

ویژہ نامہ گام دوم انقلاب

دفتر اول

تفسیر و تحلیل بر بیانہ گام دوم انقلاب اسلامی

شہر یور ۱۳۹۸ | محرم الحرام ۱۴۴۱ | سپتامبر ۲۰۱۹

افروز

فهرست مطالب

- ۱۳ | عرصه ظهور فلسفه و حکمت در سیاست، اقتصاد و اخلاق** گشتوگو با آیت‌الله سیدمحمد حسینی خامنه‌ای
- ۱۴ | رسالت‌ها و ماوریت‌های روحانیت در بیانیه گام دوم انقلاب** آیت‌الله میثاق عروجی
- ۱۶ | ضرورت گفتمان‌سازی مفاهیم بیانیه گام دوم** گفت‌وگو با رئیس انجمنشکده فقه و حقوق اسلامی مرکز الگوی ایرانی اسلامی پیشرفت
- ۱۵ | تحلیلی بر پیستی، مؤلفه‌ها و الزامات «گام دوم انقلاب اسلامی»** وظایف حوزه و روحانیت در تحقق بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی گفت‌وگو با قائم مقام موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی »
- ۱۴ | بیانیه گام دوم؛ سند و منشور بین‌المللی** گشتوگو با مسئول مرکز ارتباطات و بین‌الملل حوزه‌های علمیه
- ۱۸ | بیانیه گام دوم چراغ راه جامعه و سند استمرار انقلاب** دکتر همایون همتی
- ۲۰ | تحلیل و تفسیر نکات کلیدی بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی** حجت‌الاسلام و المسلمون سید محمد تقی قادری
- ۲۷ | مبانی قرآنی بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی** نوشتاری از حجت‌الاسلام و المسلمین محسن قرآنی
- ۳۷ | تحول در نظام آموزشی و درختواره دانشی رشته‌های تخصصی حوزه‌های علمیه** برای راهی تحقق آرمان‌های بیانیه گام دوم انقلاب گفت‌وگو با معاون آموزش حوزه‌های علمیه
- ۴۱ | جایگاه و نقش زنان در اجرایی شدن بیانیه گام دوم انقلاب** بیانیه گام دوم انقلاب و سبک زندگی دینی سرکار خانم دکتر علانودن
- ۴۵ | طبلگی و بیانیه گام دوم انقلاب** به چه جهت اسلام و المسلمین دکتر محسن الویری
- ۴۷ | حوزه علمیه تراز انقلاب در گام دوم تحول گرا، تمدن ساز و پاسخ‌گو** گفت‌وگو با مدیر دفتر برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی حوزه‌های علمیه
- ۵۰ | جایگاه نگاه تمدنی رهبر معظم انقلاب به اسلام در این تاریخ** نوشتاری از استاد اصغر طاهرآباد

گام دوم انقلاب | دفتر اول

تفسیر و تحلیلی بر بیانیه گام دوم انقلاب

هفته‌نامه آفق حوزه / شهریور ۱۳۹۸ / محرم ۱۴۴۱ / سپتامبر ۲۰۱۹

صاحب امتیاز: مرکزمدیریت حوزه‌های علمیه/ مدیرمسئول: سیدمفید حسینی کوهساری مدیر رسانه و اطلاع‌رسانی حوزه‌های علمیه: حمیدرضا پورته سردبیر: رمضانعلی عزیزی، با همکاری هیئت تحریریه دبیر تحریریه ویژه‌نامه‌ها: حمید کریمی / با همکاری: عماد شالیکاریان

امور هنری: سیدامیر سجادی/ کارشناس فنی چاپ: مصطفی اوبسی

تلفن: ۰۲۳-۳۲۹۰۰۵۳۸ / ۰۲۵ / شماره: ۰۱۵۲۳-۳۲۹۰-۲۵

نشانی: قم، بلوار جمهوری، کوچه ۱۰، پلاک ۱۵ / صندوق پستی: ۳۷۱۸۵/۴۳۸۱

پایگاه اینترنتی: www.ofoghawzah.ir
پست الکترونیک: info@ofoghawzah.ir
کانال هفته‌نامه آفق حوزه در پیام‌رسان‌های سروش و اپتا: [ofogh_howzah/](https://t.me/ofogh_howzah/)

در گفت‌وگو با رئیس مجمع عمومی

جامعه مدرسین حوزه علمیه قم تشریح شد

تشکیل ۱۰ کمیته علمی

در دبیرخانه دائمی بیانیه گام دوم انقلاب

▪ **تشکیل دبیرخانه دائمی بیانیه گام دوم انقلاب در جامعه مدرسین**

بیانیه گام دوم انقلاب که از سوی رهبری معظم انقلاب صادر شده است دارای جامعیت است و هویت انقلاب، پیدایش انقلاب، چالش‌هایی که انقلاب با آن مواجه بوده و آثار پربارکت انقلاب را تبیین کرده است و هم‌چنین تبیین‌کننده گام دوم انقلاب و موفقیت‌هایی است که در این گام می‌توان داشت و همین‌طور ابزارهای مورد نیاز این پیشرفت را گوشزد کرده است. اما تبیین این بیانیه از چند منظر قابل توجه و اهمیت است لذا

مجمع عمومی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم با تشکیل کارگروه‌های علمی با عنوان «دبیرخانه بیانیه گام دوم» تصمیم گرفته که ابعاد مختلف این بیانیه برای علاقه‌مندان تبیین کند. این دبیرخانه توانسته جتروسیمی را یکسر بلند و همه مراکز حوزوی، همه دلدانگان به انقلاب و همه علاقه‌مندان به تبیین این بیانیه کارآمد، با مشارکت در این دبیرخانه در بخش متن، برنامه‌ریزی، منابع دینی و دیگر جهات کار خود را آغاز کرده‌اند. البته با مشارکت همه مراکز حوزوی استانی و شهرستانی موفق شدید، کلیه کارهای علمی و تبیینی را که در دبیرخانه بیانیه گام دوم انقلاب در راستای بیانیه انجام شده است، و در اختیار عموم افراد قرار دهیم.

▪ **همکاری حوزه های علمیه در سطح کشور**

حوزه‌های علمیه قم، مشهد، اصفهان و همه نهادها و مراکز و مؤسسات حوزوی دست پدست هم داده‌اند تا کارهای علمی مفید ومؤثری را در جهت تبیین بیانیه گام دوم انقلاب بدون مرزهای کاری انجام دهند.

▪ **اعزام اساتید به اردوهای استانی و شهرستانی با هدف تبیین بیانیه**

کارگروه‌های آموزشی تبیین بیانیه گام دوم انقلاب در اردوهای متعدد استانی و شهرستانی در فرصت تابستان فعالیت داشته‌اند و اساتیدی هم با هدف تبیین محتوایی بیانیه به این اردوها اعزام شدند.

▪ **تشکیل ۱۰ کمیته علمی تبیینی**

با هم‌فکری و تشکیل گروه علمی در مجمع عمومی جامعه مدرسین، ۱۰ عنوان که به نظر می‌رسید، از اهمیت ویژه‌ای در بیانیه گام دوم انقلاب برخوردار است، به‌عنوان ۱۰ کمیته تصویب و تشکیل شد که هرکمیته، مسئول ۷ تا ۱۰ نفر از اساتید عضو مجمع عمومی جامعه مدرسین هستند.

▪ **عنوانین کمیته‌ها ده‌گانه**

عنوانی پیشنهادی که از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است به شرح ذیل می‌باشد: گام دوم و توسعه روحیه معنوی و وجدان اخلاقی، گام دوم و شناخت چالش‌ها و عوامل پیشرفت و پایداری، گام دوم و نگاه موری به تحولات قبل و بعدازانقلاب اسلامی، گام دوم و نظریه نظام انقلابی و جایگاه ایران اسلامی در آغاز عصر جدید، گام دوم الزامات مدیریت پایدار جهادی و اسلامی، گام دوم و شاخصه‌های تحقق سبک زندگی و غیرحزبی ایرانی، گام دوم و شناخت معیارهای تحقق خودسازي، جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی، گام دوم و اهمیت راهبردی توسعه‌های هفت‌گانه، گام دوم و نقش آفرینی جوانان در تحقق آرمان‌های انقلاب اسلامی و «راه‌های تحقق محتوای بیانیه گام دوم».

▪ **اعتمادات صورت گرفته در کمیته‌ها ده‌گانه**

این ۱۰ کمیته شکل خود را پیدا کرده و با هماهنگی که با بقیه کارگروه‌ها در مراکزحزوی و غیرحزبوی صورت گرفته، قرار است که محصول آن کمیته‌ها و کارگروه‌ها در کمیته مرکزی جامعه مدرسین جمع‌آوری شود تا هم از ظرفیت همه مراکز علمی، آموزشی، حوزوی و غیرحزبی استفاده کنیم و هم یک کارمحتوایی قابل ارائه در سطح کشور انجام دهیم. البته تکمیل کارهای خوبی از سوی اساتید در زمینه بیانیه گام دوم انقلاب صورت گرفته است، برخی از اساتید در تهیه منابع دینی بیانیه و برخی در مباحث جریان‌شناسی کارهای خوبی انجام داده‌اند. امیدواریم در آینده نه‌چندان دور به یک‌جمعه‌پندی خوب و شایسته که مدنظر رهبر معظم انقلاب است، برسیم و مسئولان، مدیران، کارگزاران نظام و مسئولان انقلاب بتوانند با کارهای محتوایی که محصول کارحوزه و مراکز علمی است، برنامه‌ریزی‌های گران‌خود داشته باشند و در گام دوم که با علم و آگاهی و خرد جمعی افراد همراه خواهد بود، شاهد شگرفوایی نهایی انقلاب اسلامی ایران باشیم.

گام دوم انقلاب | تفسیر و تحلیلی بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی | دفتر اول

و جامعه به‌خصوص جامعه جوان و نسل‌های پس از تأسیس نظام را از آن اهداف و شعارها به ابهام و تاریکی می‌کشاند و آن‌ها را از اصول انقلابی دور می‌سازد و مهمترین خطراین حالت جامعه، از دست دادن استقلال ملی و گرفتار شدن کشور و ملت در دام دشمنان اسلام و ایران است.

بنابراین ماهیت این بیانیه علاوه بر یادآوری عهد و پیمان قدیم انقلابی مردم، شنسنوری افهان جوانان از آلودگی‌هایی است که دشمن پر دل‌ها و افکار آن‌ها ریخته و تعریف دوباره‌ای است از انقلاب اسلامی و اهداف انسانی انقلاب، که در واقع پیام اسلام است و برای نجات مستضعفین جهان برپا شده است. صدور و احیای این بیانیه در این مقطع، یکی از ضرورت‌های سیاسی و اجتماعی برای ملت بود تا به‌رغم تبلیغات و فعالیت‌های دشمنان، ملت ایران از پیر و جوان یکپار دیگر به حکمت انقلاب و اصلاح فرهنگ انقلابی خود بپردازند و نگاهی دوباره بر خود و پیرامون خود بیندازند.

گام دوم برای پایان دوره چهل ساله انقلاب و آغاز دوره جدید نکته دقیقی داشت که بر آگاهان پنهان نماند. چهل سالگی برای انسان پایان دوره احساسات و شعارو و نفق و اختلاف سلاقی و شروع مشی براساس عقل و داند، این نکته مهم در جوامع انقلابی هم صادق است و باید استنباطات فکری و احساسی و سلیقه‌ای از پس از چهارده آزمون و خطا، کنار گذاشت و عاقلانه و براساس حکمت و عقلانیت و تشخیص درست، مصلحت از ضرر خطر عمل کرد و این بایستی هم شامل مدیران هم و شامل همه احاد ملت می‌شود و بطور کلی در سراسر زندگی انسان است و نباید آن‌را تعریف محدود نمود و آن‌را مشی عقاید و مسائل نظری دانست.

گرچه قیام و انقلاب اسلامی در ایران که رهبران هم یک قتیهِه و ولی شرعی هم یک حکیم و فیلسوف بود نشان داد که فلسفه هم مانند شریعت، اداره صحیح جامعه و کمک به سعادت بشر در بخش خانواده و اجتماع (یعنی سیاست) را وظیفه خود می‌داند و در این کار عظیم موفق شد، اما هنوز نکته‌ها هست و قیصه‌ها که از نگاهی دیگری به فلسفه و حکمت دلالت و مغربت و مفیدویت آن می‌کند. و بدتر از همه آنکه گاهی سرنویشت اجتماعی آن در دست و مدیریت دشمنان آن. یعنی دشمنان سعادت بشری و عزت و استقلال ملی می‌بینید.

▪ **اولین توصیه مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم، توصیه به علم و پژوهش است، این توصیه تا چه حد ناظر به علوم تجربی و فنی - مهندسی است و تا چه اندازه به علوم انسانی و ویژه فلسفه مربوط می‌شود؟**

– هر یک از علوم بدون و معروف نقش دارند، و هر یک برای بعدی از ابعاد جامعه انسانی مفید و حتی ضروری هستند. بنابراین نباید، در تفسیر علم آن‌را محدود کرد و بخشی از آن‌را از نظر دور داشت. علوم طبیعی و علوم مربوط برای زیستگاه بشر و هم‌چنین علوم مربوط به سلامت جسمانی او اهمیت دارد. همانطور که علوم مربوط به امنیت ظاهری و دفاعی، و مهم‌تر از آن امنیت فرهنگی و تاریخی و سلامت روحی او هم دارای اهمیت هستند. البته همان‌طور که روح و امور معنوی و عقلانی در انسان مهم‌تر از امور جسمانی اوست، علمی که به عقلانیت و حکمت و تفکر فلسفی و فرهنگ اخلاقی و شخصیت و منش افراد مربوط باشد. مخصوصاً فلسفه و حکمت که از اصول دین و اعتقادات اسلامی و عقاید تبیینی دینی حراست می‌کند و به جهت اعتقاد بشری به توحید و شناخت بشر در جهان اطراف او کمک می‌رساند. از همه مهمتر است چون هیچ یک از علوم دیگر ضامن تربیت و حفظ شخصیت معنوی انسانی و تربیت فکر و فرهنگ او نیستند و این ماوریت، مربوط به فلسفه و حکمت است. فلسفه اسلامی و اصیل برخاسته از قرآن و سنت و نیز وارث و تنها تفکر حکمای بزرگ بعد دیگری هم دارد و آن دفاع در برابر افکار و عقاید ساخته و پرداخته و باطلی است که دشمنان از طریق جنگ سرد و به‌عقد نابودی هویت ایرانی و انقلاب آن‌را ساخته و به افکار جوانان ما ترویج می‌کنند، با استقلال آن‌ها از هدف قرار دهند.

▪ **لطفاً تحلیل از وضعیت فلسفه در چهل ساله اول انقلاب ارائه نمایند و به نقاط ضعف و کاستی‌ها چه به لحاظ نهادسازی در حوزه های آموزشی و پژوهشی و چه به لحاظ شخصی و تربیت نیروی توانمند اشاره کنید.**

– حکمت و فلسفه در ایران همواره در طول تاریخ، با فراز و نشیب‌هایی همراه بوده و کم و بیش نقش تربیتی خود را گرچه به‌طور محدود انجام داده است و تا پیش از انقلاب هم آموزش آن تا حدودی رواج داشت و پس از انقلاب با دفاع امام خمینی » از آن آزادی بیشتری یافت و امروز در حوزه قم و برخی حوزه‌های استازها حلقه‌های تدریس و آموزش فلسفه فراوان است. ضعف و کاستی در فلسفه بعد از انقلاب که به آن اشاره کردید آن است که فلسفه هنوز نتوانسته با تمام ظرفیت خود به وظیفه و نقش خود قیام کند و این مربوط به این است که شاید هنوز مسئولین اولیه این دانش به تعریف صحیحی از فلسفه نرسیده‌اند یا مثل پیش از انقلاب توان و حتی همت انجام آن‌را نداشته‌اند.

حکمت به‌معنای اولین خود یکی از صفات الهی و رمزگانفتمندی جامع این جهان براساس خیر و سعادت و به‌ویژه برای بشر است. نیی اکرم » مَعْلَم حکمت و وارث و حامل آن برای مسلمین بود تا خیر و شر را با معیاد عقلی اصل خداتادی و فطرت پاک

عرصه ظهور

فلسفه و حکمت

در سیاست، اقتصاد و اخلاق

گفت‌وگو با آیت‌الله سیدمحمد حسینی خامنه‌ای

آیت‌الله سید محمد حسینی خامنه‌ای، برادر بزرگ رهبر معظم انقلاب اسلامی و رئیس بنیاد حکمت اسلامی صدر را مصاحبه با هفته‌نامه آفق حوزه به تبیین و تحلیلی از وضعیت فلسفه در صدها ساله اول انقلاب و نقش حوزه‌های علمیه و طلاب در تحقق گام دوم انقلاب اسلامی با تمرکز بر تلاش‌های علمی و فلسفی پرداخته که در ادامه می‌خوانید.

حکمت و فلسفه دارای ظرفیت عظیمی هستند که منحصر به چند مسئله

و اعتقادی نمی‌شود و در مدراس نمی‌گنجد بلکه عرصه ظهور

فلسفه و حکمت متن و صحنه زندگی بشر در سیاست، اقتصاد و اخلاق است.

▪ **در ابتدا، برداشت و تحلیل خود از ماهیت، اهداف و اصل این بیانیه در شرایط کنونی انقلاب اسلامی را بفرمایید.**

با گذشت چهل سال از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران و برپایی نظام اسلامی و مردمی، و از طرف دیگر، با وجود عقابله و جنگ سرد و تبلیغاتی که دشمنان غربی از بیرون و یا به وسیله ابزادی داخلی خود به راه انداخته بودند، ده‌ها دستگاه تبلیغاتی برای تخریب نظام و تغییر خط مشی مردم و سیاست دولت‌های برآمده از جامعه انقلابی به‌طور جسیبی فعالیت می‌کردند. طبیعی است که اندک اندک غباری بر روی معنا و فلسفه انقلاب و اهداف عالی انسانی آن و شعارهای دشمن‌شکن آن می‌نشیند

▪ برای همه چیز می‌توان طول عمر مفید و تاریخ مصروف فرض کرد. اما شعارهای جهانی این انقلاب دینی از این قاعده مستثنا است؛ آن‌ها هرگز بی‌مصرف و بی‌فایده نخواهند شد، زیرا فطرت بشر در همه‌ی عصرها با آن سرشته است. آزادی، اخلاق، معنویت، عدالت، استقلال، عزت، عقلانیت، برادری، هیچ یک به یک نسل و یک جامعه مربوط نیست تا در دوره‌ای بدرخشد و در دوره‌ای دیگر افول کند.

▪ انقلاب اسلامی همچون پدیده‌های زنده و بالارده، همواره دارای انعطاف و آمادگی تصحیح خطاهای خویش است، اما تجدیدنظر پذیر و اهل انفعال نیست. به نقدها حساسیت مثبت نشان می‌دهد و آن‌را نعمت خدا و هشدار به صاحبان حرفه‌های بی‌عمل می‌شمارد، اما به هیچ بهانه‌ای از ارزش‌هایش که بحمدالله با ایمان دینی مردم آمیخته است، فاصله نمی‌گیرد.

عظمت پیشرفت‌های چهارده ساله ملت ایران نگاه بدرستی دیده میشود که این مدت، بامدت‌های مشابه در انقلاب‌های بزرگ همچون انقلاب فرانسه و انقلاب اکبر شوروی و انقلاب هند مقایسه شود. مدیریت‌های جهادی الهام گرفته از ایمان اسلامی و اعتقاد به اصل «ما می‌توانیم» که امام بزرگوار به همه ما آموخت، ایران را به عزت و پیشرفت در همه عرصه‌ها رسانید.

■ (این انقلاب) روحیه و باور «ما می‌توانیم» را به همگان منتقل کرد، به برکت تعریف دشمنان، آنگاه به توانایی داخلی را به همه آموخت و این منشأ برکات بزرگ شد. (لذا) ثبات و امنیت کشور و تمامیت ارضی و حفاظت از مرزها را که آماج تهدید جفتی دشمنان قرار گرفته بود ضمنت کرد و معجزوی پیروزی در جنگ هشت‌ساله و شکست رژیم بعثی و پشتیبانی از یمن و اوپایی و شرف‌اش را پدید آورد.

■ ضرورت برنامه‌ریزی درازمدت برای کارهای فرهنگی و اخلاقی

اگر بخوانیم چهل سال دیگر از صحیحی بر این اقدامی که امروز شروع می‌کنیم مرتب شود و میوه‌هایی به صورت جدی در جامعه ظاهر شود، از همین امروز باید تصمیم بگیریم و شروع کنیم. اساساً عملیاتی شدن برنامه‌های آموزشی و فرهنگی درازمدت است و باید در طراحی، برنامه‌ریزی، تربیت استاد و نوشتن کتاب و برخورد با مردم و آزمایش کردن شیوه‌های تربیتی حوصله داشت. ما با چند دسته از مردم مواجهیم؛ از کودکان ابتدایی هفت، هشت، ده ساله گرفته تا نوجوانان دوره دبیرستان که در اوج شکوفایی غریز قرار دارند، تا دوره جوانی و بعد از آن که مسئولیت خانواده را پیدا می‌کنند، هر دوره‌ای اقتضانات خاصی دارد. نه نویسندگان و مربیان با یک ذوق و سلیقه کار می‌کنند نه متعلمین و فراگیرها همه در یک سطحند. اما چیزهای کلی مشترکی وجود دارد که برای همه آن‌ها مفید است. در این راه ابتدا باید مبانی و فلسفه اخلاق اسلامی مانند ارتباط اخلاقی با دین، اخلاق با احکام، و اخلاق با ارزش‌ها از نظر علمی برای خود ما ثابت شود. مسائلی مانند نحوه عینیت یافتن رفتار یا اخلاق خوب به صورت درجاتی که خداوند در بهشت به انسان می‌دهد و تفاوت کافر و مشرک با مومن در این درجات، این‌که تفاوت این دو طولی است یا تنبیهی، را باید ابتدا برای خودمان حل کنیم، و جواب‌های آماده‌ای برای دیگران داشته باشیم. این همان فلسفه اخلاق است. باید بحث‌های دیگر نیز مطرح شود و پاسخ این سوالات یافته شود. بعد از آن‌که این مسایل از لحاظ نظری حل شد، باید ببینیم روش علمی برای تربیت انشخصی دارای اخلاق پسندیده چیست؟ و از چه راه‌هایی می‌شود برای این کار استفاده کرد. کتاب، فیلم، تئاتر، کارهای هنری، و بحث‌های فلسفی همه در سطح مختلف در این راه کاربرد دارند. برای کودکان از تئاتر و افسانه‌های ساختگی می‌توان استفاده کرد. ما در هیچ سطحی چند نفر را که این هنرها داشته باشند، نمی‌شناسیم؛ البته حتماً کسانی هستند و زحمت‌هایی کشیده‌اند، اما این‌ها کافی نیست.

■ ضرورت تهیه طرح اخلاقی

شایسته است که برای این کار دست‌کم طرحی تهیه شود که بتوانیم به دیگران نیز ارائه دهیم. در این صورت اولاً ممکن است کسانی نظری داشته باشند و از اصلاح کنیم. ثانیاً بر اساس این طرح برنامه‌ریزی کنیم و به حوزه ارائه دهیم تا آن‌ها را در برنامه‌های درسی بگنجانند. این کار باید با ادب و با پیشنهاد متواضعانه صورت بگیرد، نباید توقع داشته باشیم چیزی را که فهمیده‌ایم به دیگران تکلیف کنیم و آن‌ها بپذیرند. خلاصه مطلب آن‌که اول این سؤال مطرح شد که آیا بعضی از بندهای این بیانیه مخاطب خاص دارد یا نه؟ اگر این بیانیه مخاطبانی خاص دارد، آیا ما نیز مخاطب بعضی از این بندها هستیم یا خیر؟ اگر مخاطب برخی از بندها هستیم، چه اندازه ضعف، کمبود، یا انحراف در موارد مربوط داریم؟ پس از پاسخ به این سؤال‌ها باید ببینیم این کمبودها را چگونه و با چه شیوه‌هایی می‌توان رفع کرد؛ ابتدا برای خودمان، بعد برای حوزه و طلبه‌ها، و سپس برای سایر مردم. آخرین مرحله این است که راه‌های انتقال و ساختن اخلاق صحیح در جامعه را با استفاده از دستورات دینی و سیره پیغمبر اکرم و ائمه اطهار صلوات‌الله علیهم جميعین، و البته تهیه‌هایی که آسان‌های عاقل و خوش‌نیت داشته‌اند، یاد بگیریم و بکار بندیم، و از تکنیک‌هایی که امروز هست و در گذشته نیز استفاده کنیم. این‌ها نیز نیز نعمت خداست، و باید از آن‌ها استفاده کنیم.

ضرورت گفت‌مان‌سازی مفاهیم بیانیه گام دوم

گفت‌وگو با رئیس اندیشکده فقه و حقوق اسلامی مرکز الگوی ایرانی اسلامی پیشرفت

آیت‌الله ابوالقاسم علی‌دوست رئیس اندیشکده فقه و حقوق اسلامی مرکز الگوی ایرانی اسلامی پیشرفت و عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم در گفت‌وگو با هفته‌نامه آفق حوزه به بررسی مبانی فقهی و حقوقی بیانیه گام دوم انقلاب پرداخته است که در ادامه می‌آید.

■ ضرورت گفت‌مان‌سازی مفاهیم بیانیه گام دوم

بیانیه گام دوم نیاز چندانی به کارش در خصوص مبانی فقهی و حقوقی ندارد، بلکه لازم است همتی همگانی صورت بگیرد که محتوای این بیانیه تبدیل به یک گفت‌مان در جامعه شود و در مرحله این گفت‌مان با هنجار تبدیل به یک مطالبه ملی شود. به‌طوری‌که اگر کسی نسبت به اجرای این بیانیه کوتاهی یا تخلفی کرد، احساس کند که باید پاسخگو و جدان خود در عرصه مطالبات ملی باشد. مرحله سوم جدی در اجرای این بیانیه است که این عزم از رأس تا قدم به وجود بیاید و تمام کسانی که قدرتی و ظرفیتی دارند عزم پیدا کنند تا مفاد این بیانیه را اجرا کنند. در غیر این صورت این بیانیه حتی اگر تبدیل به قانون و سند بشود، چنان‌چه به گفت‌مان تبدیل نشود به تاریخ خواهد پیوست. و یا چنان‌چه بیانیه تبدیل به گفت‌مان بشود، اما مطالبه جدی در پی نداشته باشد، احساس تکلیف کافی برای اجرای آن به وجود نمی‌آید. همچنین اگر مطالبه مردمی به وجود بیاید ولی کارگزاران عزم لازم برای اجرای آن را نداشته باشند نیز در زمین زمین می‌ماند.

■ حلقه مفقوده اجرای شدن اسناد بالادستی کشور

از آنجایی که بنده در مرکز الگوی ایرانی اسلامی پیشرفت حضور دارم و سندیوس می‌کنم، نه از زوری جلس بلکه از زوری حس به شما عرض می‌کنم در اجرای قوانین یک حلقه مفقوده داریم، ما اسناد و قوانین خوبی در کشور داریم، اما در صحنه عمل می‌بینیم به خوبی پیاده‌سازی نمی‌شوند و این معضل، اختصاصی به یک یا دو سند ندارد و برای این آسیب‌شناسی نیاز به یک کار تخصصی داریم.

بنده بعد از انتشار این بیانیه در جلسه درس این فیضیه را انعکاس دادم و گمان نمی‌کردم در رسانه‌ها تا این اندازه سخن من بد منتسک شود؛ البته شاید تعبیر بنده دقیق نبود اما منظور این بود که این بیانیه نیاز به مسائلی برای اجرا دارد و نیاز به همایش و نشست ندارد بلکه این بیانیه نیاز به عزم استوار دارد.

■ مبانی فقهی و حقوقی بیانیه گام دوم انقلاب

(الف) گزاره‌های هستی‌شناسانه (بیان هست‌ها)

بخشی از بیانیه حاوی مطالبی است که نام آن‌ها را بیان هست‌ها می‌گذارم. بخشی از بیانیه که شامل بیان هست‌های انقلاب است، مبانی ندارد و مبانی آن مشاهدات خارجی ماست. یعنی وقتی مقام معظم رهبری می‌فرماید: «آغاز

هزاران شرکت دانش‌بنیان، هزاران طرح زیست‌ساختی و ضروری برای کشور در حوزه‌های عمران و حمل‌ونقل و صنعت و نیرو و معدن و سلامت و کشاورزی و آب و غیره، میلیون‌ها تحصیل‌کردهی دانشگاهی یا در حال تکمیل، هزاران واحد دانشگاهی در سراسر کشور، ده‌ها طرح بزرگ از قبیل پروژه‌های سوخت هسته‌ای، سائل‌های بنیادی، فناوری و نانو، زیست‌فناوری و غیره با تیم‌های نخستین در کل جهان، ...موصول آن روحیه و آن حضور و آن اساس جمعی است که انقلاب برای کشور به ارمغان آورد. ایران پیش از انقلاب، در تولید علم و فناوری مغفروبود، در صنعت به‌جز موتورها و در علم به‌جز ترجمه هنری نداشت.

انقلاب از نقطه صفر»، «قابل دوچاپه جدید اسلام و استیکار»، «مدیریت جهادی و اعتقاد به اصل ما می‌توانیم»، «برکات بزرگ انقلاب اسلامی»، «ثبات و امنیت و تمامیت ارضی ایران»، «به اوج رساندن مشارکت مردمی»، «ارتقای شگفت‌آور پیشرفت سیاسی»، «استادگی روز افزون در برابر قدرلاران»، «افتدار انقلاب و تعبیرچالش‌ها و شکست مستکبرین» و ... این مفاهیم در مقام بیان هست‌ها هستند که نیاز به کارمیدانی دارند تا مسال در بیرون دیده شوند که آیا این طور هست یا خیر؟! بنابراین در این موارد بحث مبانی حقوقی و امثال آن مطرح نمی‌شود. (ب) گزاره‌های هنجارشناسانه (توصیه‌ها)

آنچه که با موضوع بحث ما یعنی مبانی فقهی و حقوقی بیانیه گام دوم انقلاب مرتبط می‌شود مطالبی است که ایشان تحت عنوان توصیه‌ها بیان می‌کنند که هفت توصیه را به عنوان گزاره‌های هنجاری و نه هستی‌شناسانه مطرح می‌کنند.

هیچ یک از این هفت توصیه گزاره‌ای نیست که مذهبی صرف باشد، بلکه گزاره‌هایی است که عقل و خرد همه انسان‌ها آن‌ها را درک می‌کنند و مذهب تشیع یا اسلام آن‌ها را قبول دارد. البته اسلام فقط به اعضای این موارد اکتفا نکرده است. در این صورت شخصی که به اسلام یا تشیع معتقد نیست و به این هفت توصیه نگاه کند، آن‌ها را انکار نخواهد کرد. چرا که این توصیه‌ها قبل از اینکه اسلامی باشند، انسانی است.

۱. توصیه به علم و پژوهش

اولین توصیه مقام معظم رهبری در این بیانیه توصیه به علم و پژوهش است و می‌فرماید: ما راهی را آغاز کرده‌ایم و باید از قله‌های دانش جهانی عقب نمانیم. این توصیه شامل آموزش، تحصیل، پژوهش در علوم انسانی و تجربی و ... است. آیات و روایاتی که در بحث کمال بودن دانش و یا واجب بودن دانش داریم در سند، این توصیه مورد دارد. به اعتقاد بنده دست گذاشتن روی یک روایت واحد باید آن توهم را بر می‌نهد می‌آورد که تنها همین موارد پسند دارد و اینگونه عمل کردن نه تنها نثمتمی ندارد بلکه ممکن است در معرکوس هم داشته باشد. در آیات و روایات و آیات بر این مطلب تأکید می‌کنند.

ما مکلف به کسب دانش هستیم چرا که « طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ، سنه‌المرید، ۱/ ۳۷۹...»

۲. توصیه به معنویت و اخلاق

توصیه دوم رهبر معظم انقلاب نسبت به معنویت و اخلاق است. علی‌القاعده ایشان با بیان این دو تعبیر، قصد ندارند عطف تفسیری بیاورند. بنابراین مرادشان از معنویت یک بدیده است و مرادشان از اخلاقی نیز بدیده‌ای دیگر است. جالب این است که ایشان در خط بعدی بیانیه این مطلب را باز می‌کنند که مرادشان از معنویت برجسته کردن ارزش‌های معنوی از قبیل اخلاص، ایثار، توکل، ایمان و ... در جامعه است. و تأکیدشان بر جامعه از سوی دیگر می‌نماید: «مَنْ آتَى غِيَاثًا فَتَوَاضَعَ لَهُ لِيُعَاذَ ذَهَبَ لَنَا يَوْمَ، نه‌ج‌الانار، حکمت‌۸۳۸ هر کس در مقابل ثروتمند به خاطر زورتنش تواضع کند، دو سوم دینش از در خود مغفول برجسته کند.

ایشان در ادامه می‌فرمایند:

او اخلاق به معنی رعایت فضیلت‌هایی چون خیرخواهی، گذشت، کمک به نیازمند، راستگویی، شجاعت، تواضع، اعتمادبه‌نفس و دیگر خلقیات نیکو است. معنویت و اخلاق، جهت‌دهنده‌ی همه‌ی حرکتها و فعالیت‌های فردی و اجتماعی و نیاز اصلی جامعه است؛ بودن آن‌ها، محیط زندگی را حتی با کمبودهای مادی، به‌بخت می‌سازد و نبودن آن حتی با برخورداری مادی، جهنم می‌آفریند.

اگر اخلاق را به صرف هست‌های نفسانی معنی نکنیم و بگویم مراد از اخلاق کسب فضیلت‌هاست، تکلیف‌بردار خواهد بود.

یکی از مباحث مهم این فراز از بیانیه که می‌تواند محل بحث فراز گیرد این است که اصولاً اخلاق تکلیف‌بردار است یا خیر و رابطه اخلاق با فقه چیست؟

برخی می‌خواهند بگویند جنس اخلاق از گزاره‌های هستی‌شناسانه است و جنس فقه هنجارشناسانه است و دانشی که هنجارشناسانه است و تکلیف به او تعلق نمی‌گیرد، نمی‌تواند در باب اخلاق بحث کند. اما این مطلب جای بحث دارد. زمانی که اخلاق را به «رعایت»

معنی کنیم بدل به فعل می‌شود و در این بیانیه، اخلاق به رعایت فضیلت‌ها تفسیر شده است. برجسته کردن ارزش‌های معنوی و رعایت فضیلت‌ها هم تکلیف فردی است و هم برای کسانی که شخصیت و قدرت اجتماعی دارند و کاری از آن‌ها بر می‌آید بدل به تکلیف جمعی می‌شود و برای کارگزاران نظام هم این بحث کشیده می‌شود. خوب است در این جهت کار کنیم که اسلام مقدر در برجسته کردن ارزش‌ها تأکید دارد. به عبارت دیگر اسلام بر دو قضیه «برجسته کردن ارزش‌ها و طرد ضد ارزش‌ها» تأکید دارد و می‌فرماید: «إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاهُمْ» و قصد دارد تقوی را به عنوان یک ارزش برجسته کند. از سوی دیگر می‌نماید: «مَنْ آتَى غِيَاثًا فَتَوَاضَعَ لَهُ لِيُعَاذَ ذَهَبَ لَنَا يَوْمَ، نه‌ج‌الانار، حکمت‌۸۳۸ هر کس در مقابل ثروتمند به خاطر زورتنش تواضع کند، دو سوم دینش از در خود مغفول برجسته کند.

ایشان در ادامه می‌فرمایند:

القیامه وَهُوَ عَلِيُّ غَضِيًّا، مین اخبارالرضا، ۳، ص ۱۵۷ هر کس مسلمان نهدیستی را دیدار کند و به او سلام دهد، ولی متفاوت با سلامی که به ثروتمندان می‌دهد، روز قیامت، خداوند را دیدار می‌کند، در حالی که خدا بر او خشمگین است.

این‌جای باید پای امام رضا را بوسید که آقا برخی به فقیر حتی سلام هم نمی‌کنند و باید در رسد به اینکه در سلام بین فقیر و غنی تفاوت قائل بشوند. ... آیا می‌توانیم در این نوع روایات فقهی تفسیر بدیم؟ حلال یک نفره فردی غنی بخورد می‌کند و شلش خواست سلام خوبی به او بکنند، همان شخص بی فقیری می‌رسد و یا به او سلام نمی‌کنند و یا سلام معرفی می‌کند، آیا کار حرامی انجام داده است؟ بحث بر سر این است که هدف این نوع احادیث چیست‌دهی به جامعه است تا هیچ زمانی بر جامعه اجتماعی نگذرد که ارزش‌های معنوی کورنگی بشود و ضد ارزش‌ها شکم بنهد و بر اساس این روایات وظیفه کارگزاران نظام دستوراً می‌شود.

بنده در مصاحبه‌ها و همایش‌ها عرض کرده‌ام که لازم است یک توضیح المسائل برای مردم و توضیح المسائل

■ (انقلاب) مشارکت مردمی
را در مسائل سیاسی مانند انتخابات، مقابله با فتنه‌های داخلی، حضور در صحنه‌های ملی و استکبر‌ستیزی به اوج رسانید و در موضوعات اجتماعی‌مانندکم‌سرسازیها و فعالیت‌های نیکیواری که از پیش از انقلاب آغاز شده بود، افزایش چشم‌گیر داد. پس از انقلاب، مردم در مسائلفی خدمت‌رسانی در حوادث طبیعی و کمبودهای اجتماعی مشتاقانه شرکت می‌کنند. ■ (انقلاب)، بینش سیاسی آحاد مردم و نگاه آنان به مسائل بین‌المللی را به‌گونه‌ی شگفت‌آوری ارتقاء داد. تحلیلی سیاسی و فهم عمیق بین‌المللی در موضوعاتی همچون جنایات غرب بخصوص آمریکا، مسئله فلسطین و ظلم تاریخی به ملت آن مسئله جنگ‌افروزیها و زبالتها و دخالت‌های قدرت‌های قلندر در امور ملتها و امثال آن را از انحصار طیفی محدود و عزیزگزیده‌ی به روش نام‌فکر، بیرون آورد.

گام دوم انقلاب | تفسیر و تحلیلی بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی | دفتر اول

دیگری برای حاکمیت بنویسیم. ممکن است احکام مسائل این در توضیح خداوند منتهای باشد. یا اینکه مسائلی در یکی از المان در توضیح المسائل وجود داشته باشد که در دیگری نباشد و بالعکس. بزرگه است که عادل آرزشی برای معنی و تبادیل قضیه‌ها و درات ما بسیار وارد شده است و طبیعی است که روی حساب و کتاب خاصی است.

۳.توصیه‌های اقتصادی

بحث دیگری که رهبر مسئله اقتصاد انقلاب در قسمت توصیه‌ها مطرح می‌کند، مسئله اقتصاد است. شما می‌دانید که در اسلام به علم اقتصاد معتقد نیستیم، البته برخی این مطلب را نمی‌پسندند، ولی این یک اعتقاد است. در اسلام رایج به عرضه و تقاضا و سقوط و رشد آرزشی پولی مطلق وجود دارد، اما قطعاً مذهب اقتصادی در اسلام وجود دارد. یعنی در برابر اقتصاد فرودمخرو و آزاد کاپیتالیسم و اقتصاد متمرکز دولتی سوسیالیزم، اقتصاد اسلامی وجود دارد و قابل انکار نیست.

جالب این‌جاست که برخی می‌خواهند بگویند علم اقتصاد اسلامی داریم و از سوسی‌دیگربر حتی مذهب اقتصاد اسلامی را هم قبول ندارند.

■ **مذهب اسلامی از نگاه امام خمینی**

ما با استناد از تراث اسلامی به این نتیجه می‌رسیم که در اسلام مذهب اقتصادی خاصی وجود دارد. در اسلام هم به اقتصاد ذوی احرام گذاشته می‌شود و گفته می‌شود «**لَنْتَأْسَ مُسْتَلْفِرٌ عَلٰی أَكْلِهِمْ**، بخار الاوار الجماعه» دربخارالاول اظهار:«جملهٔ «نه، صده ۲۵۰، و ۲۷۷ و ازسوی دیگر این طور هم نیست که اسلام اقتضا را به طور کامل آزاد بداند. درسوره‌حشرمی‌فرماید: امول انبیاء درها تنها در دست اعضا بدر گردش باشد.» «بَاءَهُ اللهُ عَلٰی نَسْوٰلِهِ مِنْ اَهْلِ الْاٰثَرِ الَّذِیْنَ لِیَرْثُوْا لِیَاقُوْبَ وَلِیَاقُوْبَ وَلِیَاقُوْبَ وَلِیَاقُوْبَ وَلِیَاقُوْبَ» واین تعبیر کن لا یُکُوْنُ لَیْزٌ لِیَاقُوْبَ اِنْ اَقْتَبَعَتْ بِمَنْكُ؛ عرضه ۲۷. شما به این نگاه اضافه کنید هزاران حدیث و روایتی را که در اختیار داریم. لذا اگر مقام معزز رهبری توصیه خودشان را با این جمله آغاز می‌کنند که «اقتصاد یک نقش کلیدی تعیین کننده است»، باز این هم یک خبر است. اما در ادامه مشکلات را می‌شمارند و می‌فرمایند:

«راه حل، سیاست‌های اقتصاد مقاومتی است». در کشور رایج به این سیاست‌ها بحث و گفتگویی بسیاری صورت گرفته است و نیاز به ورود ما به این بحث نیست. شکی نیست که آنچه امروز که در تراث اسلامی رایج به استنلال اقتصادی، سلامت اقتصادی یا مذهب اقتصادی در اختیار داریم به عنوان پشتوانه سوم رهبری شمرده می‌شود. ۴.توصیه به عدالت و مبارزه با فساد

بحث بعدی در بیانیه که بنده از آن بعنوان شاه بیت این هفت توصیه یاد می‌کنم، بحث عدالت و مبارزه با فساد است. بنده در مقاله‌ای با عنوان؛ «عدالت به مثابه رویکرد در فهم احکام» به این مسئله پرداخته‌ام. واقع امر این است که ما با فرض عدالت، هم در اجرا و هم در فقه به صورت قابل توجهی در رفتار کرده‌ام. هنوز هم وقتی برخی از قانون عدل و انصاف صحبت می‌کنند، تعجب می‌کنند و حتی برخی صریحاً گفته‌اند: «که عدالت را در تکوین داریم، مانند اینکه خداوند ما را به عدالت دعوت کرده است و در قرآن فرمود می‌فرماید: «**اِنَّ اللهَ یُؤْتِی الْعٰقِلَ الْاَعْدَالَ**، ایخسان، نحل ۹۰» اما اینطور نیست که شرعیت یک شریعت عادلانه باشد! به نظر بنده رفتارهای کنار حاد و مریض ما با این مقوله به عنوان دستوری باید به این صورت در نظر گرفته شود و چنین حرف‌هایی زده شود. در حالی که در جای جای تراث اسلامی بحث عدالت نه فقط در تکوین و نه فقط در عین دستورالعملی است و بلکه به این صورت می‌آید که خود خداوند نیز صیغ دستوری خارج از عدالت

صدا نمی‌کند و در جای جای فقه ما این مطلب وجود دارد. یعنی وقتی گفته می‌شود خداوند ظلم نمی‌کند

آیا فقط در تکوین است یا در تشریح هم ظلم نمی‌کند؟ اینکه خداوند ظلم نمی‌کند، غیر از این است که عادل است؟ اینکه بگوییم خداوند ظلم نمی‌کند، اما عادل هم نیست، پس این وسط چه چیزی وجود دارد؟ «**اِنَّ اللهَ لَا یُظَلِّمُ بَشَرًا شَیْئًا ذَرَّةً**، ساء، تعابیر این چنینی به چه معنی است؟!»

ل

صحبت از این است که آیا در اسلام

سیک خاصی از زندگی وجود دارد یا خیر

و یا تفسیق از سبک‌های مختلف وجود دارد.

آنگه مسلم است این است که چگونه ممکن است

برخی نهادها را از دنیا اخذ کنی

مسئله استقلال آزادی

ممانند عادات و رسوم و سبک‌های زندگی خودی

که اخذ می‌کنی، اما شکی نیست که اسلام

با توجه به نگاهي که به گستره شریعت دارم

داری سبک خاص زندگی است

و جالب این است که اسلام با آداب و رسوم هم

کنار می‌آید.

البته در این قسمت رهبر معظم انقلاب عدالت را در کنار یاد کرده است. یعنی حتی در لباس هم مستغفل باشید. مبارزه با فساد مطرح می‌کند. یعنی در جامعه اسلامی باید به جایی برسیم که فساد هزینه داشته باشد. کارگزار نظام شدن هم هزینه داشته باشد. ما نمی‌خوایم از احوال دیگران نفیض کنیم اما از نامه امیرالمؤمنین به جناب مالک اشتر استفاده می‌شود که در مورد کارگزاران جناب اصل صحت و حسن ظن رفتار کنیم. بلکه امام خطاب به مالک اشتر می‌فرماید:

«پس در کارهایشان –کارهای کارگزاران – تفکدکن و کاروش نمای و جاسوسانی از مردم ساکنگوی و وفادار به خود برانان بکنام.

وزیر مراقبت نهانی تو در کارهایشان آنان را به رعایت امانت و مدارا و در حق رعیت را می‌درد. و بنگر تا باران و کارگزارانت تو را به خیانت نیالیند. هر گاه یکی از ایشان دست‌به خیانت کشود و اخبار جاسوسان در نزد تو به خیانت او گرد آمد و همه بدان‌گواهی دادند، همین خبرها تو را بس بود. باید به سبب خیانتی که کرده تنش را به تنبیه بیازاری و از کاری که کرده است، بازخواست نمای. سپس، خوار و ذلیل‌سازی و مهرخیانت‌برآوری و تنگ‌نهمت را برگردش آویزی.»

حضرت می‌نویسند بگویند: در مرکز حکومت باقی بمان و اگر فسادتی به تو گزارش شد حرکت کن. امام باقر حضرت می‌فرماید: جاسوسانی را فریست. با امام رضا دیگری برای عثمان بن حنیف، استاندار بصره می‌نویسد

و او را بصرای عتاب می‌کند:

با امام در نامه دیگری برای عثمان بن حنیف، استاندار

بصره می‌نویسد:

«**اَمَّا بَعْدُ**، یائ خبیث، فَعَدَّ لِیَعْنِیَ اَنْ یَّرْمِلَنَا فِیتَهُ اَهْلُ الْاَثَرَانِ، وَیَقْتُلُ اِیْتَکَ الْجَبَانَ، وَیَا فَطَنًا اَنْتَ کَیْجِبُ لَکَ طَعَامَ قَوْمِ عَالِیْهِمْ مَجْتَفًّ وَغِیْهِمْ مَدْعُوًا؛ بوج دلان، ۲۶.

۵۰ ک ای پسرحنیف! برام خبرآورده‌اند که فرزندمزدی از اهل بصره تو را مهمان کرده است، تو نیز شبان پارودی. سفراهی بکنین و برپار افسوس، گمان نمی‌کردم که کسی باشی که بر سفراهی حاضر شوی که جای قبربان

گام دوم انقلاب | تفسیر و تحلیلی بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی | دفتر اول

مقام معظم رهبری زیدعزه در بیانیه خویش، سرفصل‌هایی برآری حیات جدید انقلاب فرموده‌اند که مشرف و سروسره هرکسی است که خود را انقلابی می‌داند. اگر کسی ادعای انقلابی‌گری داشته باشد؛ ولی این سرفصل‌ها را در مسلک و منش خویش به عنوان یک اصل قلم‌نزدند، در واقع انقلاب خارج است.

صاحب‌ظانان و کسانی که در این بیانیه تأمل کرده‌اند، آن را دارای هفت عنوان کلی می‌دانند، ۱. علم و پژوهش؛ ۲. معنویت و اخلاق؛ ۳. اقتصاد؛ ۴. عدالت و مبارزه با فساد؛ ۵. استقلال آزادی؛ ۶. عزت ملی در عرصه روابط خارجی و مزیندلی با دشمن؛ ۷. سبک زندگی.

در این فرصت دومخوراز این بیانیه مهم، یعنی، «معنویت و اخلاق» و عدالت و مبارزه با فساد؛ را مورد شرح قرار می‌دهیم و ان‌شاءالله در فرصت‌های بعد، محورهای دیگری را مورد ارزیابی قرار خواهیم داد. برما خورویان واجب و ضروری است، مطالبی را که رهبری معظم در ضمن این بیانیه به آن اهتمام ورزیده‌اند، علاوه بر محور قرار دادن آن‌ها در زندگی شخصی خود و پیشنی گرفتن از دیگران در عمل به آن‌ها، این محورها را مستند بل آیات و روایات، بیان کنیم؛ چراکه این‌ها چیزی جز ارزش‌های الهی انقلاب نیست. باید گفت در این‌باره از ما خورویان، توقع بیشتری وجود دارد.

■ **معنویت و اخلاق**

یکی از مهم‌ترین مظاهر معنویت که اسلام به آن توجه نموده، مسئله حجاب و عفاف است؛ در صریح آیات شریفه قرآن تصریح شده که بی‌حجابی موجب مرض، کسوف و سیاهی قلب می‌شود؛ عدم عفت در نظر به اجنبیه و نامرهم، موجب فساد قلب است؛ «**وَأَنذَرْتُكَ لَئِن لَّمْ تَکُنْ مِنَ الْمُتَّقِیْنَ لَآتِیَنَّکَ مِنَ الذَّیْفَانِ وَنَظْمًا لَّیْسَ لَکَ فِی الْخَلْقِ**، فَاتَّقِمْ یتق، و لا ینکرؤن عظیمیٰ نسیمًا ضارًا یغتنم اَکْثَهم، فَاتَّقِمْ صغفان: اِنَّمَا اَعْزَمَ لَکَ فِی الذَّیْنِ اِنَّمَا یُعَاقِبُ لَکَ فِی الْخَلْقِ» ، مهریابی به رعیت و دوست داشتن آن‌ها و لطف در حق ایشان را دشمار دل خود ساز. چونان حیوانی دزنده ماش که خوردنشان را غنیمت شماری، زیوان آنان دو گروهند یا همکیشان نوهستند یا همانندان تو در آفرینی.

۵. مسئله استقلال آزادی
حضرت بعدی در بیانیه گام دوم مسئله استقلال آزادی است که ممکن بود به صورت دو مقوله جدا از هم مطرح بشوند، اما چون منظور از آزادی، آزادی ملت از نهادهای قدرت جهانی است، فهرا مطلب آزادی به همان استقلال برمی‌گردد.

درخواست روایتی ما روایات فراوانی رایج به استقلال وجود دارد که حتی در پوشیدن لباس وارد شده است. روایات در باب حرمت تشبیه به کفار صرًا برای مقوله استقلال وارد شده است. یعنی حتی در لباس هم مستغفل باشید.

با در بحث زرافعت، حضرت امیر **ع** می‌فرماید: «**مَنْ وَجَدَ مَاءً وَ تَرَاءَهُ یَوْمًا لَا یَفْقَرُ قَاعِدَةُ اللهِ**، بخار الاوار الجماعه» در بخار الاوار آمده اظهار: «جمله ۲۵۰، صده ۲۶۵، کسی که آب و خاک داشته باشد و در عین حال فقیر زندگی کند، خداوند او را در رحمتش دور می‌کند.

۶. مسئله عزت ملی
میجت بعدی در بیانیه گام دوم، بحث عزت ملی، روابط خارجی و مزیندلی با دشمن است. رهبر معظم انقلاب در بحث روابط خارجی صحبتی تحت عنوان حکمت، عزت و مصلحت و مافع هر چند نهد، البته گاهی ممکن است عزت و حکمت را به مصلحت برگردانیم و بگویم

عزت و حکمت از مصلحت اصل است. اما بحث ما بر سر الفاظ نیست. اصل عزت، اصل حکمت و اصل عزت و مصلحت مافع هر چند نهد، البته گاهی ممکن است عزت و حکمت را به مصلحت مغه حواله میدهم که تحت عنوان «فقه و مصلحت» نوشته‌ام حواله میدهم چند کتاب است که این‌جا گفته می‌شود.

۷. بحث سبک زندگی

آخرین بند از توصیه‌های ایشان در بیانیه گام دوم، بحث سبک زندگی است. هر چند ایشان می‌فرمایند: سخن در این باب بسیار است، اما سخن ایشان این است که ما برای خودمان دارای سبک زندگی هستیم.

صحبت از این است که آیا در آموزه‌ها، استانداردهای سبک خاصی از زندگی وجود دارد یا خیر؛ و یا تلفیقی از سبک‌های مختلف

وجود دارد. آنچه مسلم است این است که گوشه ممکن است برخی نهادها را از دنیا اخذ کنیم، مانند عادات و رسوم می‌نویسد:

رسوم و سبک‌های زندگی خوبی که اخذ می‌کنیم، اما کسی نیست که اسلام با توجه به نگاهی که به گستره شریعت ذاتی دارد، سبک خاص زندگی است و جالب این است که اسلام با آداب و رسوم هم کنار می‌آید.

این سبک‌گویی اسلامی ابرائی پیشرفت قصد دارد استادی

را با توجه به گزاره‌های اسلامی و بومی تهیه کند که به معنای همراهی اسلام با آداب و رسوم است؛ امیدواریم انشاء الله در این مسائل علوم غنجدی برای کاربستی این بیانیه به وجود یابید.

گام دوم انقلاب | تفسیر و تحلیلی بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی | دفتر اول

■ نارضایتی این حقیر از کارکرد عدالت در کشور به دلیل آنکه این ارزش ولا باید گوهری به‌همتا برتارک مقام جمهوری اسلامی باشد و هنوز نیست، نباید در این معنویت گرفته شود که برای استقرار عدالت کار انجام نکرفته است. واقعیت آن است که دستاوردهای مبارزه با بی‌عدالتی در این چهار دهه، با هیچ دوره دیگری گذشتۀ قابل مقایسه نیست .

■ در رژیم طاغوت بیشترین خدمات درآمدهای کشور در اختیار گروه کوچکی از پایتخت‌نشینان یا همسانان آنان در برخی دیگر از نقاط کشور بود. مردم بیشتر شهرها بویژه مناطق دوردست و روستاها در آخر فیردست و غالباً عموماً نزاریهای اولیه‌ی زیرساختو خدمت‌رسانی بودند.

جمهوری اسلامی در شمار موفق‌ترین ماکتبه‌های جهان در جابه‌جایی خدمت و ثروت از مرکز به همه‌جای کشور، و با مناطق مرز-نه‌نشین شهرها به مناطق پایین‌دست آن بوهه

آیت‌الله سغینی مازندرانی

فردی که سرفصل‌های گام دوم

انقلاب را مسلک خود قرار ندهد

از دایره انقلاب خارج است

■ **فردی‌های صدا و سیماي جمهوری اسلامی، زن و مرد اجنبی در کنار هم چگونه صحبت می‌کنند؟! مگر این‌ها با یکدیگر برخوردند که این‌گونه با هم سخن می‌گویند؟! دختران ما هم این‌ها می‌بینند و به آن‌ها هم سرایت می‌کند.**

■ **عدالت و مبارزه با فساد**

برخی بعدازسخنان مقام معظم رهبری فقط بیانیه می‌هند و می‌گویند، باید مقام معظم رهبری را تقویت کنیم، مطالب ایشان باید عملی شود...! اما باید به آن‌ها یادآور شد که «بزرگی سراسر به گفتار نیست / دو صد گفته چون نکر کار نیست» یا به قول سعدی: «سعدا گرچه سخندان و مصالح گویي / به عمل کار برآید به سخندان نیست» این‌گونه افراد، اول باید به زندگی خودشان نگاه کنند؛ آیا کسی که کارگزار و مسئول نظام جمهوری اسلامی است و پایه قوفوش هفده میلیون تومان است، نمی‌داند که این امر، برخلاف فرموده‌های مکرر امیرالمؤمنین **ع** در نهج‌البلاغه خطاب به مسئولان است؟! مسئولان حکومتی ایشان چنین حقی نداشتند و پربانشان ممنوع بود که در سئوال شخصی خود، چندین برابر عامه مردم از بیت‌المال درافتنی داشته باشند. مسئولان ما نیز باید نگاه می‌کند که آیا عدالت اجتماعی مدنظر اسلام را مراعات کرده‌اند یا خیر؟! آیا سبک زندگی آن‌ها با علم مردم تطبیق دارد یا نه؟

در یکی از ملاقات‌ها با مقام معظم رهبری که به داخل اتاق و اندرونی خانه ایشان رفتم، با دیدن زندگی شخصی ایشان به‌تزه شدم. زندگی ایشان مثل زندگی یک طلیه محصل در ۱۵۰میلان بسیار ساده و فرش‌های قدیمی اتاق ایشان، گویای این مطلب بود که ایشان اگر دم از عدالت می‌زنند، عمل هم می‌کنند. در میان روحانیین مسئول تیز، می‌توان به زندگی ساده آیت‌الله جنینی و مرحوم آیت‌الله مومن اشاره کرد. این‌ها در حلقه عرشان، یک زندگی عادلی داشته و دارند. زندگی ایشان ساده‌های محصل و محتجبان و پایین‌اندختن است.

اکتون سوزان این است که در بعضی از ادارات و بیمارستان‌ها ما چه می‌گذرد؟! در برخی از سیمینتاری‌ها که به عنوان مخلوق برپا می‌شود، چه اتفاقی می‌افتد؟! گاهی مشاهده می‌شود که زن و مرد باهم مخلوط می‌باشند و روسری زن تا وسط سرش آمده...! در فیلم‌های صدا و سیماي جمهوری اسلامی، زن و مرد اجنبی در کنار هم چگونه صحبت می‌کنند؟! مگر این‌ها با یکدیگر برخوردند که این‌گونه با هم سخن می‌گویند؟! دختران ما هم این‌ها می‌بینند و به آن‌ها هم سرایت می‌کند. هرگلولی‌بروین، نباید دانشگاه اسلام ناب باشد؟! چرا جوانی را که قرآن، مظهر معنویت می‌داند، عمل نمی‌کند؟!...

به بنادیک که اگر بی‌توجهی به شعارهای انقلاب و غفلت از جریان انقلابی در برهه‌های اخیر تاریخ چهل‌ساله نمی‌بود، که متأسفانه بود و خسارت‌بار هم بود-بی‌شک دستاوردهای انقلاب از این بسی بیشتر و کشور در مسیر رسیدن به آرمان‌های بزرگ بسی جلوتر بود و بسیاری از مشکلات کنونی وجود نمی‌داشت.

ایران مقتدر، امروز هم مانند آغاز انقلاب با چالش‌های مستکبران رویه‌ور است اما تا تفاوتی کاملاً معدنی، اگر آن روز چالش با آمریکا بر سر کوتاه کردن دست عقاب بی‌گانه با تطبیلی سفارت رژیم صهیونیستی در تهران یا رسوا کردن لانه‌ی جاسوسی بود، امروز چالش بر سر حضور ایران مقتدر در مرزهای رژیم صهیونیستی و برچیدن بساط نفوذ نامشروع آمریکا از منطقه‌ی غرب آسیا و حمایت جمهوری اسلامی از مبارزات مجاهدان فلسطینی در قلب سرزمین‌های اشغالی و دفاع از پرچم برافراشته خرابانه و مقاوم در سراسر این منطقه است.

گام دوم انقلاب | تفسیر و تحلیلی بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی | دفتر اول

بیانیه گام دوم انقلاب؛ سند و منشوری بین‌المللی

گفت‌وگو با مسئول مرکز ارتباطات و بین‌الملل حوزه‌های علمیه

حجت‌الاسلام والمسلمین سید مفید حسینی کوهساری مسئول مرکز ارتباطات و بین‌الملل حوزه‌های علمیه و مدیر مسئول هفته‌نامه افق حوزه در گفت‌وگویی با این هفته‌نامه به بررسی شاخصه‌های تمدن نوین اسلامی، ضرورت تقویت نگاه و برنامه‌های بین‌المللی در حوزه‌های علمیه، حوزه و نگاه تمدنی و الزامات آن، راهبردهای رسیدن به تمدن نوین اسلامی و... پرداخته‌اند که در ادامه تقدیم خوانندگان ارجمند می‌شود.

در ابتدا لازم است که به این نکته توجه کنیم که موضوع بحث بیانیه گام دوم انقلاب گریه مخاطب اصلی آن مردم، جوانان و مسئولان داخلی هستند، اما به‌طور قطع این بیانیه منشوری است که ابعاد بین‌المللی آن بسیار برجسته و مهم می‌باشد و می‌توانیم آن را به‌عنوان یک سند و منشور بین‌المللی تلقی کنیم. بنده در چند عرصه‌ای که این بیانیه با مسائل بین‌الملل ارتباط دارد اشاره می‌کنم.

۱. مبانی و خاستگاه انقلاب اسلامی

انقلاب اسلامی با نظام انقلابی که ما در گام دوم آن قرار داریم، از مجموعه‌ای از شعارها و مبانی برخاسته که مبانی و شعارهایی بین‌المللی و جهانی هستند. بنابراین امروز محور بحث این است که انقلاب اسلامی در خاستگاه، مبانی و شعارهای انقلابی خود جهانی است و بین‌المللی است و بنا نیست در مرزهای ایران منحصر شود. مقام معظم رهبری تصریح می‌کنند که مبانی و شعارهای انقلاب اسلامی دارای ویژگی مهم هستند؛ اول این‌که جهانی‌اند و دوم این‌که برخاسته از فرهنگ و فطرت انسانی هستند.

■ ضرورت توجه طلاب و فعالان عرصه بین‌الملل به ابعاد فطری اسلام

مقام معظم رهبری به برخی از این شاخصه‌ها نظیر آزادی، اخلاق، عزت، عدالت، استقلال، غلظت و برادری اشاره می‌کنند. شهید مطهری که مقام معظم رهبری از ایشان به‌عنوان معمار بزرگی انقلاب اسلامی یاد می‌کنند، مباحث مستوفایی درباره فطرت دارند. بزرگانی مانند شهید مطهری، استاد مصباح، علامه جوادی آملی و مقام معظم رهبری در میحظ فطرت بحث‌های مستوفایی دارند. شهید مطهری در بحث فطرت روی محورهایی مانند حقیقت‌طلبی، فضیلت‌خواهی، کمال‌طلبی، زیبایی‌خواهی، ابتکار و خلاقیت است؛ نتیجه فضیلت‌خواهی این‌دانشه‌اند که انسان‌ها همیشه به دنبال اخلاق هستند و نتیجه کمال‌طلبی اینکه انسان همیشه به دنبال اقب‌های بلند و بی‌نیابت می‌رود.

ایشان ادیان را محصول کمال‌طلبی فطری انسان می‌دانند. بنابراین اگر بر مبانی و شعارهای انقلاب اسلامی توجه کنیم، ابعاد بین‌المللی اسلام و انقلاب فرآوری ما قرار

منظر تمدن نوین اسلامی است و محور اول نیز مسئله فطرت است.

■ حوزه و نگاه تمدنی و الزامات آن

اما به هر حال این مسئله یک حیطه معرفتی است و لازم است عزیمتی که در گام دوم انقلاب قصد ایفای نقش داند، مقوله تمدن و نگاه تمدنی و الزامات آن را به خوبی بشناسد. به‌ویژه از منظر جزوی باید بدانیم عرصه‌های مختلف نگاه جزوی با نگاه تمدنی به چه سرانجامی خواهد رسید. یعنی چنانچه فقه، تفسیر، کلام، فلسفه، عرفان یا تاریخ بخواهد تمدن‌ساز باشد، چه لوازمی را نیاز دارد. مطالعات علوم انسانی یا عقلانی تمدن‌ساز چه الزاماتی دارد؟ بنابراین لازم است همه داشته‌هایمان را از منظر تمدن مورد بازنگری قرار بدهیم. بخشی از این داشته‌ها در تاریخ ما وجود دارد و هنگامی که به تاریخ حوزه‌های علمیه نگاه می‌کنیم متوجه می‌شویم حوزه‌ها در دوره‌های نقش تمدنی را ایفا کرده‌اند. در دوران پیامبر اسلام و بعد از ایشان اهل‌بیت و یارانشان بنیان‌گذار تمدن نوین اسلامی بودند. در برخی دوره‌ها تمدن اسلامی به رونق و نقاط اوج قابل توجهی رسیده بود، به‌طوری که در اواخر قرن سوم و ابتدای قرن چهارم شاهد شکل‌گیری تمدن اسلامی بودیم، به‌گونه‌ای که از تمام دنیا در علوم به مسلمانان مراجعه کرده و معارف را از آن‌ها اخذ می‌کردند.

هنرمعماری، شهرسازی‌ها و حتی سبک زندگی مردمان آن زمان متأثر از تمدن اسلامی آن دوران بود. مردم آن زمان مانند مسلمانان لباس می‌پوشیدند و مانند آنان فکر می‌کردند. شبیه همین مسئله‌ای که در سده اخیر در دنیای اسلامی دانشیم که دنیای اسلام ابرخاسته متأثر از تمدن غربی شد و دانشگاه‌ها، فضای رسانه‌ها، سبک زندگی و آموزش و پرورش و اقتصاد و سیاست ما متأثر از جریان غالب فرهنگی و تمدنی غربی شد و متأسفانه هنوز بخشی از آن تأثیر پذیرد و وجود دارد.

■ تشکیل امت واحده اسلامی یکی از تمدن نوین اسلامی

ایشان از تمدن نوین اسلامی تشکیل امت‌های واحد اسلامی است. در این تمدن نوین، ظرفیت‌های آن باعث تعبیری در نظام بین‌المللی شد، دستاوردهای موجود در جهان اسلام به‌صورت یکپارچه و شبکه می‌شود و در در حال ارتباط منسجم و تبادل با ادیان توحیدی و حتی برخی از پیروان ادیان شرقی امروز که خود را پیرو انسان‌های پاک و حکیم و پیشرو منسب می‌کنند خواهد داشت. البته برخی از فرقه‌های ساختگی و الحرافی نیز وجود دارند که صاحب پیروانی در عالم هستند. تمدن نوین اسلامی با این ادیان ساختگی تعامل ایجاد می‌کند و در بخش‌هایی با آن‌ها تعامل ندارد به‌دلیل قوت در علم و فرهنگ، اقتصاد و سیاست و در سبک زندگی بر آن‌ها تأثیری می‌گذارد.

۳. ماهیت بین‌المللی انقلاب اسلامی

محور سومی که در گام دوم انقلاب با عرصه بین‌الملل پیوند خورده است و مقام معظم رهبری در بیان آن، برجسته کرده‌اند، تحلیلی است که از ماهیت انقلاب اسلامی ارائه می‌کنند. به این معنی که پیروزی انقلاب اسلامی چه ماهیتی داشته است؟ در تحلیل انقلاب اسلامی برخی آن را انقلابی سیاسی و در مرزهای داخل کشور به معنای تغییر یک حکومت دانسته و به همین میزان بسنده کرده‌اند. اما تحلیلی که در بیانیه گام دوم ارائه می‌شود این است که انقلاب اسلامی باید دارای شرفی و غریبی و قدرت‌های بزرگ منطقه‌ای هستند، مانند حرکت جهان ایجاد کرد، نسبت به سایر انقلاب‌های جهان اسلام و انقلاب‌های بزرگ جهانی قابل مطالعه و عدالت و در آن وجود تفاوتی نیست. این‌ها شاخصه‌های تمدن نوین اسلامی است. بنابراین محور دومی که بیانیه گام دوم انقلاب را با عرصه بین‌الملل پیوند می‌دهد، از

انقلابی است که توانسته مسیر جهان را دچار تغییر کند و دارای شاخصه‌هایی است. شناخت این تغییر و انقلاب در عرصه بین‌الملل بسیار مهم است زیرا باید بدانیم انقلاب ما انقلابی بین‌المللی است که منجر به نقطه عطفی در تاریخ شد.

ایشان اشاره می‌کنند که از لحاظ سیاسی قبل از انقلاب اسلامی دنیا به شرق و غرب تقسیم شده بود و از لحاظ معرفتی نیز تنوری‌های دینی دین را به‌عنوان یک عنصر تعیین‌کننده به حساب نمی‌آوردند. در عرصه عمل نیز دیدن‌ان‌های افغانی‌کردند و گمان این بود که دین و دنیا قابل جمع نیستند. اما با انقلاب اسلامی، دین و دنیا در کنار یکدیگر جمع شده و جمهوری اسلامی به‌عنوان یک مدل جدید سیاسی مطرح شد. ایران به کانون توجهات ملت‌های ستمدیده به‌ویژه مسلمانانی که تحقیر شده بودند تبدیل شد و از سوی دیگر به کانون توجه و احساس خطر زورگویان و مستکبران عالم تبدیل شد. زیرا آن‌ها حساس کردند در نقطه‌ای از عالم کنترلی قصد دارد مبنی بر مباحث فکری و معرفتی خودش مستقل باشد و با استفاده از دین، جمهوری اسلامی و حکومتی را شکل بدهد که اسدهایی را در جهان به‌وجود آورده است.

ماهیت انقلاب تنها بر هم زدن چارچوب‌های سیاسی یک کشور که شاهی بود و جمهوری شکل بگیرد نبود. بلکه تغییری در مسیر جهان بود. شناخت شرایط قبل و بعد از پیروزی انقلاب اسلامی و تحولاتی که در پی این انقلاب رقم خورد... لازم است انقلاب اسلامی را یک پدیده بین‌المللی بدانیم و شناخت آن نسبت به گام دوم شناختی دقیق‌تر باشد. یعنی بدانیم که گام اول انقلاب اسلامی یک نقطه عطف در عرصه بین‌المللی و گامی تعیین‌کننده بود تا متناسب با آن گام دوم انقلاب را تبیین کنیم.

۴. دستاوردهای بین‌المللی چهار ساله انقلاب

نکته دیگر اشاره به دستاوردهای بین‌المللی عمر جهل ساله انقلاب توسط مقام معظم رهبری است. انقلاب اسلامی ضمن این‌که دارای ماهیتی بین‌المللی بود که آغاز آن باعث تعبیری در نظام بین‌المللی شد، دستاوردهای موجود در جهان اسلام به‌صورت یکپارچه و شبکه می‌شود و در در حال ارتباط منسجم و تبادل با ادیان توحیدی و حتی برخی از پیروان ادیان شرقی امروز که خود را پیرو انسان‌های پاک و حکیم و پیشرو منسب می‌کنند خواهد داشت. البته برخی از فرقه‌های ساختگی و الحرافی نیز وجود دارند که صاحب پیروانی در عالم هستند.

ایشان در این بیانیه به شاخصه‌هایی اشاره می‌کنند و می‌فرمایند: کانون دشمنی نظام شرق از هم فرو پاشید و نظام غرب در درون خود با بحران‌های متنوع اقتصادی، هورنی- حقوقی، سیاسی و... مواجه است. تعبیر ایشان این‌گونه است که امروزه کانون غرب در حالت احتضار به سر می‌برد و در جای دیگر تعبیر می‌کنند که تمدن غرب تمدنی رو به افول است و به زودی شاهد در هم ریختن هیمنه تمدن غرب خواهیم بود. قدرت‌های سیاسی و اقتصادی جدید مانند چین، هند، کشورهای آمریکای لاتین، منطقه غرب آسیا و هم‌چنین در شرق و جنوب شرق آسیا شکل گرفته‌اند.

به‌گونه‌ای که در سال‌های اخیر شاهد شکل‌گیری قطب‌ها و اتحادیه‌های منطقه‌ای جدید هستیم که جهان چند قطبی را دچار چالش جدی کرده است. هم‌چنین در منطقه خودمان شاهد از بین رفتن هم‌پیمانان قدرت‌های شرقی و غربی و قدرت‌های بزرگ منطقه‌ای هستیم، مانند سرانگونی سودان و یا پایان دیکتاتوری علی عبدالله صالح در یمن، بن علی در تونس، مبارک در مصر، معمر قذافی در لیبی و تعبیری که در کشورهای غربی مانند سوریه و لبنان اتفاق افتاده است. شکل‌گیری جریانی به نام جنبه مقاومت و روند رو به رشد آن و تبدیل شدن آن به قدرت اول

گام دوم انقلاب | تفسیر و تحلیلی بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی | دفتر اول

اگر آن روز، مشکل غرب جلوگیری از خرید تسلیحات ابتدایی برای ایران بود، امروز مشکل او جلوگیری از انتقال سلاح‌های پیشرفته ایرانی به نیروهای مقاومت است. و اگر آن روز گمان آمریکا آن بود که با چند ایرانی خودفروخته یا با چند هواپیما و بالگرد خواهد توانست بر نظام اسلامی و ملت ایران فائق آید، امروز برای مقابله‌ی سیاسی و امنیتی با جمهوری اسلامی، خود را متحج به یک ائتلاف بزرگ از ده‌ها دولت معاند یا مرعوب می‌بیند و البته باز هم در رویارویی، شکست می‌خورد. ایران به برکت انقلاب، اکنون در جایگاهی متعالی و شایسته‌ی ملت ایران در چشم جهانیان و دور کرده از بسی کرده‌های کشور در مسائل اساسی خویش است.

راه لب‌شده فقط قطعه‌ای از مسیر افزایش روز به روز آرمای‌های بلندنظام جمهوری اسلامی است. دنباله این مسیر که به گمان زیاد، به دشواری گذشته‌ها نیست، باید با مقت و هشپاری و سرعت عمل و ابتکار شما جوانان لب شود. مدیران جوان، کارگزاران جوان، اندیشمندان جوان، فعالان جوان در همه پدیده‌های سیاسی و اقتصادی و فرهنگی و بین‌المللی و نیز در عرصه‌های دین و اخلاق و معنویت و عدالت، باید شانه‌های خود را به زیر بار مسئولیت دهند. از تجربه‌ها و عبرت‌های گذشته بهره‌گیرند، نگاه انقلابی و روحیه انقلابی و عمل جهادی را به کار بندند و این عزیزان را الگوی کامل نظام پیشرفته اسلامی بسازند.

۱. یکی از ارکان تمدن نوین اسلامی

تشکیل امت‌های واحده اسلامی است.

در این تمدن نوین، ظرفیت‌های موجود

در جهان اسلام به‌صورت یکپارچه

و شبکه می‌شود و در درین حال ارتباط

منسجم و تبادل با ادیان توحیدی

و حتی برخی از پیروان ادیان شرقی امروز

که خود را پیرو انسان‌های پاک، حکیم

و پیشرو منسب می‌کنند خواهد داشت.

البته برخی از فرقه‌های ساختگی و الحرافی نیز

وجود دارند که صاحب پیروانی در عالم هستند.

تمدن نوین اسلامی با این ادیان ساختگی

تعامل ندارد به‌دلیل قوت در علم و فرهنگ

اقتصاد و سیاست و در سبک زندگی

بر آن‌ها تأثیری می‌گذارد.

منطقه غرب آسیا و عقب‌نشینی و افول فراینده قدرت و اعتبار رژیم صهیونیستی در منطقه نشان می‌دهد حرکتی که در پیروزی انقلاب اسلامی آغاز شده بود، بعد از چهل سال و بعد از گام اول بدل به یک پیچ تاریخی شده است.

امروزه در یک فترت‌افزینی منطقه‌ای و بین‌المللی انقلاب اسلامی به‌عنوان یک پدیده حضور دارد. در این مدت چهل ساله سیاست‌های غرب - به‌ویژه ایالات متحده - دچار شکست‌های جدی شده است و هم‌پیمانان آن در سال بعد از گام اول شکست شده و پیچ تاریخی آن دراز شده و حقانیت جمهوری اسلامی بیش از هر زمان دیگر مشخص شده است.

۵. راهبردهای بین‌المللی تمدن‌سازی نوین اسلامی

محور دیگر پیوند بیانیه گام دوم با عرصه بین‌الملل، اشاره

• خیرهای دروغ، تحلیل‌های مفروضانه، وارونه نشان دادن واقعیت‌ها، پنهان کردن جلوه‌های امیدبخش، بزرگ کردن عیوب کوچک و کوچک نشان دادن یا انکار مصنعات بزرگ، پرنامه‌ی

همیشگی هزاران رسانه‌ی صوتی و تصویری و اینترنتی دشمنان ملت ایران است؛ و البته دنباله‌های آنان در داخل کشور نیز قابل مشاهده‌اند که با استفاده از آزادی‌ها در خدمت دشمن حرکت میکنند. شما جوانان

باید پیش‌گام در شکستن این محاصره‌ی تبلیغاتی باشید.

• در خود و دیگران نهال امید به آینده را پرورش دهید. ترس و نومیدی را از خود و دیگران برانید.

این نخستین و ریشه‌ای‌ترین جهاست شما. نشانه‌های امیدبخش - که به برخی از آنها اشاره شد - در برابر چشم شما است.

روشن‌رهای انقلاب بسی فراتر از ریشه‌ها است و دست‌نودهای امن و خدمت‌گزار، به‌عبارت بیشتر از مفصلدان و نخاتان و کیسودختگان است.

دنیا به جوان ایرانی و پایداری ایرانی و ابتکارهای ایرانی، در بسیاری از عرصه‌ها با چشم تکسیر و احترام می‌نگرد. قدر خود را بداند و با قوت خداداد، به سوی آینده خیز بردارد و حماسه بیاورید.

■ چراگاه اهمیت بیانیه

مشور انقلاب است که شامل متنی ارزشمند و عالمانه از رهبری معظم نظام اسلامی است که نشانه هوشیاری و درک عمیق ایشان از شرایط خطیر کنونی می‌باشد و هم‌چنین نشانگر دغدغه همیشگی رهبری برای تبیین حقایق، تصحیح خطاها و اطلاع‌رسانی شفاف و آگاهی‌بخشی به جامعه و جوانان است.

از سویی در واقع بیانیه در رد ادعای کسانی است که می‌گفتند چرا رهبری با جوانان اروپا و آمریکا سخن می‌گوید و نامه‌نگاری می‌کند ولی با جوانان وطن گفتگویی ندارند؟ این اشکال البته سخت شست است زیرا ملاقات‌های دوره‌ای و مستمر ایشان با جوانان دانشجویان بروند این جز موع و نیز هنرمندان، شاعران، بسیجیان و دیگر اقدشار جوان جامعه پاسخی قاطع و کوبنده به این نقد است. خوب‌تخته نشست‌های فراوان ایشان با دانش‌آموزان و دانشجویان جوان همگی به ثبت رسیده و رسانه‌ای شده است و جرای کمترین اشکالی در این زمینه باقی نمی‌گذارد.

در این نوشتار قصد دارم ابتدا درممانده به آسیب‌شناسی کوتاهی در مورد نحوه مواجهه با پیام‌ها، رهنمودها و توصیه‌های رهبر انقلاب بپردازم و سپس تحلیل کوتاهی درباره برخی محررها و مضامین ارزشمند بیانیه گام دوم، ارائه کنم.

■ آسیب‌شناسی مواجهه با پیام‌های رهبری

متأسفانه معمولاً با اعلام پیام‌های ایشان، ابتدا موجی از هیجان و احساسات در میان دوستداران و هواداران برخاسته و همگان زبان به ملح و ستایش می‌گشایند اما پس از گذشت زمانی کوتاه، موج برخاسته فروکش می‌کند. بدین‌سان مواجهه ناپخته، احساساتی و مقطعی صورت می‌گیرد که نه تنها فاقد تحلیل علمی است بلکه استمرار و پیگیری دستورات ایشان را به دنبال ندارد. تنها چیزی که نصیب جامعه می‌شود قدری موعظه پلرانه بعضی سالن‌خوردگان انقلاب و چند مصاحبه شتاب‌زده و فرمایشی با برخی نوییان حرسه تفکر در مطبوعات کشور است هم‌چنین چند میزگرد تلویزیونی با بعضی چهره‌های به اصطلاح سیاسی انجام می‌شود که سال‌هاست از صحنه دورند و با مطالعه مبانه‌ای ندارند و نه تنها تاریخ مصرفشان گذشته است بلکه مستعفی ندارند.

البته در اینجا قصد ارائه آسیب‌شناسی علمی و جامع در مورد رهنمودها و پیام‌های رهبری ندارم، (هر چند آن امری کاملاً لازم و ضروری می‌دام)، بلکه بیشترین هدفم آگاهی از اهمیت تحلیل فرهنگی و محتوایی این پیام‌های تاریخی و راهگشاست که متأسفانه، با برخورد

صرف سیاسی با آن‌ها می‌شود برای کویدن جناح رقیب؛ و یا غالباً با چند دستورالعمل اجرایی از اهمیتش کاسته می‌شود؛ بدین ترتیب هیچ‌گاه به مبانی فکری و اعتقادی ذکر شده در بیانات ایشان که شامل باورها و دیدگاه‌های فکری، الهیاتی، اخلاقی، عرفانی، تفسیری، اجتماعی و اسلام‌شناسانه رهبری می‌باشند، پرداخته نمی‌شود. این خود مایه درد و دروغ بسیار است. ضد البته که باید توصیه‌های رهبری و نظراتشان به لحاظ اجرایی پیگیری شود و جامعه تحقق ببوشد و هیچ سگ مکر چنین چیزی نیست. حتی اگر نیابت باشد نهاد، مرکز، موسسه یا دستگاه‌های جدیدی به این منظور تأسیس شود. باید چنین کرد ولی در کنار ادعای اجرایی و اقدامات عملی لازم است به درون‌مایه فکری و محتوای فرهنگی - اعتقادی آن‌ها نیز پرداخته شود.

■ مباحثه‌های پژوهشی در مورد این بیانیه

به اعتقاد نگارنده، این پیام‌ها دربردارنده مبانی فکری رهبر معظم می‌باشند که با ریشه‌یابی و تحلیل استدلالی

بیانیه گام دوم

چراغ راه جامعه و سند استمرار انقلاب

دکتر همایون همتی

در چهلمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی، سند مشتمل بر بیانیه‌ای تاریخی و حکمت‌آموز منتشر شد. این بیانیه به مثابه سندی ارزشمند از رهبری خردمند، جهان‌پدیده و با صلاات صادر شده که چندین دهه حکیمانه سکان‌دار کشتی انقلاب و نظام اسلامی هستند. روایتی موفق و عینی از تاریخچه انقلاب اسلامی و بیان فلسفه و ماهیت آن که توسط رهبری راز آشنا و فرهیخته و مجتهدی عادل که خود سال‌ها در گهر و دار مبارزات طولانی قبل از انقلاب بوده و فحله‌اند در همه صحنه‌ها حضور مؤثر داشته‌اند و اکنون برای نسل جوان و جامعه امروز و فردا حدیث انقلاب را باز می‌گویند. ایشان را به استمرار انقلاب با به نیکی نشان می‌دهند. برقاومت و پایداری اسرار دارند و ترفندهای دشمنان و اهریمنان را به آفتاب می‌افکنند.

مضامین گران‌قدر آن‌ها می‌تواند در تدوین دیدگاه‌های فرهنگی و محرره‌های کلی جهان‌بینی ایشان نیز توفیق حاصل کرد که برای معرفی به دیگر جوامع و ملت‌ها لازم و ضروری است و این امر مهم در تبلیغات فرهنگی و نیز پژوهش و آموزش کاملاً کاربرد دارد.

افزون بر اینکه سخنان و اندیشه‌های مطرح شده در این‌گونه پیام‌ها به لحاظ منطقی و تفسیری (همنویستی) همواره مبتنی بر یک سلسله پیش‌فرض‌ها و مفهولات است که کشف و تشریح آن‌ها می‌تواند به فهم بهتر و دقیق‌تر افکار و نظرات ایشان کمک کند. غفلت از ابعاد فکری و فرهنگی این پیام‌ها همان قدر خطاست که غفلت از اجرایی‌سازی و عملیاتی کردن آن‌ها و هیچ یک از این دو جنبه نباید به سود دیگری مصداقه شده یا مغفول واقع گردد. همواره باید به هر دو جنبه توجه و تأکید شود. عملیاتی‌سازی رهنمودها و توصیه‌های رهبری به‌طور قطع به‌وجود می‌آید و از ارقام نیز در استوارسازی و اتمام نبضت جامعه از نمرات ارزشمند این دستورات بهره‌مند ساخته و موجب افزایش امید و نشاط مردم می‌شود و دشمنان را نومید می‌سازد ولی نباید هیچ‌گاه اجرایی‌سازی و توجه به مجال عملی نظرات رهبری موجب نادیده گرفتن مبانی

پرورش نهال امید جهاد نخست جوانان

ایشان به گراف با سطحی و شعارآلوده سخن می‌گویند و سخنانشان ریشه و پایه حکمی ندارد. نهی و تدوین چارچوب تنویک برای رهنمودهای ایشان نیز کار دیگری است که غالباً از آن غفلت شده است و به نظر می‌رسد یکی از مهم‌ترین کارهاست.

به‌علاوه در این بیانیه و دیگر پیام‌های راهگشا و افتخارآمیز ایشان به برخی اشکال‌های مخالفان پاسخ داده شده و پیام‌ها و ابهامات مرفع گردیده است. لازم است این اشکال‌ها و ابهامات به‌طور مستند ذکر شده و به نحو مستدل و بر مبنای دیدگاه‌های ایشان پاسخ داده شود.

مواجهه هجانی، چاپلوسانه، ستایش‌های افراطی و تملقی آمیز و غیرواقعی با بیانیه سخت زیان‌بار است. چنان‌که مواجهه دشمنانه، عنادآمیز، عیوسانه و تمسخرآلود با بی‌اعتنایی برخاسته از بغض و نفرت دشمنان انقلاب نیز تنها حقیقت را می‌پوشاند و مردم ما را محروم می‌سازد.

■ شرایط تفسیر این بیانیه

هرگونه تفسیر این بیانیه باید دور از تحریف برداشت‌های آزادانه و تحکمی انجام پذیرد و فقط در چارچوب محکمات سخنان رهبری، اصول مسلم و قطعی انقلاب و گهر اندیشه‌ها و باورهای صریح ایشان دره‌امام، امام صورت پذیرد.

این‌که چند مورد بیگانه و خارج‌نشین قلم بردایند و با اطلاق از معارف اسلامی، تاریخچه و فلسفه انقلاب راحتی بدون کترین آشنایی با آثار فقهی و اندیشه‌های امام و رهبری با برداشت‌های نادرست از حوادث قبل از انقلاب و درک ناصحیح از مصفندی‌ها و چراگاه نیروها و سیاست‌گذاری‌های ایران، آموزه به تفسیر سخنان رهبری بنشینند. کاری مغایر با اصول و روش‌شناسی علمی بوده که کار یک‌نویس ضعیف کار برسم فریاد کند.

لذا نگارنده به همین دلیل معتقد است که نه مواجهه تملقی با پیام‌ها و غیرعلمی پارای دوستان کاریزاست و نه مواجهه تک‌الهی و ساس‌آلود به اصطلاح ابرویسین خارج‌نشین و فراریان ورشکسته شاه‌زده یا یک‌تعلیق منطقی، مصفاغه و علمی‌سختی قاطع، مستند و استوار لازم است. در تفسیر این بیانیه نه کج‌بصده‌ها و مغالزات و نیز گناب‌ها و معاندت انقلاب رسیده راهگشاست و نه از چهره‌های برکنار و عزلت‌زده وار

■ عملیاتی‌سازی رهنمودها و توصیه‌های رهبری

به‌طور قطع جامعه را از ثمرات ارزشمند

این دستورات بهره‌مند ساخته و موجب افزایش

امید و نشاط مردم می‌شود

و دشمنان را نومید می‌سازد ولی نباید

هیچ‌گاه اجرایی‌سازی و توجه به ابعاد عملی

نظرات رهبری موجب نادیده گرفتن مبانی

تئوریک، عمیق و ارزشمند این دستورات

و افکار مستتر در پس این اندیشه‌ها گردد؛

خود آن‌ها نیز می‌تواند به عنوان بخشی از

میراث گران‌قدر رهبری رکن فرهنگ‌ساز

و چراغ راه جامعه ما باشد.

آن‌جا که از پذیرش خطاها و تأکید بر لزوم و تصحیح آن‌ها سخن می‌گویند، روشن‌ترین دلیل این مدعا است.

مزمندی صریح ایشان با غرب‌زدگی و نیز ارزش‌های سکولار و جهان‌گفرو فرهنگ بی‌دینی نشان از بیداری و هوشمندی سرشار ایشان دارد که همواره خط‌های فرهنگی را به‌موقع شناسایی کرده و جامعه را از آن برحذر می‌داند. دعوت به ادامه و استمرار روحیه انقلابی و دست نکشیدن از انقلابی‌گری و تأکید صریح بر «افسانه تبدیل انقلاب و حرکت به نهاد و نظام» از محورهای درخشان و راهگشای این بیانیه است که خود نیاز به تدوین مقاله با رساله‌ای مستقل دارد.

تأکید بر سبزی ظلم، استعمار و استعمار و بی‌عدالتی و تلاش برای محو تبعیض که از اکان اعتقادی مذهب حماسی تشیع و افتخارات جاوید پیروان آن است و در چند موضع از بیانیه تصریح شده، که شکوه حماسی خاصی به این بیانیه داده است.

روح امید و نشاط در این بیانیه موج می‌زند و در سراسر بیانیه ستیز با یأس‌زدگی، بی‌اقدایی، سکوت و رکود، منفی‌نگری و دعوت قاطع به خشکی‌ناپذیری و ادامه راه انقلاب مورد تأکید قرار گرفته است.

تصحیح مفاهیم و کج‌فهمی‌ها - چه سهوی و چه عمدی - موجب خلع سلاح دشمنان گشته که نشان از درک بالا و هوشیاری بی‌ظنرو و انصاف عمیق ایشان دارد.

تأکید ایشان بر رشد و پیشرفت علمی پاسخ‌گوینده‌ای به کج‌فهمان و کوردلان پایه‌سراست، زیرا با گذشت سالیان متممات آن‌ها هنوز دین و دین‌داران را به خرافه‌پرستی و جاهل منتهم می‌کنند. آن‌ها دین و دینداری را پدیده‌ای ضد علم و ضد فرهنگ می‌دانند! آن‌ها بدن کمترین دانشی از ماهیت و سیر تحول ادیان، فلسفه دین، رشته جدید مطالعات دینی، تاریخ ادیان، جامعه‌شناسی ادیان، پدیده‌شناسی دین، روان‌شناسی دین، هنر و تکنیک متون مقدس، متولوژی دین‌شناسان نوین و ده‌ها دیدگاه و تئوری جدید دین‌شناسان و دین‌پوهان روزگارا هم‌چنان

به تکرار موع سخنان کلیشه‌ای قرن هفده و هجده می‌پردازند و عرض خود می‌پزند و زحمت اهل اندیشه می‌دانند؛ رهبری در این بیانیه از دینی زنده، تحرک‌آفرین، انقلاب‌گر، مستسوز، فرهنگ‌ساز و در صحنه سخن می‌گوید که سراسر از غفلت‌ان است و به علم و معرفت دعوت می‌کند. این بیانیه از این حیث سخت خرافه‌سوز و جهل‌ستیز است. فریب‌کاران بی‌سواد دیگر مجال نخواهند داشت علیه دین، به تبلیغات سست و واهی و کلیشه‌های تکراری ادامه دهند و خود را مضمحکه خلق سازند.

این بیانیه علاوه بر پرداختن به سیاست و اقتصاد به روابط بین‌الملل و دیگر ابعاد زندگی اجتماعی و سیاسی نظر دارد. به معنویت و اخلاق دعوت می‌کند. امری که برای غرب‌زدگان دامن و آلودگان بوج‌گرا سخت آزارنده و ناخوشایند است. حقیقت آن است که نه از دین و نه از اخلاق نمی‌توان بی‌نیاز بود و بشریت اگر دین و وسعیتی اخلاقی مستحب بر دین را نپذیرد یا فرو گذارد، ناگزیر است دین و اخلاق سکولار را تأسیس کند و به آن بگردد. بی‌دین نمی‌توان زیست چنان‌که بی‌اخلاق نمی‌توان زیست و گزوه دنیا باغ‌وشتی بی‌رگ خواهد شد و انسان‌ها هم‌چون وحش و درندگان بیک‌بیک‌را پاره خواهند کرد و امکان زیستن و بقا از میان خواهد رفت. باید این اصیل و اخلاق اصیل را شناخت و آن‌ها را بر پایه‌های عقلانی استوار و قابل دفاع بنا کرد. ما همواره مستحق هدایت پیامبران و پیشوایان الهی هستیم و محبت و محبت‌مندی بی‌گناهان و پیشوایان الهی محتاج بکارگیری دستورات اخلاقی ملهم از آموزه‌های دینی هستیم. در بیانیه به این نکات توجهی دزخرو و بسزا شده است ولی این نکات ارتباطی نماند به شرح و بسط و توضیح و تفسیر دارند.

نفسی افتاده کاری ساخته است.

■ تحلیل کوتاه مضامین مهم بیانیه

اکنون به تحلیل فشرده محتوای بیانیه که شامل آسیب‌شناسی وضع موجود، عبرت‌گیری از گذشته و تشریح و امیدبخشی، هشداردهی نسبت به خطرات و لغزش‌ها، پاسخ به شبهات مخالفان و پاره‌ای برهش‌های دوستان انقلاب و نیز تحط‌دهی و راهمندی برای آینده است. می‌پردازیم. این بیانیه، کارنامه و درسنامه انقلاب اسلامی و نقشه راه آینده است که حاوی درس‌های غم‌انگیز از گذشته و پاسخی قاطع به باورهای معاندان و یأس‌زدگان است. رهبری در این بیانیه به نوعی اتمام حجت کرده است و علاوه بر بیان صریح دیدگاه‌های خود و پاسخ به باورهای بی‌اساسی‌ها و تبلیغات مخرب دشمنان انقلاب، آخرین توصیه‌ها و دغدغه‌های خود را آورده است. به همین سبب این بیانیه سند استمرار انقلاب، بیان راهکارها و موری و فلسفه و ماهیت آن را نیز از دیدگاه رهبری و اتمام حجت می‌کند.

انصاف و واقع‌بینی و بی‌تعصبی در این بیانیه موج می‌زند.

• دانش‌آشناکترین وسیله‌ی عزت و قدرت یک کشور است. روی دیگر دانی، توانایی است. دنیای غرب به برکت دانش خود بود که توانست برای خود ثروت و نفوذ و قدرت دوپست‌ساله فراهم کند و با وجود تهیدستی در بنیان‌های اخلاقی و اعتقادی، با تحصیل سبک زندگی غربی به جوامع عقب‌مانده از کاروان علم، اختیار سیاست و کشور به جوشاندن چشمه دانش در میان خود اصرار مانند آن‌چه غرب کرد، توصیه نمی‌کنیم. اما مؤکداً به نیاز کشور به جوشاندن چشمه دانش در میان خود اصرار می‌ورزیم. بحمدالله استعداد علم و تحقیق در ملت ما از متوش جهان بالاتر است.

آنتون نزدیک به دو دهه

است که رستاخیز علمی در کشور آغاز شده و با سرعتی که برای ناظران جهانی غافلگیرکننده بود - یعنی یازده‌برابر‌شتاب‌رشد‌متوسط علم در جهان- به پیش‌رفته است. دستاوردهای دانش و فناوری ما در این مدت که در برخی از رتبه‌ی شانزدهم در میان بیش از دویست‌کشور جهان رسانید و مایه‌ی شگفتی ناظران جهانی شد و در برخی رشته‌های حساس و نوپدید به رتبه‌های نخستین ارتقاء داد. همه‌ی‌همه در حال‌اتفاق افتاده که کشور دچار تحریم مالی و تحریم علمی بوده است. ما با وجود شنا در جهت ممالک خیران دشمن‌ساز، به زوردهای بزرگ دست یافته‌ایم و این نعمت‌بزرگی است که به‌ناظر آن باید روز و شب خدا را سپاس‌گفت.

در بیانیه به‌طور مکرر بر لزوم حفظ پایداری و هویشیاری طرفدار انقلاب و غافل‌شدن از نیرنگ‌ها و ترغندهای رنگارنگ دشمنان تأکید شده است و ما در این سال‌ها همواره خطر این غفلت‌زدگی و بی‌توجهی را بارها دیده‌ام و لمس کرده‌ام و هنوز نیز می‌بینم که این ولهاذگی و بی‌راهیتی قربانی می‌گیرد. به‌ویژه مسئولان کشور و مدیران ارشد نظام که در معرض صدها گونه تله و دام هستند باید لحظه به لحظه مراقب خود باشند و ذراتی از خط انقلاب نخفتی نکنند و به‌طور مستمر به غنی‌سازی باروها و افزایش ظرفیت‌های معنوی خویش بپردازند و خود را در برابر ترغندها و ترغندهای دشمنان مصون کنند.

■ **هشدار در مورد بدیده غریب‌زدگی**

آخرین بند این بیانیه باشکوه و درس‌آموز به بحث غرب‌زدگی و سبک‌زدگی تحمیلی غریبان می‌پردازد که سخت هشداردهنده و عبرت‌آموز است. رهبر انقلاب همواره در پیام‌ها و بیانیه‌ها و نیز دیدارهای مستمری که با اقتدار گوناگون دارند بر مبادله سالم فرهنگی تأکید ورزیده‌اند. از آن سو دائماً بر ضرورت تولید علم و «جیش نظریه‌پردازی و تأسیس کرسی‌های آزاداندیشی» تأکید کرده‌اند. نمی‌توان به ایشان نسبت‌های ناروایی مثل علم‌ستیزی یا فرهنگ‌ستیزی در پوشش مبارزه با غرب‌زدگی نسبت داد. ایشان خود اهل قلم و اندیشه‌اند. آثار تألیفی و ترجمه‌ای ایشان از اسناد دوران دفتر شده و در دسترس مخاطبان است. علاوه بر قفاहत و استحصال، فریب سه دهه درس خارج فقه و اصول به‌طور مستمر، ادیب، شاعر و مفکر اجتماعی توانایی هستند. آنان که با شخصیت علمی و فعالیت‌های گذشته ایشان آشنایی دارند به‌خوبی می‌دانند که ایشان از ده‌های پیش همواره در عرصه‌های روشنفکری، ادبیات، شعر، هنر، فلسفه و الهیات، تفسیر قرآن و معارف اسلامی حضوری تأثیرگذار و تعیین‌کننده داشته‌اند و چنین وهله‌هایی به ایشان نمی‌چسبد. ایشان همواره مشوق فراگیری علم و تکنولوژی و معرفت‌بوده‌اند. بحث غرب‌زدگی، نهی کردن یک قوم از هویت و فرهنگ خویش است، و به یادگیری علم و هنر ربطی ندارد. بلکه مربوط به پیوستگی کشاندن نسل جوان، فروپاشی خاندان‌ها و تحفیریک ملت است. یک‌کدام ما از وریشه‌های اصیل تاریخی‌مان و از اعتقاداتی که عمری از افتخار به آن‌ها زیسته‌ام و همواره سندی استوار در برابر نفوذ بیگانگان بوده است. بحث غرب‌زدگی در جامعه ما از جهات گوناگون بد جا افتاده است و هنوز نیاز به تبیین و تشریح و ایهام‌زدایی دارد.

نماید فریفته سخنان جاهلانه و غرض‌امتنی مزدور خارج‌نشین یا بی‌سوادان عقده‌مند و روتکننده شد که از روی بغض و نفرت به اسلح و انقلاب، هر سخن صواب و عالمانه امام و رهبری را طبق هوس‌های خود، متغی‌نگرانه تفسیرو تبلیغ می‌کنند.

■ **چند توصیه و پیشنهاد**

در پایان به دانشگاهیان ارجمند و خوزویان گران‌قدر و مسئولان و مدیران اجرایی کشور می‌گویم که با پرهیز از کلی‌گویی، شعارسرای و تعریف و تمجید صرف، با بی‌کلیبری شیوه‌های علمی، به عملیاتی کردن محتوای این بیانیه شگوهمند بپردازند و با برنامه‌ریزی و برودن‌بندی مناسب و تعیین اولویت‌ها، روش‌ها و راهکارها به ماندگار ساختن و ندرم‌هی این بیانیه بپردازند تا جامعه از برکت‌های آن به‌فوز بهره‌مند گردد. به‌خصوص در عرصه علم و پژوهش که مورد تأکید بیانیه است. نیاز به مشارکت مؤمنانه و خالصانه همه اندیشمندان و نیروهای علمی است.

تبیین چالش‌های فرازون انقلاب و خطراتی جریان‌های انحرافی نیز در وهله نخست وظیفه فرهنگ‌مداران و اندیشه‌سازان جامعه است. خوزویان عزیز باید با پرهیز از کلیشه و تکرارگویی به تشریح مضامین الائی این بیانیه بپردازند، آن را مستندسازی کنند و ریشه‌های آن را در کتاب و سنت باز نمایند و چنان‌که سنت و سیره عالمان ما در طول تاریخ بوده است در دفاع از مرزهای اعتقادی که بیانیه ولایت‌گرا ن‌هاست، دمی آسوده نشینند. دانشگاهیان شریف و پاک اعتقاد ما نیز که دل در گرو انقلاب و راه امام دارند باید به بحث‌های تئوریک و سوبند و راهگشا روی بیاورند و به مقایسه نکات محوری بیانیه با دیدگاه‌های جامعه‌شناسان، فرهنگ‌پژوهان، فیلسوفان و سیاست‌پروزان بپردازند و برای نسل جوان کنجکاو و هوشمند ما طعم‌امای فکری مناسب جهت تعدیه روحی ایشان فراهم آورند.

امید که این بیانیه اثرگذار باشد و دست‌انگیزان و حکمت‌آموز ستیم‌سازهای علمی سیاسی نشده و در عیار جلال‌ها و کنشگشکن‌های زبان‌خیز جانم‌چی و فراموش‌نگردد و چون سندی شگوهمند و ماندگار در تاریخ ما باقی بماند. از سوبی باید مراقب بود که این پیام بیانیه تاریخی حکیمانه تنها زینت بخش موزه‌ها نگشند و دردمتن زندگی اجتماعی مردم خوب ما نیز جاری و ندرپیش و ناآنگیزگار باشد.

این نوشتار در فرصتی کوتاه و نشاناب نگاشته شد و به مباحث اقتصادی و سیاسی مطرح شده در بیانیه نپرداختم. زیرا شناختی در خود نمی‌دیدم و تأکید بنده بر محرزه و ابعاد فکری، اعتقادی و فرهنگی بیانیه بود و در آن بخش نیز بسیار مجمل و فزنده سخن گفت‌ام و امید است در فرصتی مناسب به تکمیل آن بخش‌ها و طرح ناگفته‌های نیز بوقتی بام.

گام دوم انقلاب | تفسیر و تحلیلی بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی | دفتر اول

تحلیل و تفسیر نکات کلیدی بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

حجت الاسلام والمسلمین سید محمد تقی قادری

در چهلمین سال حقیقت‌آمیزی اسلامی ایران رهبر معظم انقلاب، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای بیانیه‌ای که در حقیقت منشور و ارثه مطالب راهبردی است را خطاب به جوانان که آینده‌سازان نظام اسلامی هستند صادر نمودند. راهبانی به محتوا، روح و این بیانیه که با دقتی بس شگفت تنظیم شده است، قطعاً نیازمند به تفسیر و تحلیل می‌باشد از همین رو تلاش می‌شود یادداشتی هرچند کوتاه برخی از محورهای کلیدی بیانیه، اجمالاً شرح و تفسیر شود. آنچه در ادامه می‌خوانید نوشتاری از حجت‌الاسلام والمسلمین سید محمد تقی قادری از اساتید سطوح عالی حوزه علمیه قم که به بررسی و تحلیل بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی پرداخته‌اند که تقدیم خوانندگان ارجمند می‌شود.

■ **یکم، تحلیل شاخص‌ها**

رهبر معظم انقلاب اسلامی پیش از ورود به سرفصل‌های مهم بیانیه، نخست به چهار شاخص انقلاب اسلامی که برپایه آن نظام جمهوری اسلامی شکل گرفته است می‌پردازند تا جوانان که مخاطب اصلی این بیانیه‌اند بدانند که در دهه پنجم انقلاب، چه نظامی را تحویل می‌گیرند و چگونه باید از آن امتان حراست و مراقبت نمایند.

شاخص اول: مردمی که در برابر ظلم، استبداد و حوقشکنی قرار می‌گیرند، برخی ظلم را می‌پذیرند و در برابر آن اقدام به قیام نمی‌کنند. گروه دیگر کسانی‌اند که اقدام به قیام می‌کنند و ظلم را از قدرت برکنار می‌مایند، ولی این راه ادامه نمی‌دهند، بلکه راهزنانی آن را مصداقه می‌کنند، و ظالمین دیگری به اریکه قدرت می‌رسند؛ چنان‌چه قیام مشروطه و نیز قیام اخوان‌المسلمین مصر به این سرنوشت گرفتار شد. آن‌چه که انقلاب اسلامی ایران را از همه قیام‌های گذشته و معاصر متمایز می‌سازد این است که به‌دلیل رهبری حکیمانه و الهی امام خمینی قدس سره و در ادامه رهبری آیت‌الله خامنه‌ای در مدت چهل سال آن‌چنان از انقلاب اهداف آن حراست و صیانت شد و اجازه ندادند که از مسیر پیشرفت‌اش انحراف پیدا کند و در اختیار نامحرمان قرار بگیرد. از همین رو در بیانیه رهبر معظم اعلم ده است: «انقلاب پرشکوه ملت ایران... تنها انقلابی است که یک چله پرافتخار را بدین خیانت به آرمان‌هایش پشت می‌مانده... از کرامت خود و اصالت شعارهایش صیانت کرده»

شاخص دوم: تا پیش از انقلاب اسلامی ایران، جهان در وضعی بود که در یک طرف قدرت سوسیالیسم شرق الحجاج حمایه‌ر شیوری و طرف دیگر قدرت لیبرال و کاپیتالیسم غرب به سرکردگی آمریکا قرار داشت که اجازه ظهور قدرت سوم نمی‌دادند و دولت‌های دیگری را بسبب به شرق یا غرب بودند و آن‌ها بودند که نوع حکومت‌ها را برپایه منافعه‌ان تعیین می‌کردند. انقلاب اسلامی ایران نخستین نظام و صمیمیح خطاهای مردم بود که به عنوان قسط و قدرت سوم برخاست و با شعار «نه شرقی، نه غربی، جمهوری اسلامی» در منطقه ظهور کرد و با اکتال به قدرت لایزال الهی و ملی در برابر هر دو قدرت ایستاد. دو قسط سوسیالیسم شرق و کاپیتالیسم غرب تمام قدرت خود را برای مهار و شکست انقلاب اسلامی ایران به کار گرفتند، ولی این انقلاب آن‌چنان پیش‌رفت که روسیه، امروز با فرار گرفتن کنار این نظام اسلامی به مقابله با آمریکا می‌پردازد و آمریکا نیز همراه کردن همه کشورهای می‌خواهد نظام اسلامی ایران را مهار کند؛ چراکه می‌دانند به تنهایی قدرت مقابله با ایران عزیمت را ندارند، از همین رو رهبر معظم انقلاب در توصیف این شاخص می‌نویسند: «انقلاب اسلامی ایران، با

قدرت و شکوه با به میدان نهاد، چارچوب‌ها را شکست، کهنگی کلیشه‌ها را به رخ کشید، دین و دنیا را در کنار گذاشت و آغاز عصر جدیدی را اعلام نمود».
شاخص سوم: راز ماندگاری و جاذبه انقلاب اسلامی، آن‌چایی که مخاطبین این بیانیه نسل جوان‌اند، که زمان رژیم گذشته و نیز دوره جنگ و دوره سازندگی را ندیده‌اند و تصور درستی از این دوره ندارند، برای این‌که دقیقاً این‌ها باشند که ما در گذشته در کجا قرار داشتیم و امروز پس از چهل سال از انقلاب در کجا قرار داریم تا قدرت داری و قضایات از دستاوردهای جمهوری اسلامی ایران‌های انقلاب اسلامی را با نیازهای فطری خود منطبق می‌بینند، نه تنها از آن گذشته نمی‌شوند، بلکه از آرمان‌های آن حمایت و حراست می‌کنند. از همین روست که در بیانیه رهبر معظم آمده است: «آزادی، اخلاق، معنویت، عدالت، استقلال، عزت، عقلاحت، برادری، هیچ‌یک به نسل کنونی از چشم‌اندازهای مبارک لدرزه شوند».

شاخص چهارم: انقلاب اسلامی از همان آغاز با مخالفین جدی داخلی روبرو شد، ولی نظام، آنان را به‌دلیل منتقد بودن به نظام، سرکوب نکرد، بلکه راه گفت‌وگو و مناظره مستقیم و آزادی انتقاد را برای آنان باز گذاشت. مستفربنی چون آیت‌الله مصباح و شهید بهشتی درسیه‌های جمهوری اسلامی را گرهگشای مارکسیستی و لیبرال‌های جدیدین خلق به‌منظور نشنند. این که خود را در این عرصه شکست خورده می‌دیدند، نخست به تئور شخصیت‌های نظام (داشت)»

سپس به جنگ مسلحانه رو آوردند و نظام نیز برای حفظ امنیت و صیانت از انقلاب به مقابله با آنان برخاست و این به فتنه پایان داد. با این حال باز هم در انتقاد از دین‌امان‌های نظام اسلامی و امکاناتی که برای تحول بزرگ چهل سال برای مستفیدین باز گذاشت؛ چراکه نظام یوروبایی خود را در همین انتقادهای و صمیمیح خطاهای مردم بود که در برابر دشمنان خارجی که در مقام براندازی و اختلال در امنیت کشوند، همیشه ظافه‌ان بی‌رحم‌ن نموده است. از همین رو رهبر معظم انقلاب در توصیف این شاخص چهل سال برای مستفیدین باز گذاشت؛ چراکه نظام یوروبایی اگر نتاسب نداشت، ولی در عین حال گام بزرگی در تحول اقتصادی و بازسازی برداشته شده‌باشد، قطعاً نگاه و تصور ما متفاوت خواهد بود. همین‌ا این‌جاست که نظام اسلامی در شرایطی قرار داد که به عملیاتی کردن طرح‌های اقتصادی کرد که به‌دلیل جنگ تحمیلی همه آن‌چه را رژیم گذشته همواره دارای اعطاف و آزاده تصحیح خطاهای خویش است، اما تجدید نظر بدین راهل انفعال نیست... از انقلاب از آغاز تا امروز نه بی‌رحم و خون‌ریز بوده و نه متعفل

مردم»
■ **دوم، ملاک داری**
مربوط به دوران پیش از انقلاب با بلندرت‌سازواری به‌جلویرداشت. ملاک سوم: برای داری نیست به کارنامه نظام اسلامی لازم است که بدانیع نظام در شرایطی اقدام به بازسازی و برداشتن گام‌های بلند در تحول اقتصادی نمود که از یک طرف کارگزارانش هیچ تجربه عملی نسبت به طرح‌های اقتصادی نداشتند و تجربه دیگر کشورهای انقلابی هم نمی‌توانست الگویی پیشرفت نظام اسلامی باشد، با سودا این نظام اسلامی نوانتس پس از چهل سال چنین کارنامه‌ای را در پیش روی نسل جوان فعلی قرار دهد. از همین رو در بیانیه رهبر معظم انقلاب آمده است: «هیچ تجربه پیشینی و راهی طری‌شده در برابر ما وجود نداشت. قیام‌های مارکسیستی و امثال آن نمی‌توانست الگویی مناسب باشند. در عین حال شاهد چندهای بزرگ افتادخار و پیشرفت‌های شگفت‌آور در ایران اسلامی هستیم»

ملاک چهارم: در صورتی‌می‌توان به عظمت و بزرگی نظام اسلامی پی برد که آن انقلاب با انقلاب‌های دیگر جهان سنجیده شود که آن انقلاب‌ها در همین مدت مشابه چه دستاوردهی داشتند و نظام اسلامی در پایان چهل گام‌هایی برداشته است. از همین رو رهبر معظم انقلاب در بیان این ملاک می‌فرماید: «عظمت پیشرفت‌های چهل ساله ملت ایران آن‌گاه به درستی دیده می‌شود که این مدت، با مدت مشابه در انقلاب‌های بزرگی همچون انقلاب فرانسه و انقلاب اکتر شوروی و انقلاب هند مقایسه شود».

■ **سوم، امنیت داخلی، تمامیت ارضی**

رهبر معظم انقلاب پس از آنکه ملاک داری نسبت به چند ملاک اصلی را برای داری نسبت به عملکرد نظام جمهوری اسلامی بیان می‌دازد. ملاک اول: در صورتی می‌توان داری و قضایات نسبت به دستاوردهای نظام اسلامی در عرصه‌های سیاسی، اقتصادی، علمی فناوری، بهداشت و درمان، تسلیحاتی و نظامی داشت که نظام اسلامی را با عملکرد رژیم گذشته مقایسه نماید نه با آرمان‌های نظام. در این صورت است که فاصله بین نظام فاسد گذشته و نظام اسلامی را در تمام عرصه‌ها آن‌چنان زیاد و عمیق خواهیم دید که نه با رژیم گذشته بلکه با نظام ۲۵۰۰ساله شامشامی قابل مقایسه نخواهد بود. از همین رو رهبر معظم انقلاب می‌فرماید: «وزیم سلطنتی ایران که به‌دست بیگانه بر سر کار آمده بود، به‌دست ناسیامان داخلی و عقب‌افتادگی شرم‌آور و علم و فناوری و سیاست و معنویت و فرهنگش دیگر نیک‌اند».

ملاک دوم: قضایات و داری نسبت به کارنامه چهل ساله نظام اسلامی زمانی معنا پیدا می‌کند که بین آرمان‌های نظام اسلامی و امکاناتی که برای تحول بزرگ چهل سال برای مستفیدین باز گذاشت؛ چراکه نظام یوروبایی خود را در همین انتقادهای و صمیمیح خطاهای مردم بود که در برابر دشمنان خارجی که در مقام براندازی و اختلال در امنیت کشوند، همیشه ظافه‌ان بی‌رحم‌ن نموده است. از همین رو رهبر معظم انقلاب در توصیف این شاخص چهل سال برای مستفیدین باز گذاشت؛ چراکه نظام یوروبایی اگر نتاسب نداشت، ولی در عین حال گام بزرگی در تحول اقتصادی و بازسازی برداشته شده‌باشد، قطعاً نگاه و تصور ما متفاوت خواهد بود. همین‌ا این‌جاست که نظام اسلامی در شرایطی قرار داد که به عملیاتی کردن طرح‌های اقتصادی کرد که به‌دلیل جنگ تحمیلی همه آن‌چه را رژیم گذشته همواره دارای اعطاف و آزاده تصحیح خطاهای خویش است، اما تجدید نظر بدین راهل انفعال نیست... از انقلاب از آغاز تا امروز نه بی‌رحم و خون‌ریز بوده و نه متعفل

گام دوم انقلاب | تفسیر و تحلیلی بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی | دفتر اول

راه طی‌شده، با همه‌ی

امیتش فقط یک آغاز بوده است و نه بیشتر.

ما هنوز از قله‌های دانش جهان بسیار عقبیم؛ باید به قله‌ها دست یابیم. باید از مرزهای کنونی دانش در مهم‌ترین رشته‌ها عبور کنیم. ما از این مرحله هنوز بسیار عقبیم؛ ما از صفر شروع کرده‌ایم. عقب‌ماندگی شرم‌آور علمی در دوران پهلوی‌ها و قاجارها در هنگامی‌که مسابقه‌ی علمی دنیا تازه شروع شده بود، ضربری سختی بر ما وارد کرده و ما را از این کاروان دشنان، فرستگ‌ها عقب نگه داشته بود.

این‌جانب همواره به دانشگاه‌ها و دانشگاهیان و مراکز پژوهش و پژوهشگان، گرم و قاطع و جدی لاین‌ریزانه تکرر و هشدار و فرافخوان داد‌ام، ولی اینک مطالبه‌ی عمومی‌من از شما جوانان است که این‌اره را با احساس مسئولیت بیشتر و همچون یک جهاد در پیش‌گیرید. سنگ‌های ک انقلاب علمی در کشور گذلشده‌و این انقلاب، سبدهائی از قبیل شهادت‌هستهای نیز داده است. به‌پاخیزید و دشمن بدخواه و کینه‌توز را که از جهاد علمی شما شدت یمنگ‌ام است ناکام سازید.

| شهریور ۱۳۹۸ | محرم الحرام ۱۴۴۱ | سپتامبر ۲۰۱۹ | هفته‌نامه افق حوزه | ۲۱

۲۵ | هفته‌نامه افق حوزه | شهریور ۱۳۹۸ | محرم الحرام ۱۴۴۱ | سپتامبر ۲۰۱۹ |

▪ عدالت و مبارزه با فساد این دو لازم و ملزوم یکدیگرند. فساد اقتصادی مشروعیت آن‌ها است؛ و این برای نظام‌ها و اگر در بدنه حکومت‌ها عارض شود، زلزله‌ی ویرانگر و ضربه‌زننده به مشروعیت آنها است؛ و این برای نظام‌ها و جمهوری اسلامی که نیازمند مشروعیتی فراتر از مشروعیت‌های مرسوم و مبنایی‌تر از مقبولیت اجتماعی است، بسیار جدی‌تر و بنیانی‌تر از دیگر نظام‌ها است.

گام دوم انقلاب | تفسیر و تحلیلی بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی | دفتر اول

بلخواهان همیشه در فکر خاموش کردن نور خدا بودند؛ ولی روز به روز جلوه حق بیش‌تر شد؛

«بَرِيذُونَ لِيظْفَقُوا نُورَاللهِ بِأَقْلَابِهِمْ» (صفه ۸)
ما نباید از دشمن انتظار خیر داشته باشیم.

او به قدری خبیث است که اگر سیل پای زلزله‌ای

ویرانی بزرگی ایجاد کرد، هرگز حاضر نیست خود کمک کند و حتی مانع کمک‌های دیگران نیز می‌شود.

دشمنان، صدام را به غرور واداشتند که چند روز

ایران را خواهی گرفت و به قول قرآن: «لَا غَالِبَ لَكُمْ الْيَوْمَ»
الفتاح (۲۸) ولی تیرشان به سنگ خورد.

دشمن از هیچ‌گونه تضعیف رهبر، مکتب، امت

فرودگذار نگردد، ولی در پیروان خود همیشه

در تاریخ پیروز بوده‌اند.

است‌ها و پیروزی آنان، آدمی را به صبر و مقاومت دعوت می‌کند. «إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ»، «وَأَسْتَأْذِنُ مِنْ قَبْلِكُمْ»، «مَسْئَلَتُهُمُ الْآيَاتُ وَالطَّرَافُ»

توجه به تاریخ و سرنوشت سعادت آفرین کسانی که در امتحانات الهی می‌روند شده‌اند، زمینه پیروزی در امتحانات الهی را فراهم می‌کند.

بهترین درس برای آموزگاری عبرت از تاریخ گذشته است. البته عبرت از تاریخ، به فطری سالم و روحی پاک نیازمند است. «لَايَاتٍ لِقَوْمٍ يُوَدِّعُونَ» آری، ایمان در بصیرت

دشمن از هیچ‌گونه تضعیف رهبر، مکتب، امت فرودگذار نگردد، ولی پیروان حق همیشه در تاریخ پیروز بوده‌اند. قرآن به ما آمیخته که دشمن شما را سبیه می‌خورد. «أَتُرِيدُونَ كَمَا آتَى السُّفَهَاءُ» (عمره ۲۲) به شما می‌گوید؛ بپذیر «فَهَلْ مِنْ مَمْلُوكٍ هُوَ» «ما نراک إلا بشرًا وقلنا» «بإذن ربنا» و پیروان پیامبران را و ابواب حسد، «هُمُ الْإِرْدَانَا» (مجادله ۲۷) آری، تا با تحریک اقتصادی دور بپذیر «بَنِيخُونَ»... «بِشَخْبُونِ»

در تاریخ می‌خوایم؛ قوم موسی پس از برخورداری از لطف و بیهوشی و رسیدن به حکومت، گرفتار ذلت و مسکنت شدند. یعنی «لَمْ يُوَدِّ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ» به «أَوْ يَغْضَبُ مِنْ اللَّهِ» تبدیل شد.

باید توجه داشته باشیم که ایران قبل از انقلاب تاریخ خیر داشته است. رژیم سلطنتی وابسته به بیگانگان، مستبد و فاسد، از طریق کودتا، صنعتش وارداتی، علمش ترجمه‌ای، کشورش تحت سلطه و تحقیرشده و عقب‌مانده، اخلاقت آزوده و غریب‌زده، تبلیغاتش ترویج فساد، خدماتش

محصصر به شهرهای بزرگ، مناطق دوردست و روستاها محروم از بسیاری از خدمات، برنامه‌های سوق به فساد و بی‌بندوباری و دارای انواع عقاب‌ماندگی‌ها در صنعت، سیاست، معنویت، فضیلت و نداشتن تجربه انقلابی.

در حالی که همه چیز علیه حرکت انقلابی مسلمین بود، به‌گونه‌ای که با کشتن و زدن آنان تهدید و شکنجه هم صداها را خفه می‌کردند.

۲. توجه به نوآوری‌ها
قرآن بارها خداید را به نوآوری در زمین و آسمان‌ها و خلق جدید ستایش کرده است. «بَدِيعَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ» و گاهی با کلمه ناشه به نوآوری اشاره کرده است. «وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ» (نعمه ۸۸) و اوست کسی که شما را از یک نفس آفرید.

در انقلاب اسلامی ایران، انواع نوآوری‌ها و ابتکارات را می‌بینیم.

الف) ایمان انقلاب از ایمان و معرفت اسلامی

توجه به تاریخ سبب غفلت‌زایی و سازنده است و بی‌توجهی به آن، سبب توییح است. «أَمْ لَمْ يَأْتِهِمْ نَبَأُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْ قَبْلِهِمْ» (نور ۷۱)

سخت‌های تاریخ ثابت است و برای همه مفید است و توجه به تاریخ هر قوم، برای تبلیغ و تیریششان لازم است. «فَذَخَلْتُ مِنْ قَبْلِهِمْ أَهْلًا» (عده ۳۷)

توجه به تاریخ، زمینه صبر و شکر را در انسان به‌وجود می‌ورد. دوره یادآوری معیبت‌ها و تلخی‌های گذشته و برطرف شدن آن‌ها، انسان را به شکر وادار می‌کند. توجه به یاداری

ب) طرح دید دنیا در کنار هم

ج) شکستن چارچوب‌های کلیشه‌ای تقسیم قدرت در جهان که در گذشته باید شرفی بود، یا غربی!

د) شعار استقلال، آزادی و جمهوری اسلامی، کرد که در هر یک از این سه کلمه معانی اولایی نهفته است.

البته نوآوری ممکن است توسط قوم ستمگر باشد که در سرخامتان‌سازی ابتکار داشتند. البته هرابتکاری ارزش ندارد. «تُؤَيِّرُونَ كَلِمَةً» ضد ارزش است. «قرآن دربار قوم لوط می‌فرماید؛ شما در گناه ناوره هستید. «مَا تَسْتَفِئِكُمْ بِهَا مِنْ آخٍ مِنَ الْعَالَمِينَ» (اعراف ۸۷) همان‌گونه که نوآوری در ایران گریخته‌ای از وحی نباشد، بدعت و حرام است. آری نباید به مهاله ابتکار و نوآوری و آزاداندیشی، دست به گفتن یا نوشتن چیزی به نام بدعت زد که از خدا فرمان و رسول جلو بیند.

۳. استقلال
قرآن دربار استقلال می‌فرماید؛ ما قبله را تعبیر دامن تا بهبود برشتا نمند نگذارد که شما در قیله تابع ما هستید و استقلال ندارید. «لِيَأْكُلُوا لِبَاسَ عَلِيكُمْ خِيَرَةً» از نگاه قرآن، مسلمانان باید از تمام جهات سیاسی، نظامی، اقتصادی و فرهنگی از استقلال کامل برخوردار باشند. «لَمْ يَخُفْ اللهُ لِيُكَافِرِينَ عَلَيَّ الْمُؤْمِنِينَ سِبِيحًا» و از کسانی که دارای استقلال، حتی در فکرو عقیده نیستند، به شدت انتقاد کرده است. منافقان، استقلال فکرو عقیده ندارند به هرچه می‌بخشند، به دیگران وابسته و بی‌هدف سرگرداند. «مُؤَدَّبِينَ يَمِينٍ لِكُلِّ»

که به خدا و پیامبر ایمان قلبی داشته باشد، حاضر نیست ولایت رهبری را بپذیرد. «وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ ... مَا اسْتَفْزَمُوا آبِيَاءَهُ» (آری رسیدن به استقلال واقعی و رهایی از سلطه ظالمان ایمان است)

آری آنان که در راه و خط‌خطی‌اند، نباید از منحرفان کمک بگیرند و باید استقلال سیاسی و اقتصادی خود را حفظ کنند. «مَا كُنْتُ مُتَّخِذَ الْمُضَلِّينَ عِدًّا»

در قرآن می‌خوانیم که رهبر جامعه اسلامی هم باید استقلال آری داشته باشد و فشارهای داخلی و خارجی نگردد. «أُو جُوسِيَّيْهِمْ» و فشارهای داخلی و خارجی نگردد. «أُو جُوسِيَّيْهِمْ ... لَعَنَهُمُ ...»

۴. آزادی
آزادی از سلطه طاغوت‌ها، از بزرگ‌ترین نعمت‌هاست. چنان‌که خداوند در میان همه نعمت‌ها، نام آن را برده است. «تَجَنَّبَكُمْ ...»

الف) ایمان انقلاب از ایمان و معرفت اسلامی

ستمگرانی که مانع انتخاب آزادانه راه حق می‌شوند. قرآن می‌فرماید؛ «وَقَالُوا مَن جَعَلَهُنَّ أَزْوَاجًا وَلَئِن لَّمْ يَكُن لَّهُنَّ الْفِتْنَةُ» و ابان‌ها بچنگید تا فتنه (بت‌پرستی و سلب آزادی از مردم)، باقی نماند.

و در جای دیگری می‌خوایم؛ «فَقَالُوا إِنَّمَا الْكُفْرُ» فروع به مؤمنین گفت؛ چند پاد اذن من به موسی ایمان می‌آورید. «فَالِ فِرْعَوْنُ أَمْ تُؤْمِنُ بِهٖ قُلُوبُ أَنْ أَذْنَ لَكُمْ»

آری در استعمار فرهنگی حکومت‌ها، آزادی اندیشه و حتی انتخاب عقیده از مردم سلب می‌شود و می‌گفت؛ «ما آزادیکم إلا ما أری» من جز آن‌چه را که تشخیص می‌دهم راه دیگری به شما ارائه نمی‌دهم. طاغوت‌ها جزایری خود، برای هیچ کس حق اظهار نظر قایل نیستند.

سنت و قانون خداوند، ازاد گذاشتن انسان است. او می‌تواند مردم را به اجبار به راه حق وادار کند، اما رشد واقعی در سایه آزادی است. در قرآن می‌خوایم که اگر خدا می‌خواست، اختلاف و نزاعی میان مردم ایجاد نمی‌شد.

حضرت امیرالمؤمنین (ع) بیان کرده غیر و قد جعلکم الله حراً، بنده دیگری مباش که خداوند نورا آزاد آفریده است.

برای آزادسازی مستضعفان دربند و مظلومان تاریخ سفارش کرده و از بی‌تفاوتی نسبت به مظلومان رنجده معنوی مانع است. همان‌گونه که کودک دوست دارد، «لَتَسْتَفْضِيَنَّ» (سجده ۷۵)

آزادی به قدری مهم است که وقتی در مکه به شخصی ظلم شد، پیامبر اسلام قبل از نوبت با چند نفر از مشرکین مکه میمان بستند که علیه هر ظالمی بشنوند و احدی در مکه مورد ظلم قرار نگیرد و بتواند آزاده زندگی کند. این پیام به نام حلف الفضول بود که نوعی بیمه بود برای قبران و ورشکستگان. پیامبر (ص) فرمود؛ «من شاهد پیامی بودم که بسیار بود و محروم بود و دوست دارد

در اسلام هم باشد، یکی از اهداف انبیا، آزادسازی اسیران دربند است. حضرت موسی به فرعون گفت؛ «أَوَلَيْسَ لَنَا بِمِثْلِهِ مِنَ الْإِسْرَائِيلَ» و آن‌ها نیز در راه آزادی و پیروان آزاده زندگی کند. این شعبه به او می‌گفتند؛ چرا نمی‌گذاری ما در اموال خودمان آزادانه به هر نحی که می‌خواهیم عمل کنیم؟ آنان می‌خواستند با کم‌فروشی و ضایع‌کردن حق مردم و اسراف

خدا را عبادت، هم به آیه «شاوهم فی الارب» عمل شده و هم به دستورال‌الهی؛ در جمهوری اسلامی هم عزت نهفته است، تا هر فرد در هر انتخابانی نظر خود را بدون هیچ‌گونه فشار و تهدیدی، اعلام کند و هم غلایت و توجه به افکار عمومی و هم برابری به معنای واقعی که هر فرد فقط یک رأی دارد و رأی هیچ کس بر رأی دیگری مقدم نیست.

در بعضی از کشورهای دنیا رأی مردم هست، ولی قایلین خدانایست، ولی در جمهوری اسلامی، ترکیب جمهوریت و اسلامیت، نخستین قله درخشش انقلاب است. وارد کردن عنصر اراده ملی به کانون مدیریت کشور، با حضور

است در همه صحنه‌های مدیریتی از مزایای جمهوری اسلامی است.

۶. تقابل اسلام و استکبار
در دنیای امروز رویارویی‌ها بر اساس نژاد، لهجه، سرمایه، سیاست و امثال آن است. ولی در فرهنگ اسلام، رویوویی میان اسلام و کفر، اسلام و استکبار اسلام و استعمار و استعمار، عدالت و ظلم، مشورت و استبداد است.

۷. توجه به نعمت‌های خاص
بعضی از نعمت‌های الهی عام است؛ نظیر علم و قدرت و وحدت و صنعت و سیاست و امثال آن. ولی بعضی از نعمت‌های الهی خاص است. در انقلاب اسلامی، ما انواع مزایای خاص دیده می‌شود از جمله:

۱. بزرگترین، مؤثرترین، فعال‌ترین، ریشه‌دازترین انقلاب عصر جدید، ایرانی و ملی، دینی، پیشرو و درخشان

۲. مردم‌پسین انقلاب عصر جدید

۳. تنها انقلاب بدون خیانت به آرمانهایش پس از یک چله رفاه‌نخار

۴. صیانت‌کننده از کرامت خود

۵. صیانت‌کننده از اصالت شعارهای خود

۶. پدیدهای تازه

۷. قدرتمند (با قدرت)

گام دوم انقلاب | تفسیر و تحلیلی بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی | دفتر اول

۸. برای بسیاری از فتنه‌ها و مسائل حقوقی است.

از مهم‌ترین فلسفه بعثت انبیا (ع)، طاغوت‌زدایی، آزادی و رهایی انسان‌ها از قید بندگی دیگران است. قرآن می‌فرماید؛ «فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَؤُلَاءِ إِنَّمَا عُشِرُوا لَهِمْ»

و اختیاریاً «لِطَافَتِهِ» (نحل ۳۶) آری دعوت به توحید و دوری از طاغوت، در آس برنامه همه پیامبران بوده است

۱۰. با مرمت و جوانمردی

۱۶. با دامنه عمل جهانی و منطقه‌ای

۱۷. همراه مظلومان آزادی

۱۸. فاصله گرفتن از ارزش‌های آمیخته با ایمان دینی مردم با هیچ پهناده‌ای

۱۹. دچار نشدن به رکود و خموشی پس از نظام‌سازی

۲۰. عدم ارتکاب افراط‌ها

۲۱. عدم ارتکاب جبرین‌ها

۲۲. عدم شلیک کاپیرون گلوله (حتی به آمریکا و صدام)

۲۳. دفاع پس از حمله دشمن

۲۴. فرود آوردن ضربت متقابل محکم بر دشمن

۲۵. ایستادگی در برابر زورگویان و گردنکشان با صراحت و شجاعت

۲۶. دفاع از مظلومان و مستضعفان با صراحت و شجاعت

۲۷. انعقاد پیمان

۲۸. آماده تصحیح خطاها

۲۹. مواجعه اجدایی با بقدها

۳۰. ثبات امنیت و تمامیت ارضی و حفاظت از مرزها

۳۱. شکسته شدن تهدیدات داخلی و خارجی

۳۲. مشارکت مردمی در مسائل سیاسی

۳۳. زندگی‌اش تبلیغ و گاهی مناسی می‌کند.

۵. جمهوری اسلامی
۸. یکپارزی و مظهر افتخار نفوذی

در طول تاریخ عوامل نفوذی با اسم‌های مختلف از جمله به نام دیپلمات، خطرناک‌ترین جاسوس‌ها را به کشورهای اعزام می‌کنند. به نام مستشار نظامی، توطئه‌گری می‌کنند و به اسرار نظامی دست می‌یابند. به نام حلق بشری از مزدوران خود حمایت می‌کنند. به نام دارو برای مزدوران خود

اسلحه می‌فرستند. به نام کارشناس اقتصادی، کشورهای ناآنان را ضعیف نگه می‌دانند. به نام ماسپانی، باغ‌ها و مزارع را از زمین می‌برند و حتی به نام اسلام‌شناس، اسلام را وارونه جلوه می‌دهند.

ولی انقلاب اسلامی به قرآن عمل کرد که می‌فرماید؛ «لَا تَجْعَلُوا بِلَادَهُمْ مِنْ دَوْلَتِهِمْ» (الاعمران ۷۸) «بطلانه» به لباس زیر گفته می‌شود که به «بطن» و شکم می‌چسبد. این کلمه، کنایه از مخرم اسرار است. بر این اساس، نباید بیگانگان را مخرم اسرار خویش قرار ندیم. وجود مستشاران خارجی در کشورهای اسلامی، ممنوع است و وزارت‌ها، و وظیفه اعزام قطعاً است. هر مسلمانی هم که مصداق «دُوَيْمَكُم» باشد، نباید محرم اسرار قرار گیرد. زیرا در میان مسلمانان افراد فریاد فتنه‌جو و جاسوس، کم نیستند. کم نیستند. و در روابط صمیمانه مسلمانان با سایر جوامع باید ایمان باشد. «لَا تَجْعَلُوا بِلَادَهُمْ مِنْ دَوْلَتِهِمْ»

عناصر خائن را شناسایی و در مقام طرد و حذف آنان گام بردارد. در قرآن می‌خوایم که در میان مسلمین افراد نفوذی بودند؛ «وَلَيْفَ كُنْتُمْ مُشَاوِرِينَ لَهُمْ» (نور ۲۷)

با بزرگ‌گانه‌ها و گاهی با کوچک‌گانه‌ها و زنگونه نشان می‌دهند؛ «وَقَالُوا لَنُكْفِرَنَّ الْكُفْرَانَ» (نور ۲۸) تحریف واقعیت‌ها و گرایش‌های جعلی برای رهبر کار متناقض است و رهبر امت اسلامی باید هویشار باشد و به هرگز راستی اعتماد نکند.

▪ وسوسه‌ی مال و مقام و ریاست، حتی در غلغوی‌ترین حکومت تاریخ یعنی حکومت خسود حضرت امیرالمؤمنین (ع) کسانی می‌تواند پس خطر بروز این تهدید در جمهوری اسلامی هم که روزی مدیران و مسئولانش مسابقه‌ی زهد انقلابی و سادزیستی می‌یابند. هرگز نباید نبودند و نیست و این اجباب می‌کند که دستگهی کارآمد قاطع در قوای سگانه حضور دائم داشته باشد و به معنای واقعی با فساد مبارزه کند. به‌ویژه در درون دستگاه‌های حکومتی.

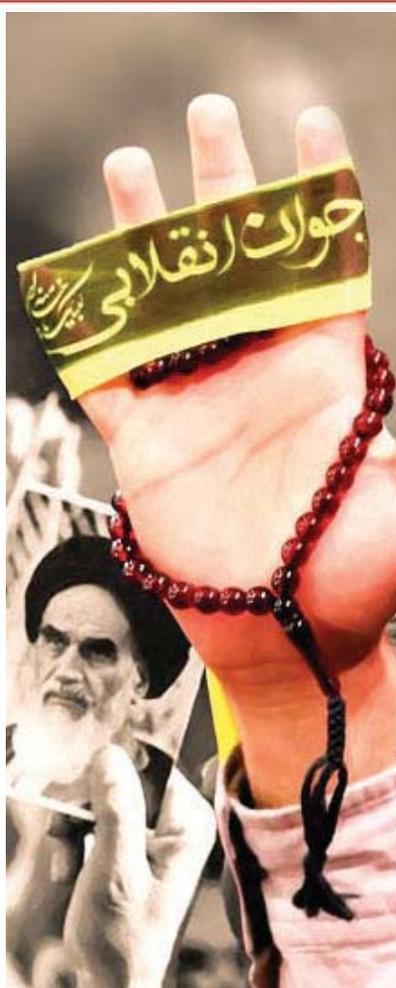

همه باید بداند که طهارت اقتصادی شرط مشروعیت هسته‌ی مقامات حکومت جمهوری اسلامی است. همه باید از شیطان حرس برحذر باشند و از نقص‌های حرام بگریزند و از خداوند دراین باره کمک بخواهند و دستگاه‌های نظارتی و دولتی باید با قاطعیت و جامعیت، با استیلا و تشکیک نظفهی فساد پیشگیری و با رشد آن مبارزه کنند.

این مبارزه بخش از تقارری است از تلاش همه‌جانبه‌ای که نظام جمهوری اسلامی باید در راه استقرار عدالت به کار برد.

گام دوم انقلاب | تفسیر و تحلیلی بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی | دکتر اول

ما اگر به الگوی مقاومت و بیداری اسلامی و شکست سیاسی آمریکا در منطقه و زمین‌گیر شدن همکاران خائن آمریکا و گسترش حضور قدرتمندانه سیاسی خودی بی‌بریم به عهد ستمدندی به نام ابراهیم ویزرجوانی به نام اسماعیل واگذار شد. «طهوریتنی» قرآن در بیان کمالات، سالمند و نوجوان را در کنار هم تجلی می‌کند و می‌فرماید: ابراهیم و اسماعیل هر دو با هم تسلیم فرمان خدا شدند. «فَلَمَّا أَتَمَّوْاْ لَهُ مَا وَّعَدْتُمُوهُنَّ» (صافات: ۱۷۳)

امام حسین علیه السلام در کربلا، هم جوانان و هم نوجوانان را با خود برد. در انقلاب ایران حضور جوانان در راهبندی‌ها، جبهه‌ها، باسازهای، تشکیل مراکز امامدای و خدمتانی از یک سو و پیشرفت و توسعه دانشگاه‌ها و فناوری‌ها از سوی دیگر توجیه به معنویاتی

قرآن این افراد را دشمن واقعی دانسته و می‌فرماید: «مَنْ أَعَادُوْا فَاخَذْنَاهُمْ» آنان دشمنان تو هستند، از آن‌ها برحذر باش.

«هم العداوة یعنی دشمن واقعی این افراد هستند، زیرا اولاً درون جامعه هستند و از اسرار مسلمانان آگاهند، ثانیاً چون در لباس دوست هستند، شناخت آنان مشکل است، ثالثاً چون در مسابقات تندی و حضور در اردوهای نظامی، راجعاً چون پیوندهای نسبی و سببی با مسلمانان دارند، برخورد با آنان پیچیده‌تر است و خامساً ضربه آنان غافلگیرانه‌تر است.

۹. عت
مسلمانان باید باور کنند که تمام عزت برای خدا و رسول و مومنان است. «وَلِلّٰهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِيْنَ» (سافات: ۸)

امام صادق علیه السلام فرمود: خداوند امور مسلمانان را به خدش‌شان واگذارده، ولی اجازه ذلیل کردن خود را به آنان نداده است؛ «ولم يفرض اليه ان يكون ذليلاً» (کنز: ۵/ ۶۳)

در حدیث می‌خوانیم که پرسیدند: چگونه مؤمن خود را ذلیل می‌کند؟ امام صادق علیه السلام فرمود: بتعرض لهما لا یطلق ویدخل فیما یعترضونه» در کاری که توان انجامش را ندارد و از انجامش معذورت است وارد می‌شود.

ناگفته بیادست که معنای عزت داشتن ثروت و قدرت نیست، بلکه معنای عزت، صلابت و نفوذپذیری است. به زمین سخت می‌گویند «ارض غزازه»، یعنی بیل و کلنگ در آن فرو نمی‌رود. مؤمن عزیز است، یعنی حاضر نیست با هیچ‌کس تعهدی و تسلیم از منطفق و راه خود دست بردارد، با نسبت به دشمن کوتاه بیاید یا سازش و عقب‌نشینی کند.

منکر است فردی مثل اولاد بزیدن داشتن امکانات و قدرت بر سر فردی مثل معاویه فریاد بکشد. این‌گونه افراد عزیزند و در مقابل افرادی هستند که امکانات زیادی دارند ولی باز هم به خاطر ترس یا طمع از موقع خود عقب‌نشینی کنند. این‌گونه افراد ذلیل هستند کج‌جه همه چیز داشته باشند.

حقی از انقلاب اسلامی آمریکا دست‌نشانده‌های او برای مردم تصمیم می‌گرفتند. لیبرال‌ها و سوسیالیست‌ها با حمایت‌های آمریکا جاچایا می‌شوند. ولی با لطف حق از آن فراموش می‌رود. مؤمن عزیز است، حتی یک فرد از مسئولین یک شهر و روستا نام نمی‌توانند تعیین کنند و این انقلاب اسلامی بود که با تشکیل حکومت مردمی و مردم‌سالاری و اراده ملی و تویج فرهنگ «ما می‌توانیم» و انکا به توانایی داخلی و امثال آن برای ایران عزت‌آفرینی کرد.

۱۰. توحی به نقش جوانان
جوانان دارای همت بلند و امیدوار و هوشیاری، سرعت عمل، ابتکار، عمل‌گرا، روحیه انقلابی، برادری و ایثار، همراه با دگر و دعا و پاسداری از عظمت و هیبت الهی و شجاع در برابر متکبر و مستکبر، حماسه‌آفرین، عدالت‌دوست، استوار مسئولیت‌پذیر، فعال، پیشگام، تسخیرکننده قلعه‌های علمی، تاکام دشمن و آماده برداشتن گام‌های بلند، فعال در میدان‌های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، بین‌المللی، در عرصه دین و اخلاق و معنویت، با درس‌گرفتن از تجربه‌ها، و با نگاه انقلابی و جهادی مانع ویزخواران، دشمن فریبکاران و حامی مستضعفان هستند و می‌توانند برای مقابله با سبک زندگی غربی گام‌های بلندی بردارند.

قرآن به نوجوانان سفارش می‌کند که باید در مصالح و مفاسد جامعه خود را دخالت دهند: «یا بَنِي آدَمِ الصَّلَاةَ وَاتْرِبِ التَّوْبَةَ وَآلَهُ عَنِ الْمُنْكَرِ» (نساء: ۱۷)

یعنی نوجوان می‌تواند نسبت به معروف‌ها امر کند و نسبت به منکرها نهی کند. این عمل نشانه آن است که نوجوان باید، هم بفهمد، هم تشخیص دهد، هم فریاد کند، هم شجاع باشد، هم متعهد باشد کج‌جه بدون این‌ها نمی‌تواند امر و نهی کند.

در بعضی آیات می‌خوانیم که حضرت ابراهیم علیه السلام به پدری با عمویی خود می‌گفت: «إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا» (مریم: ۲۲) ای پدر! چرا چیزی را پرستی که نمی‌شنود و نمی‌بیند و تورا از هیچ چیز بی‌نیاز نمی‌کند؟ آری نهی از منکر مردم‌سنی ندارد. بر سر می‌تواند بزرگ خانواده را نهی کند، اما باید احترام آنان را حفظ کند. زیر همیشه کمال افراد به سن آن‌ها بستگی ندارد؛ گاهی فرزند خانه از بزرگ‌ترها بهتر می‌فهمد.

قرآن به سوره یوسف نام احسن القصص داده است. شاید به خاطر آن باشد که محور این سوره یک نوجوان به نام یوسف است. در سوره پیامبر می‌خوانیم که مسئولیت تبلیغ اسلام در مدینه را به جوانی به نام مصعب واگذار کرد و فرمانده نظامی لشکر، شخصی به نام زید ۱۸ ساله بود. در قرآن می‌خوانیم که مسئولیت تطهیر مسجد الحرام به شماست نسوا الله ویزوجوا به نام اسماعیل واگذار شد. «طهوریتنی»

قرآن در بیان کمالات، سالمند و نوجوان را در کنار هم تجلی می‌کند و می‌فرماید: ابراهیم و اسماعیل هر دو با هم تسلیم فرمان خدا شدند. «فَلَمَّا أَتَمَّوْاْ لَهُ مَا وَّعَدْتُمُوهُنَّ» (صافات: ۱۷۳)

امام حسین علیه السلام در کربلا، هم جوانان و هم نوجوانان را با خود برد. در انقلاب ایران حضور جوانان در راهبندی‌ها، جبهه‌ها، باسازهای، تشکیل مراکز امامدای و خدمتانی از یک سو و پیشرفت و توسعه دانشگاه‌ها و فناوری‌ها از سوی دیگر توجیه به معنویاتی

اقبیل اقامه نماز در آموش و پرورش و دانشگاه‌ها و رشد مسند اعتکاف و حفظ قرآن بر هیچ منصفی پوشیده نیست.

روفق معنوی را باید در زائران مکه و کربلا و مشهد و جنتکاران و شرکت در مسابقات تندی و حضور در اردوهای جهادی و پیاده‌روی‌های اربعین و دل‌کندن از پدران و مادران و همسران با حضور در جبهه‌ها و شرکت‌گزاری خانواده کردن است!

۱- آری مسلمانان باید در اوج قدرت باشند تا تقاضای صلح، از سوی دشمن باشند. «وَأِنْ جَنَحُوا لِلسَّلْمِ»
۲- اسلام، جنگ‌طلب نیست. «وَأِنْ جَنَحُوا لِلسَّلْمِ فَاقْبَحْ لَهُمْ»
۳- فرمان جنگ و پذیرش صلح، با پیامبر خدا و از صلح‌ها باید آمده است. همه در سایه برکات انقلاب ولی جمعی هم فاسد و مفسد و خائن پیدا می‌شوند، البته افراد آمار خدمت‌گزار امین به مراتب بیش‌تر از این افراد است.

این رشد معنوی، مرحله نخستین خودسازی و گامی به سوی مرحله جامعه‌سازی و تمدن‌سازی است.

۱۱. پاداری و استقامت
مدعیان زباندلی، ولی همه صالح و صادق و وفادار نیستند. چه افرادی با خدا عهد می‌بندند که اگر وضع مالی و اقتصادی ما خوب شود، به دیگران کمک می‌کنیم، ولی پس از رسیدن به مقصد، عهد خود را فراموش می‌کنند. «وَيَهْتُمْ مِنْ عَادَةِ اللَّهِ لَئِنْ آتَانَا مِنْ فَضْلِهِ لَنَنْسَوْنَ» (نحل: ۷۷)

و برخی از آنان با خدا پیمان بسته بودند که اگر خداوند از فضل خویش به ما عطا کند، حتماً صدقه (زکات) خواهیم داد و از نیکوکاران خواهیم بود. «فَلَمَّا آتَاهُمْ مِنْ فَضْلِهِ خَبَرُوا بِهٖ وَ تَوَلَّوْاْ وَ هُمْ يُعْرَضُونَ» (بقره: ۲۷۶)

پس چون خداوند از فضل خویش به آنان بخشید، بدان بخل ورزیدند و به پیمان) پشت کرد و بزرگی‌گردان شدند. ولی در برابر این گروه اهل حسد که تا نایابی جان از تکبر و مغرور و شعار خود دفاع می‌کنند، یکی از برکات جمهوری اسلامی آن است که به شدت یاری‌بند به اصول خود و مریزندی خود در مقابل رفیقان و می‌سالاری‌تکرون با حفظ اصولی خود و در عین حال نظیفی بودن و متحجرزینون و تسلی به پدیدهای نوجوانی نوبه‌نواست.

اسلام عنصر قفاقت را یک اصل می‌داند و به همه سفارش کرده است که در حوادث واقعه که بیش‌تر آن مسایل جدید و نواست، به قفهای عالم به زمانه مراجعه کنید تا مسئله و تکلیف جامعه بر اساس اصولی که در اختیار قفیه‌است روشن شود.

۱۲. دستاوردهای جمهوری اسلامی
کشوری مستقل و آزاد (که درباره استقلال و آزادی مطالبی را آوردیم)

* کشوری مقدر که قرآن می‌فرماید: «وَأَعْدُوْا لَهُمْ مَا اسْتَعْتَضْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْجَيْلِ تُرْهِوْنَ بِهِ عُدُوْاَ لِلّٰهِ وَعَدُوْكُمْ وَآخِرِيْنَ مِنْ دِيْنِهِمْ لَا يَغْلِبُوْهُمْ اَللّٰهُ يَغْلِبُ مَن يَّشَاءُ وَ اَن تَعْلَمُوْهُمْ اَن يَّسِيْرِيْنَ اَللّٰهُ يُوَفِّيْكُمْ اَجْرَكُمْ لَا يَغْلِبُوْنَ» (انفال: ۶۶)

پس برای (مسالگی مقابله با دشمنان، هر چه می‌توانید از نیرو و از اسباب سوزی فراهم کنید تا دشمن خدا و دشمن خودتان را نیز (دشمنانی) غیر از ایتان را که شما آنان را دشمنی‌نشانید، ولی خداوند آنان را می‌نماید، بوسیله آن نبریداند، و در راه خدا (و تقویت بینه دفاعی اسلام) هرچه اتفاق کنید، پادشاه کامل آن به شما می‌رسد (و شماست نخواستند)».

جانب آن است که بعد از این فرمان آماده‌باش همه‌جانبه، درآیه بعد می‌فرماید: «وَأِنْ جَنَحُوا لِلسَّلْمِ فَاقْبَحْ لَهُمْ وَ تَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ مُرْسِلِ السَّيْفِ الْعَلِيْمِ» (انفال: ۶۷)

و اگر (دشمنان) به صلح تمایل داشتند، (نیوتی) تمایل نشان نده و بر خداوند توکل کن. همانا او می‌توانیم، و بی‌اعتنایی به انواع وابستگی‌ها، حضرت علی علیه السلام به مالک اشتر می‌نویسد: «لا تدفعن

گام دوم انقلاب | تفسیر و تحلیلی بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی | دکتر اول

خوشی و خادکاری و نشاط و دوری از زورگویی و تحمیل عقیده، همراه با حق تصصیب‌گیری و مشورت با افراد باشد.

۱۴. عزت، حکمت، مصلحت
در همه برنام‌ها و فرآزادها و برقراری روابط با قلع روابط باید با این اصل توجه شود و نوبد هر یک، نقص مهمی است.

۱۵. داشته‌ها و سرمایه‌ها
در سوره ابراهیم از ۳۲ به بعد نعمت‌هایی را می‌شمارد و می‌فرماید: «ای باران، انواع میوه‌ها، را م‌شدن کشتی‌ها در دریا، وجود نهرها، مسخرین خوردنی و ماه و شب و روز، همه و همه نعمت‌های الهی در دست شمامت که اگر بخواهید این‌ها را بشمارید نمی‌توانید. در پایان آیه می‌فرماید: اگرچه این داده‌ها و سرمایه‌ها توجه و در جای خود به کار گرفته نشود، انسان بسیار مستحکم و ناسپاس است. «إِنْ أَرَادْنَا أَنْ نَبْعَثَ نَسِئًا لِّمَا كُنَّا نَعْمُوْا مِنْ قَبْلِهِمْ لَآ نَجْعَلَنَّ لَهُمْ اَلْعِزَّةَ وَ اَلْحُرِّيَّةَ» (ابراهیم: ۳۲)

در سایه انقلاب اسلامی، نعمت‌های بسیاری از سوی خدا بر این مردم نازل شده است که برخی از آن‌ها عبارتند از:

۱. برخورد علمی در کشور با پشتیبانی و دهه‌ای از سرعت غافلگیرکننده، نشان نظایر جهانی
۲. وجود هزاران شرکت دانش‌بنیان
۳. وجود میلیون‌ها تحصیل‌کرده دانشگاهی یا در حال تحصیل
۴. وجود هزاران واحد دانشگاهی در سراسر کشور
۵. شصت برابردن صادرات غیرنفتی
۶. نزدیک ده برابردن واحدهای صنعتی
۷. ده‌ها برابردن صنایع از نظر کیفی
۸. تبدیل صنعت مونتاژ به فناوری بومی
۹. برتری صنعت محاسباتی در رشته‌های گوناگون مهندسی
۱۰. از جمله دستاوردهای علمی
۱۱. درخشش در زمینه‌های مهم و حساس پزشکی
۱۲. در حوزه‌های عمران، حمل و نقل، صنعت، نیرو معادن، سلامت، کشاورزی، آب، و...

۱۶. کود و توقف ممنوع
۱. نباید فکر کرد که شود. بلکه باید با تحصیل و تجربه و مشورت فکر را رشد دهیم.
۲. نباید سرمایه را زکد باشد و به‌صورت کج و کزدرآید.
۳. نباید علم را زکد باشد، بلکه باید به دیگران منتقل شود.
۴. حتی بعد از رسیدن به کمالات نباید قانع باشیم، نه در تحصیل خود را فارغ بدانیم که خداوند به پیامبرش می‌فرماید: «وَلَيْ تَبْتَزِّيْ عَلِمًا» (نمل: ۱۷۴)

ناید به قیام به عدالت قانع باشیم، بلکه باید «قوامین باسطقه» باشیم.

۱. نباید فکر کرد که شود. بلکه باید با تحصیل و تجربه و مشورت فکر را رشد دهیم.
۲. نباید سرمایه را زکد باشد و به‌صورت کج و کزدرآید.
۳. نباید علم را زکد باشد، بلکه باید به دیگران منتقل شود.
۴. حتی بعد از رسیدن به کمالات نباید قانع باشیم، نه در تحصیل خود را فارغ بدانیم که خداوند به پیامبرش می‌فرماید: «وَلَيْ تَبْتَزِّيْ عَلِمًا» (نمل: ۱۷۴)

ناید به قیام به عدالت قانع باشیم، بلکه باید «قوامین باسطقه» باشیم.

۱. نباید فکر کرد که شود. بلکه باید با تحصیل و تجربه و مشورت فکر را رشد دهیم.
۲. نباید سرمایه را زکد باشد و به‌صورت کج و کزدرآید.
۳. نباید علم را زکد باشد، بلکه باید به دیگران منتقل شود.
۴. حتی بعد از رسیدن به کمالات نباید قانع باشیم، نه در تحصیل خود را فارغ بدانیم که خداوند به پیامبرش می‌فرماید: «وَلَيْ تَبْتَزِّيْ عَلِمًا» (نمل: ۱۷۴)

ناید به قیام به عدالت قانع باشیم، بلکه باید «قوامین باسطقه» باشیم.

۱. نباید فکر کرد که شود. بلکه باید با تحصیل و تجربه و مشورت فکر را رشد دهیم.
۲. نباید سرمایه را زکد باشد و به‌صورت کج و کزدرآید.
۳. نباید علم را زکد باشد، بلکه باید به دیگران منتقل شود.
۴. حتی بعد از رسیدن به کمالات نباید قانع باشیم، نه در تحصیل خود را فارغ بدانیم که خداوند به پیامبرش می‌فرماید: «وَلَيْ تَبْتَزِّيْ عَلِمًا» (نمل: ۱۷۴)

ناید به قیام به عدالت قانع باشیم، بلکه باید «قوامین باسطقه» باشیم.

۱۳. مدیریت جهادی
مدیریت جهادی آن است که با توجه به قدرت خودی، و شعار «ما می‌توانیم» و بی‌اعتنایی به انواع وابستگی‌ها، همراه با جوشش انقلابی و نظم سیاسی و دوری از زکود و

این جانب به جوانان عزیز که آینده کشور، چشم‌انداز آن‌ها است صریحاً می‌گویم آنچه تاکنون شده با آنچه باید می‌شده و بشود، دارای فاصله‌ای ژرف است.

در جمهوری اسلامی، دل‌های مسئولان به‌طور دائم باید برای رفع محسومیت‌ها بنیید و از شکاف‌های عمیق طبقاتی بشتت بیمناک باشد. در جمهوری اسلامی کسب ثروت تقهنا جرم نیست که مورد تشویق نیز هست، اما تبعیض در توزیع منابع عمومی ومیدان دادن به ویژه‌خواری و مدارا با فریبکاران اقتصادی که همه به بی‌عدالتی می‌انجامد، بشتت ممنوع است.

گام دوم انقلاب | تفسیر و تحلیلی بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی | دفتر اول

فدا کنیم.

قرآن می‌فرماید: «بیتقون»، «بجاهدوں»، یعنی کمال باید استمرار داشته باشد.

باید به دل‌ها دشت پیام و از مزهای علمی معمولی عبور کرد و با شتاب پیش برویم و این شتاب ادامه یابد و این پیشرفت فقط در یکی دو شاخه نباشد، بلکه باید این پیشرفت در صنعت، تیزر معدن، سلامت و کشاورزی و همه چیز باشد.

۱۷. توجه به ظرفیت‌ها

ظرفیت‌های خود را کشف کنیم و بدانیم در انسان غریزه بی‌نیاهت‌طلبی وجود دارد. و این غریزه گامی برای اتصال به خداست. چون بی‌نیاهت‌طلب را وجود بی‌نیاهت سیر می‌کند. انسان اگر به خدا وصل شد، به هدف رسیده و آرامش پیدا می‌کند. «أَلَا يَذْكُرُ أَنَّهُ خَلَقَهُمْ قَلْوَةً» (عد۲۸)

غیر از خدا، هیچ هست و مقامی اسباب را ارضاء نمی‌کند. ما برای نیاهت سرچشمه گرفته‌ایم و باید به آن برسیم. «إِنَّا بَلَّغُوكَ آيَاتِنَا وَبَعَثْنَا فِي نَبِيِّكَ مِنَّا مَنْ أَلَّمَكَ مَا كُنْتَ أَتَىٰ بِهِ» (نجم۱۰۶) و «وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا» (نجم۳۱) و از سجده ملایکه بر انسان و از آتایی که می‌فرماید: تمام هستی برای انسان آفریده شده است، (تظنیر آیات «خَلَقَ لَكُمْ» (نجم۹۲)، «سَخَّرَ لَكُمْ» (سجده۳۴) و «مَتَاعَ لَكُمْ» (نور۹۲)) بی‌به ظرفیت خود می‌بریم.

این ظرفیت به جز با دست زهیری معصوم هدایت نمی‌شود. آری گذاشتن دست انسان با این همه ظرفیت و استعداد در دست غیرمعصوم، ظلم به انسانیت است. امیرالمؤمنین علیه السلام می‌فرماید: قیمت انسان بهشت است. به وزیران و آن‌ان خود را نفروشد. «إِنَّ الْإِنْسَانَ كُنُوسٌ لَهَا نَسَمٌ إِلَّا الْإِحْسَانَ فَلَا يُخَوِّفُهَا بُعْثُهَا» (نجم/اح۱۰۹/۱۰۸)

ظرفیت‌های انسانی

- وجود نیروی انسانی مستعد و کارآمد با زیربنای عمیق و اواصل ایمانی و دینی
- جمعیت جوان زیرچهار سال
- وجود چهارده میلیون نفر دارای تحصیلات عالی
- رتبه دوم جهان در دانش‌آموختگان علوم همسندسی
- وجود انبوه جوانانی با روحیه انقلابی و آماده تلاش جهانی
- بالابریودن استعداد علم و تحقیق ملت ایران از متوسط جهانی

وجود جمع چشم‌گیر جوانان محقق و اندیشمند شاغل در آفرینش‌های علمی و فرهنگی و صنعتی و غریبه (ب) ظرفیت‌های مادی

- بالا بودن هفت درصد ذخایر معدنی جهان با وجود یک درصد جمعیت جهان
- موقعیت استثنایی جغرافیایی میان شرق و غرب و شمال وجنوب
- بالا بودن بارزگی ملی
- بالا بودن بارزگی منطقه‌ای با داشتن ۱۱ همنسایه و ۶۰ میلیون جمعیت

ساحل دریایی طولانی

- حاصل‌خیزی زمین با محصولات متنوع کشاورزی و باغی
- اقتصاد بزرگ و متنوع
- ظرفیت‌های انقلاب اسلامی
- اماد مدیریت جهانی؛ الهام گرفته از ایمان اسلامی و اصل ما می‌توانیم۲۱. نرم‌افزار تبدیل ظرفیت‌ها به مؤلفه‌های قدرت

وجود انسان‌های غالباً جوان با رتبه‌های رفیع انسانیت، با ویژگی‌هایی از قبیل: شجاع، فداکار، والا. وجود جوانان دین‌دگنده ماجراهای صدر اسلام، با ویژگی‌های از قبیل: دل‌های مستعد، دل‌های نورانی، دگر و دعا، روحیه برادری، روحیه ایثار، مجاهدت در میدان‌های

سخت

۱۸. نگاه به تفاوت‌ها

تفاوت کاملاً معنادار چالش‌های پیشروی انقلاب در سال ۱۳۵۷ با سال ۱۳۹۷

۱- چالش ایران با آمریکا
سال ۱۳۵۷: کنیاخبرون دست عمال بیگانه، تعطیلی سفارت رژیم صهیونیستی، رسول‌کردن لاله جاسوسی آمریکا
سال ۱۳۹۷: حضور ایران مقتدر در مرزهای رژیم صهیونیستی، برچیدن بساط نفوذ نامشروع آمریکا از غرب آسیا، حمایت جمهوری اسلامی از مبارزات مجاهدان فلسطینی در قلب سرزمینهای اشغالی، دفاع از برجم حزب‌الله و مقاومت در سراسر منطقه

سال ۱۳۵۷: چالش غرب با ایران
سال ۱۳۵۷: جلوگیری از خرید تسلیحات ابتدایی توسط ایران

سال ۱۳۹۷: جلوگیری از انتقال سلاح‌های پیشرفته ایرانی به نیروهای مقاومت
۳- تصور آمریکا از ایران
سال ۱۳۵۷: نفوق بر نظام اسلامی و ملت ایران با چند ایرانی خودفرخته با چند هواییا و بالگرد
سال ۱۳۹۷: نیاز به ایجاد یک ائتلاف بزرگ از مدعا دولت معاند یا مرعوب برای مقابله سیاسی و امنیتی با جمهوری اسلامی

این تفاوت‌ها انسان را به یاد تفاوت‌های حق و باطل در قرآن می‌اندازد.
روزی مسلمانان در مکه امنیت نداشتند و امروز تقریباً در همه دنیا اسلام مطیع است.

روزی امام حسین علیه السلام یک زائر بیش‌تر نداشت. جابرین عیدالله مستطیر خورشید صبح طلوع کند و در سرما محکم

روزی از شنیدن قرآن منع می‌کردند، «لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ» (فصل ۲۶) ولی قلی بارها وعده داده است که اسلام بر همه ادیان و مذاهب غلبه پیدا خواهد کرد، گرچه کفار و مشرکین آن را خوش نداشته باشند.

این نوع وعده‌ها در مکر قرآن آمده است تا مردم باور کنند که می‌شود یوسفی از ته چاه به حکومتی برسد، کوزگی پتیم، پیامبر شود و همه طاغوت‌های مستمکر را تهدید کند. کسروی بدون وابستگی به شرق و غرب با شعار نه شرقی و نه غربی پیروز شود و از گردنه‌های سخت عبور کند. در قرآن می‌خوانیم: «كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ» (سور۵۵) یعنی وعده پیروزی حق بر باطل سابقه دارد و با اراده خدا، کوزگی مثل موسی را در آرب حفظ می‌کند و فرعون را در همان آب غرق می‌کند.

۱۹. توجه به شباهت‌ها و نمونه‌های تاریخی

در مواردی برای بعضی، مسایل مهم با سخت با مجال جلو می‌کند. قرآن این موارد را با بیان نمونه‌های تاریخی حل می‌کند، تا دل‌ها آرام گیرد و مجال‌ها را ممکن سازد. اگر بدانیم مسایلی که برای ما پیش می‌آید، در طول تاریخ مشابهت فراوان داشته و دارد، آن مسایل برای ما آسان می‌شود. مثلاً:

دستور روزه گرفتن در امت‌های پیشین نیز بوده است. «كَيْتَبُ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كَتَبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكَ» (نجم۱۸۳) کسی که ایمان آورده‌اید، روزه بر شما فریضه گردید، همان‌گونه که بر کسانی که پیش از شما بودند مقرر شده بود.

اگر بدانیم رنج‌های جبهه برای دشمنان نیز هست، سختی‌ها آسان می‌شود. «وَأَنتُمْ بِأَعْيُنِكُمْ كَمَا كُتِبَ لَكُمُ» (سور۵۵) یعنی دیگر می‌فرماید: «إِنَّ بَشَرَكُمْ فَوْقَ قَدِّكَ مَشَى الْقَوْفُ فَوْقَ مَشْيِهِ» (اعمران۱۲۷) اگر (در جنگ‌احد) به شما جراحی می‌رسد، پس قطعاً به گروه کفار نیز (در جنگ بدر) زخمی همانند آن رسیده است.

«وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا أَلَّا يَأْتِيَهُمْ» (نجم۱۱۷) و

هیچ پیامبری برایشان نمی‌آمد، مگر آن‌که به استغزای او می‌پرداختند.

در مشکلات می‌توان از افراد صابر الگو گرفت. خداوند به پیغمبرش می‌فرماید: «فاحْزَبُوا كَمَا حَزَبُوا أَوْلَادَ الْعَرَبِ مِنْ الْأَرْحَامِ» (صاف۲۵) پس (پیامبر) صبر کن همان‌گونه که پیامبران اولوالعزم صبر کردند.

نیش زبانی‌هایی که به شما گفته می‌شود، به مؤمنان پیش از شما نیز گفته می‌شد. «مَا يَقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِن قَبْلِكَ» (صفت۲۳) (ای پیامبر) که تو گفته نمی‌شود جز آنچه به پیامبران قبل از تو نیز گفته شده است.

پس امروز، اهل ایمان بر این کار می‌خندند.
برخورد قاطع با شاخه پرتلاش‌گرا که در مردم ایجاد اضطراب و دلهره می‌کنند، در ادیان دیگر نیز بوده است. «سِنَّةُ اللَّهِ فِي الْأَشْيِءِ خُلُوفٌ مِنْ قَبْلِ» (احقرب۲۸)

ای پیغمبر! اگر گروهی از دین سرپیچی کردند، ناراحت نباش. که افراد مشابهی به‌جای آنان ایمان می‌آورند. «فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ» (سور۵۲)
اگر گروهی بخیل‌اند در مقابل افرادی سخاوتمند وجود دارند. «وَأَن تَرْوُوا تَسْتَبِئِلُوا قَوْمًا عَزَمَكُمُ لِمَ لَا يَكُونُوا لَنَا كَلْبًا» (مهدا۳۸)

تشکر از این همه نعمت، به آن است که ما در راه تکامل این نعمت‌ها از مرحله خودسازی به مرحله جامعه‌پردازی و آزان به مرحله تمدن‌سازی، برای انقلابی جهانی به رهبری حضرت مهدی علیه السلام آماده باشیم و به‌جای افکار غلطی که می‌گویند باید حاضر تمدن باید تا جامعه را بسازد، می‌گویم ما جامعه را بسازیم تا حضرت تشریف بیاورد.

همان‌گونه که ما در تاریخ ناربک چراغی روشن می‌کنیم منظر ستم‌سینه خورشید صبح طلوع کند و در سرما محکم خود را گرم می‌کنیم و منتظر حضرت پیامبر فرار می‌رسد.

ظهور ظهور حضرت مهدی علیه السلام یک عمل است، یعنی تمدن‌سازی برای ظهور آن حضرت! به گفته روایات، تمام علم بشری، تا ظهور حضرت مهدی علیه السلام یعنی از ۲۷ قسمت است. و با ظهور و حضور ایشان، ۲۵ بخش از ۲۷ قسمت آن کشف خواهد شد.

۲۰. توجه به یاد‌های پیش رو!

باید بدانیم دشمنان ما برای ما مشکلات جان‌فرسا ایجاد کرده و خواهند کرد که باید از آن عبور کرد. همان‌گونه که برای انبیا از طرف دشمنان این مشکلات پیش می‌آمد. قرآن می‌فرماید: «وَأَكْبَرُ مِنْ نَبِيِّ قَائِلٍ مَعَهُ زَبْرٌ كَثِيرٌ وَمَا رَوَّعُوا لِمَا آسَأَهُمْ فِي نَسِيلِ اللَّهِ وَ مَا ضَعُفُوا وَ مَا اسْتَكْبَرُوا وَ اللَّهُ يُحِبُّ الْعَاقِلِينَ» (آل‌عمران۱۲۶) و چه بسیار پیامبرانی که همراه آنان خداپرستان بسیاری جنگیدند، پس برای آن‌چه در راه خدا به آنان رسید، نه سستی کردند و نه نااوان شدند و تن به ذلت ندادند و خداوند صابران را دوست دارد.

اگر بدانیم مسایلی که برای ما پیش می‌آید، در طول تاریخ مشابهت فراوان داشته و دارد، آن مسایل برای ما آسان می‌شود. مثلاً:

دستور روزه گرفتن در امت‌های پیشین نیز بوده است. «كَيْتَبُ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كَتَبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكَ» (نجم۱۸۳) کسی که ایمان آورده‌اید، روزه بر شما فریضه گردید، همان‌گونه که بر کسانی که پیش از شما بودند مقرر شده بود.

اگر بدانیم رنج‌های جبهه برای دشمنان نیز هست، سختی‌ها آسان می‌شود. «وَأَنتُمْ بِأَعْيُنِكُمْ كَمَا كُتِبَ لَكُمُ» (سور۵۵) یعنی دیگر می‌فرماید: «إِنَّ بَشَرَكُمْ فَوْقَ قَدِّكَ مَشَى الْقَوْفُ فَوْقَ مَشْيِهِ» (اعمران۱۲۷) اگر (در جنگ‌احد) به شما جراحی می‌رسد، پس قطعاً به گروه کفار نیز (در جنگ بدر) زخمی همانند آن رسیده است.

«وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا أَلَّا يَأْتِيَهُمْ» (نجم۱۱۷) و

بزرگ نقش‌آفرین باشد.

باید نگاه‌ها، روحیه‌ها، عمل‌ها، همت‌ها، هوشریاری‌ها، ابتکارها، عبرت‌گنجی‌ها، صداقت‌ها و صراحت‌ها و

جهدی، برای رستای نجات خود، استقلال خود و نجات مظلومین جهان باشد. با این صفات می‌توان طرح تمدن اسلامی را پی‌ریزی کرد. ممکن است در اولین نگاه، وجود آوردن چنین جامعه‌ای سخت باشد، ولی قرآن می‌فرماید: با ایمان همه کار می‌توان کرد و می‌فرماید: «وَلَا تَهَيَّرُوا وَ لَا تَحْزَنُوا وَ أَنتُمْ الْأَهْلُونَ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ» (اعمران۱۲۹) و اگر مؤمن هستید، سستی نکنید و غمگین مباشید که شما برترید.

در جنگ احد، به‌خاطر عدم اطاعت از فرماندهی، بر قوای اسلام شکست وارد شد، مسلمانان روحیه خود را از دست دادند، این آیه نازل شد که مبادا با شکست خود را بدست آورید، بلکه با تقویت ایمان خود را تقویت کنید که در این صورت برتری با شماست.

آری در سیه ایمان، می‌توان بر همه جهان غالب شد. «أَنتُمْ الْأَهْلُونَ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ»

گرچه در جهان بنی مادی، عامل پیروزی سلاح و تجهیزات است، ولی در دینش الهی، عامل پیروزی ایمان است. «إِنَّ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ»

ای بعد می‌فرماید: «إِنَّ بَشَرَكُمْ فَوْقَ قَدِّكَ مَشَى الْقَوْفُ فَوْقَ مَشْيِهِ وَ لَكُمُ آيَاتُهُمْ نَدَائِلُهُم بَيْنَ الْأَشْيَاءِ وَ لِيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَ يَجْزِيَ اللَّهُ مَنْكُمُ الْعَمَلِينَ» (آل‌عمران۱۲۷) اگر (در جنگ احد) به شما جراحی می‌رسد، پس قطعاً به گروه کفار نیز (در جنگ بدر) زخمی همانند آن رسیده است. و ما روزه‌ها (در شکست و پیروزی) را در میان مردم تقسیم می‌کنیم تا خداوند (با امتحان) کسانی را که ایمان آورده‌اند، معلوم کند و شما گمراهانی (بر دیگران) بگرد و خداوند مستمکران را دوست نمی‌دارد. (گرچه گاهی به ظاه

این آیه ضمن دل‌داری به مسلمانان، واقعیتی را بیان می‌کند، که اگر شما به منظور حق و برای هدفی الهی متحمل ضرر جانی شدید، دشمنان شما نیز تشنه و مرعوب داده‌اند. اگر شما امروز در احد پیروز نشده‌اید، دشمنان شما نیز دیروز در بدر شکست خورده‌اند، پس در بازویی برای انقلاب حضرت مهدی باشند و برای آن تمدن سختی‌ها برادرانیش.

گام دوم انقلاب | تفسیر و تحلیلی بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی | دفتر اول

غفلت از قشربهای نیازمند حمایت، به‌ویژه مورد قبول نیست، این سخنان در قبال سیاست‌ها و قوانین، بارها تکرار شده است ولی برای اجرای سیاست‌های این کشور، به شما جوان‌ها است: و اگر زمام اداره بخش‌های گوناگون کشور به جوانان سپرده شود، این امید باورنده خواهد شد: امید شما، الله.

دیگری نقص باشد. مثلاً بخشش ممکن است در موردی خوب و در مورد دیگری خوب نباشد. ولی عدالت کمالی است که نسبت به هر چیزی در همه جا کمال است، حتی نسبت به دشمن! ما با اجازه نمی‌دهند که از مز عدالت خارج شویم. قرآن می‌فرماید: بعثت انبیا برای آن است که مردم بر اساس عدالت به با خیزند. «يُخَوِّفُ الْاَشْيَاءَ بِالْقَبْضِ» (حدید۱۵) عدالت در همه زمان‌ها و زمین‌ها فرضه‌ای است که به هر عهده مردم و به‌خصوص حاکمان است. ناگفته پیداست، برای تحقق عدالت باید با هر نوع نژاد اقصادی، اخلاقی، سیاسی، و مذهبی‌شد بی‌عدالتی و تبعیض‌ها در توزیع منابع عمومی و میدان دادن به ویژه‌خواری و مدارا با فریب‌گران اقتصادی مبارزه کرد.

البته این عدالت نیاز به تشکیلاتی دارد، که نیاز به افرادی کارآمد، تیزبین، قاطع، پایمان، جهادگر، دست و دل‌پاک، منبع الطبع، مصون از سوسه‌های گوناگون دارد. و گرنه بی‌عدالتی‌های درونی، به بی‌عدالتی‌های بیرونی تبدیل‌شده و اصل مقبولیت و مشروعیت نظام را متزلزل می‌کند.

ناگفته پیداست که اجرای عدالت نیاز به برنامه‌های کوتاه‌مدت، میان‌مدت و جامع دارد.
هم باید از تشکیل نطفه فساد در هر دستگاه پیشگیری شود و هم باید از نطفه منقذ شد، و راه فساد و تبعیض برای ویژه‌خوران و فریبکاران اقتصادی باز شد، مخالفه و مسئله و جهادی، با تدبیر مبارزه کرد و از تبلیغات و ارتعاب‌ها و تنگ‌روانی فرساید. آری قوی‌ترین اهرم در برابر تهدیدات دشمن، ایمان است و توکل به خداست. مؤمن وقتی در گرداب بلا قرار می‌گیرد، توکل و اتصال خود را با خدا بیشتر می‌کند.

کتابت پیداست که اجرای عدالت نیاز به برنامه‌های کوتاه‌مدت، میان‌مدت و جامع دارد.
هم باید از تشکیل نطفه فساد در هر دستگاه پیشگیری شود و هم باید از نطفه منقذ شد، و راه فساد و تبعیض برای ویژه‌خوران و فریبکاران اقتصادی باز شد، مخالفه و مسئله و جهادی، با تدبیر مبارزه کرد و از تبلیغات و ارتعاب‌ها و تنگ‌روانی فرساید. آری قوی‌ترین اهرم در برابر تهدیدات دشمن، ایمان است و توکل به خداست. مؤمن وقتی در گرداب بلا قرار می‌گیرد، توکل و اتصال خود را با خدا بیشتر می‌کند.

رشد اقتصاد با درونی باید

نه وابسته به بیگانگان!

که در این صورت مسلمانان باید ذلت خود را نسبت به بیگانه مشاهده کنند.

در حالی که قرآن می‌فرماید: «لَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكُافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سِيبًا» (سور۱۱۷)

اقتصاد باید مولد باشد.

پیامبر اسلام، هرگاه میان مسلمانان مسابقه برگزار می‌کرد، جایزه برندگان جوایزی مولد بود.

یعنی با شتر حمله، یا درخت خرما!

که شتر حمله تولیدکننده

گوشت، کرک، شیر، حمل و نقل، و درخت خرما نیز

تولیدکننده چوب، خرما، سایه است.

امروز جوایز دنیا معمولاً مصرفی و تجملاتی است.

امام صادق علیه السلام درباره این آیه فرمودند: «از روزی که خداوند آدم را آفرید، قدرت و حکومت خدایی و شیاطینی نَبِيْحَةٌ مَنكُمُ غَلَبَةُ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ» (اعمران۱۲۷)

تعارض با یکدیگر بوده‌اند. اما دولت کمالی الهی با ظهور حضرت قائم علیه السلام تحقق می‌یابد. (تفسیر عیاشی) آیه بعد می‌فرماید: «وَأَلِيحُصَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَ يَتَخَقَّ قُلُوبُهُمْ» (اعمران۱۲۷) و آواز نشیب‌های جنگ برای آن است (تا خداوند افراد مؤمن را مایم و خالص، و کافران را به) (درجیح) مجروح نماید گرداند.

گویا خدا می‌خواست نقاط ضعف مسلمانان را با شکست در جنگ احد به آنان نشان دهد تا به فکر اصلاح و جبران نقایص بیافتند و برای حرکت‌ها بعدی آماده‌گی لازم داشته باشند.

آری گاهی عسک‌های سازمانده و بیدارگر، از پیروزی‌های فضا و بخشش است.

۲۱. عدالت نسبی (نه عدالت مطلق)

ممكن است هر کمالی در جایی مطلوب و در مورد

■ **صحنه‌ی جهانی، امروز شاهد پدیده‌هایی است که تحقق یافته یا در آستانه‌ی ظهورند، تحرک جدید نهفت‌ ی‌یاداری اسلامی بر اساس الگوی مقاومت در برابر سلطه‌ی آمریکا و صهیونیسم؛ شکست سیاست‌های آمریکا در منطقه‌ی غرب آسیا و زهم‌گیر شدن همکاران خائن آن‌ها در منطقه؛ گسترش حضور قدرتمندانه‌ی سیاسی جمهوری اسلامی در غرب آسیا و بازتاب وسیع آن در سراسر جهان سلطه.**

۳- خلوت با نامجرم، منع از نجا و در گوشه‌ی صیحت کون، تحریم غیبت، و نجس و نهمت و سوءظن و امثال آن، راهی برای نگهداری محیط زیست معنوی و کفیی سازی آن برای زندگی جمعی است.

۴- نهی از مطالعه کتاب‌های انحراف‌آمیز و سوز دهنده به کفر و دین‌پرستی، نهی از معاشرت با افراد جاهل و فتنه جو، حفظ ظاهر دینی در رفتار و گفتار و بالآخره مراعات ادب اجتماعی در روابط میان‌فردی، نمونه‌هایی از پی‌سنسازِی برای تأمین محیط زیست سالم است. ایمان، تنزک، ایثار، اخلاص، خیرخواهی و دلسوژی، گذشت، کمک، شجاعت، تواضع، اعتماد به نفس در جامعه می‌تواند از مصادیق محیط زیست معنوی باشد و بسیاری از مشکلات اخلاقی و مفاسد اجتماعی را توسط این‌گونه صفات برطرف کرد.

هم چنین درگاه مادی معنوی:

(الف) خوراک مادی: «کُلُوا مِن الطَّیِّبَاتِ» (مبین/۵۱)، خوراک معنوی: «تَلَقَّطُوا الْإِنْسَانَ إِلَى طَعَامِهِ» (نصر/۲۴) که امام علیه السلام می‌فرمایند: «الی علمه» (رجال کنز/ج۳/۳۰) یعنی، ببیند چه می‌آموزد.

ب) لباس مادی: «سَرَابِلٌ تَقْبِکُمْ» (نمل/۸۷)، لباس معنوی: «وَالْبَیْسُ الْقَبْرِيُّ ذَلِکَ خَيْرٌ» (معارف/۶۶) (ج) زیست مادی: «حُدُوا رِیْقَتَکُمْ عَنَّا کَلَّ عُنْدَکُمْ» (معارف/۳۱)، زیست معنوی: «حَسْبُ الْإِنْسَانِ زِیْنَتُهُ فِی قُلُوبِهِ» (حجرات/۷)

د) سفر مادی: «وَ اِنَّ کَثْرَۃَ مَلِّ سَفَرٍ» (بقره/۲۸۳)، سفر معنوی: «اِنَّکَ کَادِحٌ اِلَی رَبِّکَ کَلْبًا» (التفاح/۶)
ه) رزق مادی: «مِنَ الْعُقَاةِ رِزْقًا لَّکُمْ» (نجم/۲۲)، رزق معنوی: «و الرزقی چه بیشک الحرام» (مدای ماه رمضان) و شیرینی مادی: «حَلَاوَةُ الدُّنْیَا» (تج‌البلاغه/حکمت ۲۵)، شیرینی معنوی: «حَلَاوَةُ الْاِیْمَانِ» (بحارالانوار/ج۸۷/ص۲۱)
ز) پادشاه مادی: «حَسْبُکَ تَخَوُّیْ مِنْ تَجَنُّهَا الْاَهْوَاُ» (بقره/۲۵)، پادشاه معنوی: «وَضَوَّاکُمْ مِنَ اللّٰهِ اَکْبَرُ» (نوره/۲۷)
ح) پدر مادی: «وَوَالِدٌ مَّا وُلِدَتْ» (نمل/۳۲)، پدر معنوی: «اَنَا وَاَبُو اَهْلِ اَهْلِ اَلْمَهْ» (بحارالانوار/ج۳۳/ص۱۱)
ط) هجرت مادی: «و هَاخِرُهُ» (تعال/۵۷)
ظ) هجرت معنوی: «وَاَوَّلُهَا فَالْخَيْرُ» (مآذرن/۵)

■ **۲۹- توجه به هويت**

آموز طر حان فاسد و مفسد می‌نیشند و برای سبک‌زدگی غریب در سایر کشورها برنامه‌ریزی می‌کنند، به‌گونه‌ای که دیورا زود در همه کشورها لسل نوسرپاران آن‌ها باشند. در اخلاق، اقتصاد، رفتار و گفتار لباس و آرایش، بدنی‌ها را، نشیندنی‌ها، نوشندنی‌ها، همه و همه سبکی شود که نسل نوبی هويت و مثل موم در اختیار شرق و غرب باشد و جوان ما طوری تربیت شود که حتی در آرایش سروصورت خود، از خود اختیاری نداشته باشد. بلکه هرسانی زبند او برقصد. این بی‌هویتی را در فضای حقیقی و مجازی فراوان می‌بینیم. اگر انسان برای خود ارزشی قائل بود، هرگز تسلیم هر حرف و شعار و موجی نمی‌شود. حضرت علی علیه السلام می‌فرماید: «اِنَّ نَمَکَ الْجَنَّةِ»؛ حق به کمتر از بهشت نفرزیدش.

تمام آیت، «فَمَا رَیَحَتْ» (بقره/۱۶)، «وَ اِنَّ الْاِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَکَفٍ» (عصر/۲)، «رَبِّشُمَا اَنْتَزَاوُ» (بقره/۹۶)، «حَسْرَانِ مِیْنِ وَاَمَثَالِ» (عمر/۲۱)، «رَبِّشُمَا اَنْتَزَاوُ»؛ «فَلَنْ اَنْ اَخْبَارِیْنَ اَلَّذِیْنَ حَسِبُوْا اَنَّھُمْ» (زمر/۲۸) انسان اگر بنده غیر خدا باشد، خود را مفت فروخته است، غیر خدا نه می‌تواند آید، نه رزق آید، نه قادیوند و نه نبیند، نه شنود، نه حکیم، نه رحیم و…

اسلام، انسان را موجودی با اراده، بی نهایت طلب، خلیفه خدا یا بهترین قوم اخسن تقویوم» (بقره/۱۲) داری روح الهی و «تَفَخَّخْتُ فِیْهِ مِنْ رُوحِی» (حجر/۲۹)

گام دوم انقلاب | تفسیر و تحلیلی بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی | دفتر اول

مسجد فرشتگان «اَسْجُدُوا لِاَیْمٍ» (بقره/۲۳) وصل به خدا «لَا یَلَاَ وَ اِنَّا اِلَیْهِ رَاجِعُوْنَ» (بقره/۵۶) برای هدنی مقدس و کون، مآ خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْاِنْسَ اِلَّا لِیَعْبُدُوْهُ» (ذاریت/۵۶) و تمام هستنی را در راستای خدمت به بشر می‌داند. «سَخَّرَ لَکُم مَّا عَاطَاکُم»

انسان موجودی است ابدی و می‌تواند با ایمان و عمل به تمام مراحل کمال برسد. حتی اگر توفیق نداشت، با نیت می‌تواند ارزش‌ها و یادش‌های آن کمال را برای خود ذخیره کند. همه این‌ها نشان‌دهنده ارزش انسان و هویت اوست. افرادی بی‌هویت سعی دارند، دیگران را نیز بی‌هویت کنند.

قرآن برای هویت‌بخشی به انسان‌ها آیت فراوان دارد. از جمله:

۱. معبود تو، خدای علی حکیم قادر زئوف است

۲. رهنمای تو پیامبر و امامان معصوم هستند.

۳. قانون تو قرآن، وحی آسمانی است.

۴. هیچ عملی از تواضع نمی‌شود، «لَا اُضِیْعُ عَمَلِ عَامِلٍ

مُتَّکِمٌ مِنْ ذَکَرٍ اَوْ اُنْثٰی» (المرمز/۱۹۵)

۵. زن و مرد در رسیدن به مقامات عالی یکسان هستند.

«اِنَّ الْمُسْلِمِیْنَ وَ الْمُسْلِمَاتِ وَ الْمُؤْمِنِیْنَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ»

۶. انسان قرآنی را با انسانی که مکتب‌های غیر الهی‌ترسیم

کرده‌اند، در دنیایم‌رویی هم قرار بدیم، به هورت انسان در اسلام بی‌هویتی در مکتب‌های دیگری می‌بریم.

ل

اسلام به‌خاطر آن‌که مکتب خود را بر پایه

عقل و فطرت گذاشته است، چشم اندازش

کل بشریت است. یعنی دفاع از برای همه مظلومان

عزت و پیشرفت و خدمت و ثروت را برای همه

می‌خواهد. کمالات را برای همه عرصه‌ها

و نسل‌ها و عرصه‌ها و کشورها می‌داند.

در آموزه‌های دینی مشاهده می‌کنیم که انسان

حق اگریه تنهایی غازی می‌خواند، حق ندارد

فقط خودش را ببیند، بلکه باید بگوید:

«اِنَّکَ تَعْبُدُ» (ذمه/۵) یعنی همه ما بنده تو هستیم.

■ **۳۰- نگاه جمعی**

اسلام به‌خاطر آن‌که مکتب خود را بر پایه عقل و فطرت گذاشته است، چشم‌اندازش کل بشریت است. یعنی دفاع از برای همه مظلومان، عزت و پیشرفت و خدمت و ثروت را برای همه می‌خواهد. کمالات را برای همه عرصه‌ها و نسل‌ها و عرصه‌ها و کشورها می‌داند. در آموزه‌های دینی مشاهده می‌کنیم که انسان حتی اگریه تنهایی نمی‌می‌خواند، حق ندارد فقط خودش را ببیند، بلکه باید بگوید: «اِنَّکَ تَعْبُدُ» (ذمه/۵) یعنی همه ما بنده تو هستیم.

هدایت را برای همه می‌خواهد، «الْهٰدِیْنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِیْمَ» (ذمه/۶)

به همه سلام می‌کند: «السّلام علیها» اگر دعا می‌کند، برای همه فقرا، اسرا، مرصا، در رامان‌دگان، غریبان و… دعا می‌کند، «اللّٰهُمَّ اَفِنْ کُلَّ قَبْرِیْ» (اللّٰهُمَّ اَسْبِغْ کُلَّ جَانِعِ اللّٰهُمَّ اَشْرِ کُلَّ عُرْبَانِ اللّٰهُمَّ اَفْضِ دِیْنَ کُلِّ مَدِیْنِ اللّٰهُمَّ فُجِّ عِن کُلِّ مَکْرُوبٍ» این روحیه‌ی برخاسته از رحمت بلند و اتصال به بی‌نهایت است. کسانی که خودبین و خودخواه هستند، نمی‌توانند این‌گونه با سه‌ص صدر برخورد کنند.

سفرناشت اسلام برای همه است. اگر سخن از تلاش، تحصیل، لغمه حلال، کمک به مظلومان می‌شود برای

همه است و استنباط ندارد.

■ **۳۱- یوبایی**

گاهی در بعضی افراط، جمعیت‌ها، مناطق، فکر یا حرکت خوبی پیدا می‌شود، ولی یا گذشت مدتی اختلاف و انشعاب و دل‌سری پیدا می‌شود. این اسلام است که می‌فرماید: «اَلْجَلَادُ یُؤْتِیْذَ یُغْضِبُهُمْ یُغْضِبُ عَدُوًّا اَلْمُتَّقِیْنَ» (زمر/۶۷) یعنی جز افراد با تقوا ارتباطات مردم به بدبینی و دشمنی تبدیل می‌شود. از الطاف خداوند به انسان آن است که ورود و خروجش به این دنیا، صادقه بدون شک، بدون دل‌سری، بدون فتنه و فساد و ختم به خیر شود. قرآن می‌فرماید: «وَ قُلْ رَبِّ اَعْجَلِنِیْ مَدْخَلَ صِدْقٍ وَّ اَخْرِجْنِیْ مَخْرَجَ صِدْقٍ» (اسرا/۸۷) و در ستایش حضرت عیسی علیه السلام می‌فرماید که عیسی روز تولد و روز وفات و روز قیامتش همراه با اسلامتی بود. «وَ السّٰلَامُ عَلَیْ نَبِیِّ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمَ وَ یَوْمَ اَمُوتُ وَ یَوْمَ اُحْیٰی» (مریم/۳۲)

حضرت یوسف از خداوندان حسن عاقبت درخواست کرد و گفت: «تَوَفِّیْ شَمْلًا وَّ اَلْحَقِّیْ بِالضَّالِّجِیْنَ» (یوسف/۹۷) و کلمات علی همین که خیر شهادتش را از پیامبر شنید، به‌جای آنکه بپرسد کجا و به‌دست چه کسی و به چه دلیل من شهید می‌شوم، فقط سوآلش این بود که فرمود: «اِنِّیْ سَلامٌ مِّنْ دِیْنِیْ» یعنی آیا لحظه شهادت دین من می‌فرماید که عیسی روز تولد و روز وفات و روز قیامتش همراه با اسلامتی بود. «وَ السّٰلَامُ عَلَیْ نَبِیِّ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمَ وَ یَوْمَ اَمُوتُ وَ یَوْمَ اُحْیٰی» (مریم/۳۲)

حضرت یوسف از خداوندان حسن عاقبت درخواست کرد و گفت: «تَوَفِّیْ شَمْلًا وَّ اَلْحَقِّیْ بِالضَّالِّجِیْنَ» (یوسف/۹۷) و کلمات علی همین که خیر شهادتش را از پیامبر شنید، به‌جای آنکه بپرسد کجا و به‌دست چه کسی و به چه دلیل من شهید می‌شوم، فقط سوآلش این بود که فرمود: «اِنِّیْ سَلامٌ مِّنْ دِیْنِیْ» یعنی آیا لحظه شهادت دین من می‌فرماید که عیسی روز تولد و روز وفات و روز قیامتش همراه با اسلامتی بود. «وَ السّٰلَامُ عَلَیْ نَبِیِّ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمَ وَ یَوْمَ اَمُوتُ وَ یَوْمَ اُحْیٰی» (مریم/۳۲)

حضرت یوسف از خداوندان حسن عاقبت درخواست کرد و گفت: «تَوَفِّیْ شَمْلًا وَّ اَلْحَقِّیْ بِالضَّالِّجِیْنَ» (یوسف/۹۷) و کلمات علی همین که خیر شهادتش را از پیامبر شنید، به‌جای آنکه بپرسد کجا و به‌دست چه کسی و به چه دلیل من شهید می‌شوم، فقط سوآلش این بود که فرمود: «اِنِّیْ سَلامٌ مِّنْ دِیْنِیْ» یعنی آیا لحظه شهادت دین من می‌فرماید که عیسی روز تولد و روز وفات و روز قیامتش همراه با اسلامتی بود. «وَ السّٰلَامُ عَلَیْ نَبِیِّ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمَ وَ یَوْمَ اَمُوتُ وَ یَوْمَ اُحْیٰی» (مریم/۳۲)

حضرت یوسف از خداوندان حسن عاقبت درخواست کرد و گفت: «تَوَفِّیْ شَمْلًا وَّ اَلْحَقِّیْ بِالضَّالِّجِیْنَ» (یوسف/۹۷) و کلمات علی همین که خیر شهادتش را از پیامبر شنید، به‌جای آنکه بپرسد کجا و به‌دست چه کسی و به چه دلیل من شهید می‌شوم، فقط سوآلش این بود که فرمود: «اِنِّیْ سَلامٌ مِّنْ دِیْنِیْ» یعنی آیا لحظه شهادت دین من می‌فرماید که عیسی روز تولد و روز وفات و روز قیامتش همراه با اسلامتی بود. «وَ السّٰلَامُ عَلَیْ نَبِیِّ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمَ وَ یَوْمَ اَمُوتُ وَ یَوْمَ اُحْیٰی» (مریم/۳۲)

حضرت یوسف از خداوندان حسن عاقبت درخواست کرد و گفت: «تَوَفِّیْ شَمْلًا وَّ اَلْحَقِّیْ بِالضَّالِّجِیْنَ» (یوسف/۹۷) و کلمات علی همین که خیر شهادتش را از پیامبر شنید، به‌جای آنکه بپرسد کجا و به‌دست چه کسی و به چه دلیل من شهید می‌شوم، فقط سوآلش این بود که فرمود: «اِنِّیْ سَلامٌ مِّنْ دِیْنِیْ» یعنی آیا لحظه شهادت دین من می‌فرماید که عیسی روز تولد و روز وفات و روز قیامتش همراه با اسلامتی بود. «وَ السّٰلَامُ عَلَیْ نَبِیِّ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمَ وَ یَوْمَ اَمُوتُ وَ یَوْمَ اُحْیٰی» (مریم/۳۲)

حضرت یوسف از خداوندان حسن عاقبت درخواست کرد و گفت: «تَوَفِّیْ شَمْلًا وَّ اَلْحَقِّیْ بِالضَّالِّجِیْنَ» (یوسف/۹۷) و کلمات علی همین که خیر شهادتش را از پیامبر شنید، به‌جای آنکه بپرسد کجا و به‌دست چه کسی و به چه دلیل من شهید می‌شوم، فقط سوآلش این بود که فرمود: «اِنِّیْ سَلامٌ مِّنْ دِیْنِیْ» یعنی آیا لحظه شهادت دین من می‌فرماید که عیسی روز تولد و روز وفات و روز قیامتش همراه با اسلامتی بود. «وَ السّٰلَامُ عَلَیْ نَبِیِّ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمَ وَ یَوْمَ اَمُوتُ وَ یَوْمَ اُحْیٰی» (مریم/۳۲)

کتابه سخن آن‌که انقلابی بودن مهم نیست، انقلابی ماندن مهم است.

به لطف خداوند انقلاب ایران، مانگار و پویا و بی‌شک استوار خواهد ماند و اگر گاه و بی‌گاه ویرینی داشت، در کنازش رویش‌هایی نیز بوده‌است و این وعده خداوند است که می‌فرماید: «مَنْ یَبْذُرْ مِثْمَنٌ عَرِنَ یُنبِیْ شَرْفٌ یَّأْتِی اللّٰهُ یَوْمَ یُحْیِیْھُمْ وَ یُحْیِیْھُمْ» (احزاب/۵۷) هرکس از شما که از دین خود برگردد (به خدا ضرری نمی‌زند، چون) خداوند در آینده قومی را خواهد آورد که آنان را دوست دارد و آنان نیز خدا را دوست دارند.

حتی کسانی که مسایلی، با افراد و رویش‌ها و مدیریت‌ها و سیاست‌هایی انتقاد می‌کنند، اصل اسلام و انقلاب و نظام را قبول دارند و همین‌که احساس کنند که بیگانگان به فکر تجزیه هستند، پیش‌تر با هم متحد می‌شوند.

■ **۳۲- باکدستی و برابسی**

شرط باکدستی برای همه واجب و برای مسئولین واجب‌تر است. بیخود امیرالمؤمنین حتی نسبت به تقاضای برادرش عقیل را شنیده‌اید که همین‌که تقاضای سهم بیش‌تر کرد، حضرت آهنی داغ کرد و نزدیک دست برآورد و گفت: تو اگر از حرارت این آتش در هراسی، من آتش قیامت ترسوام. و در جای دیگر فرمود: «وَ اِنِّیْ اَقْسَمُ بِاللّٰهِ شَمًّا اَضِدُّا قَاتِلِیْنَ یَلْمَعُیْ اَنَّکَ حَسْتٌ مِّنْ فِیْ وَا الْمُسْلِمِیْنَ شِیْئًا ضَعِیْفًا وَ اَنْ کَبِیْرًا لِّاَسَدٍ عَلِیْکَ شُدَّةٌ ذَلَّکَ قَبِیْلِ اَلْوَفِّیْقِیْلِ اَلطَّهْرُ قَبِیْلِ الْاَمْرِ وَا السّٰلَامُ» (بیخ‌دایه/نامه)

به خدا سوگند، سوگندی راست است که اگر اگر گدازم که در مال مسلمانان، کم یا زیاد، خیانت و زبده‌ای، چنان بر تو سخت گیرم که اندک مال و گداز پشت از فاقه و خوارم‌ای گردی.

حضرت علی علیه السلام فرمود: «دَخَلْتُ بِالرَّحْمَةِ اَسْمَاعِیْلًا خَبِوْا وَ حَمَلْتِی وَ رَاجَعْتِیْ هَا مِیْ فَاِنَّ اَنْ خَرَجْتُ مِنْ بِالرَّحْمَةِ یَخْبُرُ اللّٰهُمَّ اَسْبِغْ کُلَّ جَانِعِ اللّٰهُمَّ اَشْرِ کُلَّ عُرْبَانِ اللّٰهُمَّ اَفْضِ دِیْنَ کُلِّ مَدِیْنِ اللّٰهُمَّ فُجِّ عِن کُلِّ مَکْرُوبٍ» این روحیه‌ی برخاسته از رحمت بلند و اتصال به بی‌نهایت است. کسانی که خودبین و خودخواه هستند، نمی‌توانند این‌گونه با سه‌ص صدر برخورد کنند. سفرناشت اسلام برای همه است. اگر سخن از تلاش، تحصیل، لغمه حلال، کمک به مظلومان می‌شود برای

گام دوم انقلاب | تفسیر و تحلیلی بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی | دفتر اول

تحول در نظام آموزشی و درختواره دانشی رشته‌های تخصصی حوزه‌های علمیه

راهی برای تحقق آرمان‌های بیانیه گام دوم انقلاب

گفت‌وگو با معاون آموزش حوزه‌های علمیه

حجت الاسلام و المسلمین رستم نژاد، معاون آموزش حوزه‌های علمیه در گفت‌وگویی نکاهی گذرا به نظام آموزشی رایج حوزه‌های علمیه و درختواره دانشی رشته‌های تخصصی پرداخته است که به انضمام درختواره مصوب تقدیم می‌گردد.

■ تحول در حوزه

رشته‌های تخصصی حوزوی از سطح دو آغاز می‌شود و در هر رشته در سطح دو، حدود ۶۰۰ ساعت، در سطح سه، حدود ۴۰۰ ساعت و در سطح چهار نیز حدود ۵۷۰ ساعت به مباحث آن رشته پرداخته می‌شود و از همین فرصت برای ارائه و پرداختن به معارف قرآن و اهل بیت علیهم السلام استفاده می‌شود.

در این درختواره، در حوزه دانشی قرآن، در سطح ۲، یک رشته، در سطح ۳، سه رشته با چهار گرایش، در سطح ۴، پنج رشته با ۲۱ گرایش طراحی شده است. همچنین در حوزه دانشی حدیث اهل‌بیت علیهم السلام در سطح ۲، یک رشته، در سطح ۳، چهار رشته با چهار گرایش و در سطح ۴ نیز چهار رشته با حداقل هفت گرایش طراحی شده است.

معاون آموزش حوزه‌های علمیه با اشاره به اینکه در حال حاضر در حدودهٔ رشته در حوزه وجود دارد، از افزودن رشته گرایش‌های جدید آموزشی در سال تحصیلی جدید مانند رسانه و ارتباطات خیرداد و گفت: درختواره دانشی حوزه از شورای گسترش حوزه‌های علمیه مجوزهای لازم را گرفته و بیش از ۳۰ رشته و گرایش مصوب شده است که در ذیل عناوین آن‌ها تقدیم می‌شود.

■ مقدمه

حوزه‌های علمیه در طول حیات خویش، کانون اصلی تولید دانش و نشر فرهنگ و معارف دین و تربیت فرهیختگان برجسته در عرصه علم و عمل با ارادگی و عزم دین و تربیت بوده است. گسترش بسیاری از علوم بشری زیرمجموعه تلاش‌های بی‌وقفه جاری در حوزه‌ها بوده است. این میراث گران‌سنگ امروز در اختیار نسل جدیدی از تربیت‌شدگان همین مکتب قرار داد که خالصانه قدم خدمت بر نهاده‌اند.

با عنایت به تکامل روزافزون دانش‌های بشری و رویداد ویرنده و رشد توسعه و تحول، مسئولیت خطیری متوجه زعیمان و مدیران حوزه‌ها است که همگان را بر آن می‌دارد با ایجاد ساختاری هدفمند مؤثر، حوزه علمیه امام صادق علیه السلام را در برآوردن درجه ممکن و تربیت و وضعیت حفظ نمایند. این مهم جز با نگرش جامع، نظام‌مند و ناظر به همه ابعاد و پیوستگی‌ها میسر نخواهد شد. در این میان توجه به نیازهای روزآمد جامعه و نظام اسلامی و هدایت علوم و طلاب در حوزه‌های علمیه به صورت تخصصی به سمت دانش‌ها و رشته‌های تخصصی و میان‌رشته‌ای ضرورتی غیر قابل اجتناب است. در همین اساس درختواره رشته‌های تخصصی حوزه‌های دانشی علوم اسلامی، به شرح زیر تدوین گردید:

■ **سردمداران نظام سلطه نگراند؛ پیشهاد‌هایی آن‌ها عموماً شامل فریب و خدعه و دروغ است. امروز ملت ایران علاوه بر آمریکای یکپارکتان، تعدادی از دولت‌های اروپایی را نیز خدع‌گر و غیر قابل اعتماد می‌داند.**

دولت جمهوری اسلامی باید مرزبندی خود را با آن‌ها با دقت حفظ کند. از ارزش‌های انقلابی و ملی خود، یک گام هم عقب‌نشین نکند؛ از تهدیدهای پوچ آنان نهراسد؛ در همه‌حال، عزت و کرامت و شوهر خود را در نظر داشته باشد و حکیمانه و مصلحت‌جویانه و البته از موضع انقلاب، مشکلات قابل حل خود را با آنان حل کند.

| شهریور ۱۳۹۸ | محرم الحرام ۱۴۴۱ | سپتامبر ۲۰۱۹ | **هفته‌نامه افق حوزه | ۳۷**

| **۳۶ | هفته‌نامه افق حوزه | شهریور ۱۳۹۸ | محرم الحرام ۱۴۴۱ | سپتامبر ۲۰۱۹ |**

«آیت‌الله العظمی مکارم شیرازی
 اکنون وقت آن رسیده است که کارگروه‌هایی برای هرکدام از محورهای هفت‌گانه آن بیانیه تعیین شود و برای پیاده کردن اهداف این محورها برنامه نویسی کنند؛ به عنوان مثال یکی از محورهای هفت‌گانه بیانیه، مسئله منابع انسانی و معادن زیرزمین و روی زمین کشور و فرصت‌های موجود آن است؛ باید از گروهی که تخصص در این مسئله دارند دعوت شود تا این منابع را بر اساسی آمار و نقشه و تصویر، شناسایی و احصا کرده و طرز صحیح استفاده از آن را تعیین کنند و راه اصلاح اشتباهات موجود را نشان دهند.

گام دوم انقلاب | تفسیر و تحلیلی بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی | دفتر اول

فصل اول: کلیات

اصول حاکم بر فرآیند تدوین و تصویب درخزانه رشته‌های تخصصی تأکید بر تخصصی شدن دانش‌های حوزوی با ملاک‌هایی چون قابلیت درونی دانش‌ها برای اشباع تخصصی و نیاز بیرونی جامعه به این دانش‌ها؛
 ۲) توجه به دانش‌های بین رشته‌ای چون شیعه شناسی و... و رشته علوم انسانی با بگام دینی؛
 ۳) اهتمام ویژه به دانش‌های قفه و اصول در تمام سطوح تحصیلی همراه با جهت‌گیری تخصصی و متناسب با سایر دانش‌ها در سطوح عالی؛
 ۴) اهتمام به کاربردی کردن هرچه بیشتر علوم حوزوی با تحفظ بر روش اجتهادی و با رعایت نیازسنجی‌های داخلی و بیرون از حوزه؛
 ۵) بهره‌مندی از دیدگاه صاحب نظران بررسی نتایج آن در نشست‌های تخصصی؛
 ۶) توجه به حوزه با معنی‌الاعم (شامل مدارس حوزه‌های علمیه، مراکز تخصصی و مراکز اقامتی مانند، موسسه امام خمینی، جامعه المصطفی و... می‌باشد).
 ۷) توجه به اطلاق وضعیت موجود سطوح حوزوی با رشته‌ها؛
 ۸) توجه به نیازهای عمومی جامعه (مثل علوم اسلامی)؛
 ۹) توجه به نیازهای علمی تخصصی جامعه با دید ملی و فراملی (مثل علوم انسانی - اسلامی و تخصصی‌گرایی و...؛
 ۱۰) توجه به نیازهای تشکیلاتی نظام، انقلاب اسلامی و بین‌المللی؛
 ۱۱) تأکید بر ضرورت‌ها و نیازهای بنیادین حوزه (همچون علوم مقدماتی و جاسی حوزیه، مثل ادبیات، تبلیغ و تریباز به مدیران اداری و نظریه پرداز تخصصی)؛
 ۱۲) توجه به عدم امکان و ضرورت اجرائی شدن همه رشته‌ها در یک بازه زمانی کوتاه‌مدت؛
 ۱۳) اولویت بندی رشته‌ها با توجه به رسالت حوزه علمیه در تدوین و اجرای فعلاعه و همچنین ظرفیت‌های با‌تعل و با‌تقو دانش؛
 ۱۴) توجه به ضرورت اجرای برخی از رشته‌های سطح چهار به صورت پژوهشی؛
 ۱۵) توجه به تناسب تعداد طلاب فلسفه تحصیل در هر رشته بر اساس هویت روحانیت و نیازها؛
 ۱۶) استقرار بی‌بند نظام جامع رشته‌ها؛
 ۱۷) پنج ساله بودن نظام جامع رشته‌ها.

فصل دوم: دانش‌ها و رشته‌های مورد نیاز

هرچند که تقسیم‌بندی‌های مختلفی در زمینه رشته‌های حوزوی قابل تصور است؛ لیکن این تقسیم‌بندی جدید، بر اساس حوزه‌های دانشی مورد نیاز حوزه و جامعه مسلمانان و ضرورت‌های نظام اسلامی، به شرح زیر ارائه می‌شود:
الف) عناوین کلی حوزه‌های دانشی
 ۱) قرآن؛ ۲) حدیث؛ ۳) اخلاق، تربیت و مشاوره اسلامی؛ ۴) کلام، ادیان، مذاهب و فرق؛ ۵) تاریخ و سیره؛ ۶) منطق، فلسفه و عرفان؛ ۷) زبان و ادبیات عرب؛ ۸) تبلیغ و ارتباطات؛ ۹) فرهنگ، هنر و تمدن اسلامی؛ ۱۰) قفه و اصول؛ ۱۱) علوم اسلامی - انسانی؛ ۱۲) شاخه‌های ذیل:
 • علوم اجتماعی؛ • علوم سیاسی؛ • مدیریت.

ب) عناوین تفصیلی رشته‌های تخصصی حوزه‌های دانشی
۱.۵. قرآن

سطح	نام رشته	نام گرایش
دو	علوم اسلامی	تفسیر و علوم قرآن
سه	تفسیر	فنون قرآن و حفظ
		تفسیر موضوعی
سه	منطق (فلسفه و روش)	تفسیر تزیینی
		علوم قرآن
		علوم و فنون قرآنت
		قرآن و علوم انسانی
		قرآن و علوم طبیعی
قرآن و مستشرقان	قرآن و علوم طبیعی	
ادبیات قرآنی	ادبیات قرآنی	-

۱. در سطح دی موضوع روش شناسی تفسیر باید به صورت روح حاکم رشته باشد.

ادامه رشته‌ها و گرایش‌های تخصصی حوزه دانشی قرآن

سطح	نام رشته	نام گرایش
دو	تفسیر موضوعی	اخلاقی
		اعتقادی
سه	تفسیر تزیینی	فقه القرآن
		تطبیقی
چهار	علوم قرآن	روایت
		تزیینی
		عقلی
		اجتهادی
		کلامی (وحي، امثال تزییل)
		تاریخی
		قرآن و اقتصاد
		قرآن و مدیریت
		قرآن و سیاست
		قرآن و علوم انسانی
چهار	قرآن و علوم طبیعی	قرآن و تعلیم و تربیت
		قرآن و ویران شناسی
چهار	قرآن و مستشرقان	قرآن و مدیریت
		قرآن و علوم تربیتی
منطق تفسیر	قرآن و ویران شناسی	قرآن و طبیعت
		قرآن و هیئت
		معارف قرآن
		علوم قرآن
		اصول و مبانی شیعه
		فلسفه و روش شناسی
		زبان شناسی
		مفاهیم فلسفی
		هیومنوتیک
		منطق ترجمه
چهار	علوم فنون و قرآنت	قرآنت شناسی تطبیقی
		امثال ادبی قرآن
چهار	ادبیات قرآن	نقد شبهات ادبی قرآن
		زبان شناسی قرآن

۲.۵. حدیث

سطح	نام رشته	نام گرایش
دو	علوم اسلامی	حدیث
سه	علوم حدیث	اخلاقی و تربیتی
		اعتقادی
چهار	مطالعات حدیث	علوم حدیث
		ادعیه و زیارت
		منابع مقدم
		نهج‌البلاغه
		فقه الحدیث
		رجال الحدیث
		نهج‌البلاغه
		بازگرایش‌هایی در حوزه‌های اخلاق، اعتقادات و... منابع حدیث (کافی و صحیفه سجاده) تطبیقی (علوم بین‌المذاهب (مقارن))
		روش شناسی
		رواج حدیث
نسخه پژوهی و احیاء متون		

۱. در مطالعات حدیثی، رشته‌ای است که با اهداف اعتبارسنجی منبع حدیثی و شناخت فهم مدن آن به ندری می‌شود.

۳.۵. اخلاق، تربیت و مشاوره (الف) اخلاق اسلامی

سطح	نام رشته	نام گرایش
دو	علوم اسلامی	اخلاق اسلامی
سه	اخلاق اسلامی	فلسفه اخلاق
		اخلاق کاربردی
چهار	فلسفه اخلاق اسلامی	تربیت اخلاقی
		اخلاق عرفانی
		-
		تربیت اخلاقی
		اخلاق کاربردی
		اخلاق عرفانی
		تاریخ و مکاتب اخلاقی
		اخلاق و علوم انسانی
		-
		-

۱. عمدتاً زیر خصوص مبانی، اصول، اهداف، روش‌ها و مراحل تربیت اخلاقی بحث می‌شود.
 ۲. زرات اخلاق عقلی و سلوک، عرفان عملی، آداب سراسر منابع قرآن، حدیث و سیره علمای شیعی بررسی می‌شود.

ب) تربیت و مشاوره

سطح	نام رشته	نام گرایش
دو	علوم اسلامی	تعلیم و تربیت
سه	تعلیم و تربیت اسلامی	تعلیم و تربیت
		راهمندی و مشاوره
چهار	تربیت دینی	تربیت عبادی (با مناسک یا باقراری)
		تربیت اخلاقی
		تربیت اعتقادی
		فلسفه تعلیم و تربیت
		اخلاق
		راهمندی و مشاوره
		اعتقادی
		منطق ترجمه
		کودک و نوجوان
		انواع و خانواده

۴.۵. زبان و ادبیات عرب

سطح	نام رشته	نام گرایش
دو	علوم اسلامی	ادبیات عربی
سه	ادبیات عربی	زبان عربی
		تربیت مدرس ادبیات عربی
چهار	ادبیات عربی	مترجمی زبان عربی
		زبان عربی معاصر
		مدرسی ادبیات عرب
		صرف
		فقه الفقه
		نحو
		نقد ادبی و بلاغت
		ادبیات تطبیقی
		قرآن
		حدیث (با تأکید بر نهج‌البلاغه)
مطالعات ترجمه		

۱. با تأکید بر صرف، لغت، نحو و بلاغت.
 ۲. شامل محتوای عربی به فارسی و فارسی به عربی می‌باشد.
 ۳. انشا، وخواندن فهم عربی معاصر.
 ۴. محتوای رشته ادبیات تطبیقی شامل ساحتی از قبیل عربی و زبان‌های دیگر، کاربرد ادبیات در قفه و فلسفه و اصول و... در فهم علوم دینی) و تأثیر متقابل ادبیات عربی و علوم دینی می‌شود.

گام دوم انقلاب | تفسیر و تحلیلی بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی | دفتر اول

۵.۵. کلام، ادیان، مذاهب و فرق

سطح	نام رشته	نام گرایش
دو	علوم اسلامی	کلام اسلامی
سه	کلام اسلامی	کلام تطبیقی بین‌الادیان
		کلام تطبیقی بین‌المذاهب
چهار	کلام و فرق‌العرفانی	کلام جدید
		نقد وهابیت
		نقد تصوف
		نقد عرفان‌های نوظهور
		-
		امامت
		مذاهب اسلامی
		شیعه شناسی
		ادیان ابراهیمی
		ادیان شرقی
چهار	کلام و فرق‌العرفانی	مجاد و معاد
		مقایسه اسلام و یهودیت
		کلام تطبیقی بین‌الادیان
		مقایسه اسلام و مسیحیت
		مقایسه اسلام و زرتشت
		مقایسه اسلام و ادیان شرقی (با رویکردهای هندوئیسم و بودیسم)
		-
		کلام تطبیقی امامیه
		با اهل حدیث و امامیه و ماتریدیه
		کلام تطبیقی امامیه
با زیدیه و اسماعیلیه		
چهار	کلام و فرق‌العرفانی	نقد وهابیت
		نقد بهائیت
		نقد تصوف
		نقد عرفان‌های نوظهور
		مطالعات معرفت شناختی (معرفتی زبان)
		مطالعات فقهی و حقوقی
		مطالعات دین
		تاریخ تحلیلی کلام
		مهدویت
		ادبیات عربی
چهار	مبانی کلامی علوم اسلامی	مطالعات مقایسه‌ای اسلام و مسیحیت
		مطالعات مقایسه‌ای اسلام و یهودیت
		مطالعات مقایسه‌ای اسلام و هندوئیسم
		مطالعات مقایسه‌ای اسلام و ادیان شرقی
		-
		-
		-
		-
		-
		-

۱. رشته‌ای است کلامی که پروک آن مسائل جدید کلامی می‌باشد.
 ۲. این رشته، یک رشته‌ای با رویکرد کلامی، تاریخی و فقهی می‌باشد.
 ۳. این رشته، یک رشته‌ای با رویکرد کلامی، تاریخی و فقهی می‌باشد.
 ۴. گرایش‌های این رشته می‌تواند صورت تفکیکی هر یکی از ادیان و باجمعی به صورت ادیان ابراهیمی شرقی باشد.
 نکته: کلام، کلامه‌شناسی گرایش‌هایی که با عناوین همچون «تطبیقی» و «مقایسه‌ای» در رشته‌ها ذکر شده است، ماهیت رویکرد محسوس آن‌ها انتقادی و نقدی می‌باشد.

۱. با تأکید بر صرف، لغت، نحو و بلاغت.
 ۲. شامل محتوای عربی به فارسی و فارسی به عربی می‌باشد.
 ۳. انشا، وخواندن فهم عربی معاصر.
 ۴. محتوای رشته ادبیات تطبیقی شامل ساحتی از قبیل عربی و زبان‌های دیگر، کاربرد ادبیات در قفه و فلسفه و اصول و... در فهم علوم دینی) و تأثیر متقابل ادبیات عربی و علوم دینی می‌شود.

«آیت‌الله العظمی مکارم شیرازی
 مسائل اقتصادی که یکی دیگر از محورهای این بیانیه ارزشمند است از گروهی از اقتصاددانان دعوت شود که درباره برنامه‌های راهبردی آن دقیقاً پینددیشند و کاستی‌ها و ریشه‌های راه حل‌های اقتصاد بیمار موجود را ارائه دهند و شرح جامع مسئله، جامع و مستندی برای آن بنویسند و نیز درباره محور مربوط به گذشته انقلاب، چالش‌های گذشته و تجربیاتی که از آن می‌توان آموخت به وسیله گروهی تحلیل‌گر تاریخ انقلاب روشن شود.

۶. تاریخ و سیره

سطح	نام رشته	نام گرایش
دو	علوم اسلامی	تاریخ اسلام
سه	تاریخ پیامبر ﷺ و اهل بیت ﷺ	-
	تاریخ تشیع	-
	تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی	حوزه و روحانیت
	تاریخ معاصر جهان اسلام	-
	تاریخ ایران اسلامی	-
سه	تاریخ انقلاب اسلامی ^۱	-
	تاریخ جهان معاصر و اسلام ^۲	-
	تاریخ الیاده و ادیان الهی	-
	تاریخ اسلام	-
	تاریخ وسیره پیامبر اعظم ﷺ	-
	تاریخ و سیره امامان	امام علی ﷺ، امام محمد باقر ﷺ، امام زین العابدین ﷺ، امام جعفر صادق ﷺ، امام موسی کاظم ﷺ، امام رضا ﷺ، امام شاهرخ ﷺ، امام مهدی عجل الله تعالی فرجه
	تاریخ تشیع امامی ^۳	-
	تاریخ معاصر شیعه	-
	تاریخ تمدن اسلامی	تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی
	مطالعات نظری تاریخ	نقش شیعه در تمدن اسلامی
چهار	تاریخ انقلاب اسلامی ^۴	با رویکرد نقش حوزه و مرجعیت
	تاریخ جهان معاصر و اسلام	با رویکرد شیعه و انقلاب اسلامی
	-	-

«آیت‌الله العظمی مکارم شیرازی در مورد مسائل فرهنگی و اخلاقی نیز لازم است گروهی از فضلا و اندیشمندان حوزوی درباره طرق اصلاح وضع فعلی و راه حل‌ها پیشنهاد کنند و شرح لازم را برای آن بنگارند و همچنین سایر محورهای هفت گانه بیانیه مهمم و چه بهتر که عهده دار این دعوت‌ها یک گروه قوی و فارغ از مسائل جنای باشد و با جدیت و دقت آن را دنبال کند که سرانجام آن متن پیرایش و این شرح همراه شده. کتاب جامعی به وجود می‌آورد که می‌تواند راهگشا در چهل سال آینده و منبهی برای آگاهی از نقشه‌های راه برای مسئولان کشور گردد.»

۱. تأکید بر تاریخ معاصر ایران.
۲. شامل تاریخ دفاع مقدس با رویکرد تاریخی هم بشود.
۳. آشنایی طلاب با تاریخ کشورها جهت تبیین و تبیین‌هایی گسترش اسلام مورد تأکید است. همچنین در طراحی رشته‌ها باید به صورت جامع به موضوعات حوزه‌ها، کشورها و حکومت‌های مختلف توجه نمود.
۴. با تأکید بر عنصر تربیت صفایی.
۵. شامل تاریخ دفاع مقدس با رویکرد تاریخی هم بشود.

۷. فرهنگ، هنر و تمدن اسلامی

سطح	نام رشته	نام گرایش
دو	علوم اسلامی	فرهنگ، هنر و تمدن اسلامی
سه	حکمت هنر	-
	هنر اسلامی	-
چهار	فرهنگ و تمدن اسلامی	-
	فقه هنر	-
	هنر در قرآن و سنت	-
	مدیریت سیاست‌گذاری فرهنگی	فرهنگ و تمدن‌سازی اسلامی
	مطالعات فرهنگ و تمدن اسلامی	فرهنگ و جامعه دینی

۸. تبلیغ و ارتباطات

سطح	رشته	موضوع	گرایش
دو	علوم اسلامی	-	تبلیغ
سه	تبلیغ	محتوای معرفتی پیام	فرهنگ جهان و شهادت
		معارف نماز	-
		معارف انقلاب اسلامی	-
		کودک و نوجوان	-
		خانواده	-
	گروه و مخاطب پیام	تبلیغ در مراکز علمی و فرهنگی (با رویکردهای دانش‌آموزی، دانشجویی، معارفی، علمی، اجتماعی، تبلیغ در مراکز آسیب‌پذیر و...) مدیریت تبلیغی، فرهنگی (با رویکردهای مدیریت فرهنگی و تبلیغی در نهادها و مراکز...) تبلیغ و ادیان (در رویکردهای مسیحیت، بودیست، زرتشتی و...) تبلیغ و فقه (در رویکردهای اهل سنت، وهابیت، بعلبیت و...) امامت جمعه و جهات (با رویکردهای امامت جمعه و امامت جهات) (با رویکردهای خطابه تخصصی، ادبیه و مژگان، کاسه‌ای، تبلیغی و...) حج و زیارت	رسانه‌های نوشتاری
	تبلیغ و رسانه	-	رسانه‌های مجازی
	تبلیغ و ارتباطات	-	رسانه‌های شنیداری - دیداری
	تبلیغ و ارتباطات	-	انیدیات نمایشی
	تبلیغ و ارتباطات	-	-
چهار	تبلیغ	تبلیغ خارج از کشور	با رویکرد زبان‌ها و فرهنگ‌های مختلف
	تبلیغ و رسانه	خطابه و سخنوری	مطالعات نظری تبلیغ
	تبلیغ و ارتباطات	تبلیغ خارج از کشور	خطابه و سخنوری
	تبلیغ و ارتباطات	مدیریت تبلیغی - فرهنگی	با رویکرد زبان‌ها و فرهنگ‌های مختلف
	تبلیغ و ارتباطات	تبلیغ و ادیان و فقه ^۱	با رویکردهای مختلف در فقه و ادیان خاص

۱. رویکردی بر گرایش برسای تبلیغ تربیت باشد.

۹. حوزه‌های علمی و تحقیقاتی

سطح	عنوان رشته	عنوان گرایش	اولویت
دو	فقه و حقوق	-	اول
	فقه و حقوق قضایی	-	دوم
سه	فقه و حقوق عمومی	-	اول
	فقه و حقوق خصوصی	-	دوم
	فقه و حقوق جزا و جرم شناسی	-	اول
	فقه و حقوق بین‌الملل	-	دوم
	فقه و حقوق قضایی	-	اول
	فقه و حقوق خانواده	-	دوم
	فقه و حقوق تجارت	-	اول
	فقه و حقوق بشر	-	دوم
	فقه و حقوق مالکیت معنوی	-	اول
	فقه و حقوق وقف	-	دوم

۱. در حوزه‌های رشته‌ها و گرایش‌های تخصصی حوزه‌های علمی و تحقیقاتی در حال گسترش در حال بررسی می‌باشد. و تاکنون رشته‌ها و گرایش‌های مرتبط با موضوع «حقوق و قضای اسلامی» از این درخیزه‌ها مصوب شده است.

حوزه‌های علمی در طول حیات خویش کانون اصلی تولید دانش و نشر فقه و معارف دین و تربیت فرهیختگان برجسته در عرصه علم و عمل و پاسداری از حریم دین و شریعت بوده است. گسترش بسیاری از علوم بشری نیز مرهون تلاش‌های بی‌وقفه جاری در حوزه‌ها بوده است. این میراث گران سنگ امروز در اختیار نسل جدیدی از تربیت‌شدگان همین مکتب قرار دارد. که خالصانه قدم خدمت برزاه نهاده‌اند.

۱۱. منطق، فلسفه و عرفان

سطح	نام رشته		نام گرایش
	عنوان رشته	حوزه دانشی	
دو	علوم اسلامی	فلسفه اسلامی	-
سه	منطق	روش‌شناسی و منطق	مدرسی علوم عقلی
	فلسفه	فلسفه اسلامی	-
	معرفت‌شناسی اسلامی	-	
چهار	منطق	منطق	منطق جدید
	فلسفه (موضوع محور)	علم النفس	منطق قدیم
	فلسفه	الاجبات به المعنی الاخص	-
	منطق	هستی‌شناسی	-
	فلسفه (مکتب محور)	مشاء	-
	فلسفه	اشراق	-
	فلسفه	حکمت متعالیه	-
	فلسفه	معرفت‌شناسی تطبیقی	-
	فلسفه	فلسفه علوم انسانی ^۱	-
	فلسفه	فلسفه علم ^۲	-
فلسفه	فلسفه دین	-	
فلسفه	نقد فلسفه جدید	-	
عرفان	عرفان اسلامی	عرفان نظری	نقد عرفان‌های کلاب

۱. با پیش‌بینی این رشته محدود به دانش‌آموزان رشته‌های علوم انسانی می‌باشد.
۲. با پیش‌بینی این رشته محدود به دانش‌آموزان رشته‌های علوم طبیعی، مهندسی می‌باشد.

۱۰. علوم اسلامی - انسانی

سطح	نام رشته	نام گرایش
سه	مطالعات سبک زندگی اسلامی	-
	سبک زندگی و علوم اسلامی	-
چهار	مطالعات سبک زندگی اسلامی	-
	سبک زندگی و فقه و مبانی حقوقی	-
	سبک زندگی و سیره	-

۱. در حوزه‌های رشته‌ها و گرایش‌های تخصصی حوزه‌های علمی و تحقیقاتی در حال گسترش در حال بررسی می‌باشد و تاکنون رشته‌های مرتبط با موضوع «سبک زندگی اسلامی» در شاخه علوم اجتماعی از این درخیزه‌ها مصوب شده است.

آیت‌الله‌عظمی‌نوری‌مهمانی

امروز بعد از گذشت چهل سال پیروزی انقلاب و مقاومت مردم ایران در مقابله با همه تحریکها و تهدیدها و تجاوزها، ملت عزیز، مقتدرانه راه خود را ادامه می‌دهد و چشم این آزروی دشمنان را برای از بین بردن این مردم بزرگ کور نموده است. تحت رهبری ایران با قدرت، تحت رهبری امام زامل و مقام معظم رهبری که در این قریب به ۳۰ سال با مدیریت عالی، کشور را اداره کرده‌اند، مسیر خود را طی کرده تا سرچشم این انقلاب به طور مولودمان حضرت بقیةالله الاعظم امام عصر ارواحنا فدایند.

توصیه‌های نه تحیکنان علمی در حوزه‌ها و دانشگاه‌ها دارم که با مطالعه دقیق این منشور و طرح آن در مباحث و میامخات علمی در تشریح این منشور و عملی کردن آن گام بردارند و آحاد ملت ایران خصوصاً جوانان را با نکات ارزشمندی که درکند آشنا کنند و رسانه ملی و اصحاب جراید در نشر و شرح آن توسط کارشناسان خبره و اهل فن کوشا باشند که هر بند این منشور نیازمند اقدامات عملی است و در دسترس همگان در سطح مختلف جامعه قرار گیرد.

گام دوم انقلاب | تفسیر و تحلیلی بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی | دفتر اول

جایگاه و نقش زنان

در اجرایی شدن بیانیه گام دوم انقلاب

بیانیه گام دوم انقلاب و سبک زندگی دینی

سرکار خانم دکتر علانودت

سرکار خانم دکتر علانودت، عضو هیئت علمی مرکز تحقیقات زن و خانواده در نوشتاری به تبیین جایگاه و نقش زنان در اجرایی شدن بیانیه گام دوم انقلاب و سبک زندگی دینی پرداخته اند که تقدیم شما خوانندگان ارجمند می شود.

اسلامی است. چرا که زن متدینی برای تفریح به سواحل کشورهای سکولار نخواهد رفت، اما ممکن است امروزه بهترین معیار برای شناخت افراد مسئله ازدواج سفید کند که همه این‌ها قابل مطالعه است. اما در مجموع سبک زندگی با تمام عرض و طول آن، قابل فرکانس خورزی به ایجاد برخی از ظواهر دینی نیست به گونه‌ای که گمان کنیم به این ترتیب سبک زندگی ما اسلامی شده‌است و اطلاعات و اخبار نشان می‌دهد گسترش رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی و دیگر مسائل باعث شده‌است تا در شهرهای بزرگ مانند قم و در خانواده‌ای کاملاً مذهبی ازدواج سفید داشته باشد والدین او از این مسئله اطلاع نداشته باشند. بنابراین برخی سبک زندگی باعث ساده‌ای نباشد می‌کنند می‌گویند دختران در جامعه بیشترین واکنش را از سن ۲۰ تا ۲۲ سال که مشغول تحصیل در دانشگاه هستند میگیرند. چرا که ذهنیت آن‌ها در مورد ازدواج آقدر تغییر کرده‌است که گاهی احساس می‌شود ما افرادی مربوط به دوقرن گذشته هستیم.

■ مسئله «خودآینی»
یکی از مسئله مربوط به حوزه زنان بحث ازدواج سفید است. به گونه‌ای که ارزش‌های دینی در مورد ازدواج بعنوان ارزش‌هایی نخب نما معرفی میشوند و در بهترین

میکنید. اولین مفهومی که به انسان جدید که ممکن است نوجوان و جوان ما هم باشد آنگاه می‌شود این است که تو «خودآینی» هستی و باید بصورت مستقل تصمیم گیری کنی و دیگران حق تعریف هنجار برای تو را ندارند. گارد ما در برابر این موضوع بصورت مولولوگ و تک‌گویی با پادهدی و نصیحت و ارشاد است و کار طرف مقابل با شبکه‌های اجتماعی و هنر مدرن این است که ما تو را قضاوت نمی‌کنیم و تو نمی‌توانی ما را انتخاب کنی که این‌ها مسائلی جذاب‌تر هستند.

■ شناخت جامعه ایرانی پیش زمینه ورود به‌عجزا، بیانیه گام دوم انقلاب

به‌اعتقاد بنده اگر کسی قصد داشته باشد اجزاء بیانیه گام دوم انقلاب در بحث سبک زندگی را طرح و دنبال کند، لازم است ابتدا بصورت بی‌پرده اقدام به شناخت جامعه ایرانی کند. بنا به فرمایش مقام معظم رهبری در کشور ما تعداد گوش‌ها و تعداد کسانی که جذب تفکر انقلاب می‌شود زیاد هستند که ما از این پابست نگرانی نخواهیم داشت، اما ارزش‌های این مسیر بخشی از این جامعه هستند که در همین جامعه زندگی می‌کنند و اثرات خودشان را دارند. این ریزش‌ها هم ریزش‌های کمی نیستند و ما کاری نداریم که آما از آن شامل چند درصد از جامعه می‌شود، بلکه عمق نفوذ آن‌ها زیاد است. به‌عنوان مثال یک خانواده متدین که در سال ۱۳۹۸ برعهده آن‌هاست و در افول پیشرفت فاصله‌ای بین زن و مرد ایجاد خواهد شد. بنابر این «طبیعت» مسائلی گرا در گذر زمان ایجاد کرده است که چه بخوایم و چه نخواهیم شرایط زن و مرد هیچگاه برابر نخواهد بود. حتی زمانی که ازدواج نگه‌زده و پیشرفت‌های علمی دست پیدا می‌کنند، در زمانی که وقت آن‌ها برای ازدواج و فرزندآوری و تربیت نسل تمام می‌شود، باز هم شرایط آن‌ها با هیچ مردی برابر نیست. بعنوان مثال خانگی‌که به سن چهل سالگی رسیده‌است، دارای شرایط برابری با یک مرد چهل ساله برای ازدواج و فرزندآوری قرار ندارد. اما با وجود این شرایط، در بستر انقلاب اسلامی، زنان زیادی تا مدارج بالا تحصیل کردند در پیشرفت‌هایی که مقام معظم رهبری در نانو، هسته‌ای، پزشکی و دیگر عرصه‌های علم از آن‌ها یاد می‌کنند نقش آفرینی کرده‌اند. بنابراین چنین فعالیت‌هایی از سوی زنان، در جای خودش ستوده خواهد شد. ما در دوران انقلاب، بسیاری اوقات شاهد تقدیر از چنین زنانی بوده‌ایم.

در کنار این‌ها زنانی در انقلاب اسلامی بودند که ازدواج کردند و فرزندان آوردند و تحصیل کردند و امروز هم به نوعی در فعالیت‌های اجتماعی دخیل هستند. بنده به آن‌ها می‌گویند همسران ما علاقه‌ای به فرزندآوری ندارند و این‌طور نیست که ما خواستار فرزندآوری نباشیم. مسائلی مانند حفظ ادم زناوه و خوبی و سرگرمی در جوانی نیست، مسائلی اقتصادی و معاش خانواده و نگرانی از آینده فرزندان و دیگر مسائل در میان است که مسائلی کاملاً مردانه هستند. بنابراین این در بحث سبک زندگی نباید نوبت بیکان اتفاق (باز هم سمت باوان نشانه بوییم. این است که زنان در جامعه مسائل اختصاصی خودشان مانند تغییر در معیارهای زیبایی‌شناسی، مسئله بدن، خویشیتن مالکی که در گذشته اهمیت چندانی نداشته ... و بحث‌هایی است که به‌عنوان تهدید و هم بعنوان فرصت به آن‌ها نگریسته می‌شود.

در جهان غرب درباره بحث، خودآینی» به‌عنوان موضوعی علمی کار می‌شود، در حالی‌که این موضوع از طرفی ایجاد عرفی و معمولی دارد که شما آن را خودآینی و استقلال و قدرت انتخابگری را در همه جا مشاهده می‌کنید. اولین مفهومی که به انسان جدید که ممکن است نوجوان و جوان ما هم باشد آنگاه می‌شود این است که تو «خودآینی» هستی و باید بصورت مستقل تصمیم گیری کنی و دیگران حق تعریف هنجار برای تو را ندارند. گارد ما در برابر این موضوع بصورت مولولوگ و تک‌گویی با پادهدی و نصیحت و ارشاد است و کار طرف مقابل با شبکه‌های اجتماعی و هنر مدرن این است که ما تو را قضاوت نمی‌کنیم و تو نمی‌توانی ما را انتخاب کنی که این‌ها مسائلی جذاب‌تر هستند.

■ غرب و القا، مفهوم «خودآینی»

در جهان غرب درباره بحث، خودآینی» به‌عنوان موضوعی علمی کار می‌شود، در حالی‌که این موضوع از طرفی ایجاد عرفی و معمولی دارد که شما آن را خودآینی و استقلال و قدرت انتخابگری را در همه جا مشاهده می‌کنید. اولین مفهومی که به انسان جدید که ممکن است نوجوان و جوان ما هم باشد آنگاه می‌شود این است که تو «خودآینی» هستی و باید بصورت مستقل تصمیم گیری کنی و دیگران حق تعریف هنجار برای تو را ندارند. گارد ما در برابر این موضوع بصورت مولولوگ و تک‌گویی با پادهدی و نصیحت و ارشاد است و کار طرف مقابل با شبکه‌های اجتماعی و هنر مدرن این است که ما تو را قضاوت نمی‌کنیم و تو نمی‌توانی ما را انتخاب کنی که این‌ها مسائلی جذاب‌تر هستند.

گام دوم انقلاب | تفسیر و تحلیلی بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی | دفتر اول

به اعتقاد بنده نظام آموزش و پرورش یک اشتباه استراتژیک بسیار جدی داشت که گمان می‌کردین مسئله‌ای از مفاهیم و گزاره‌هاست که لازم است به اطلاع افراد برسد.

به این معنی که همه آموریّت خود را اطلاع رسانی در خصوص گزاره‌های دینی می‌دانست

و البته مشخص نیست که همین آموریّت را هم در درستی انجام داده باشد.

در حال‌یکه این کار بخشی از آموزش دینی است.

برای خانواده‌ایست و می‌داند که کس دیگری قادر به این عملی و شخصی باشد بدهد و اگر استعداد و توانمندی در او وجود دارد، صاحب فرصت‌های برابرش فعالیت بخشی به‌استعدادها و توانمندی‌هایش می‌کند. چنین زانی برای رسیدن به هدف خود، بعیر از تلاش، بیش از یک زن خانه دار و یا زنی که مشغول به تحصیل است نیاز به حمایت همسر، خانواده و جامعه دارد. البته این مطلب در بیانیه گام دوم نیامده‌است، اما در اکثرین مقام معظم رهبری در مورد زن طراز انقلاب اسلامی این است که چنین زنی، نه زن سنتی گذشته و نه زن مدرن غربی است، بلکه الگوی سومی است که قادر به جمع میان امتیازات زندگی سنتی برای زنان و امتیازات جدید است.

این مسئله بدون همیاری‌های اجتماعی و اصلاح ساختارها امکان تحقق ندارد. بنده مورد مراجعه چنین زنانی هستم. در دهه ۶۰ به این مورد در میان نسل زانی که در فضای انقلاب اسلامی تنفس کرده‌اند، زنان و دختران زیرچهل سال حضور دارند و در بیانیه گام دوم با آن‌ها اشاره شده است که به همه ارزش‌های دینی و انقلابی معقدند و حتی امکان تلاش می‌کنند این ارزش‌ها را با خود دوری سه روزه آن‌ها از فضای خانواده است که مسئله‌ای قابل مطالعه و مدلی از توسعه فردیت

آیت‌الله‌عظمی‌جوادی‌آملی

ما در گام دوم و در گام‌های بعدی انقلاب، وظیفه داریم خطرهایی که متوجه نظام و انقلاب است را بررسی کنیم، مثل اینکه چگونه عدل علوی به ظلم اموی تبدیل می‌شود؟!

حضرت در نامه به مالک دو مطلب را در ریشه یابی این موضوع بیان می‌کنند: فرمود اولین کاری که دشمن کرد او این بود که آن‌ها مکتب را عوض کردند، یعنی دین و قرآن را به اسارت گرفتند و آن را به میل خود تفسیر و ارائه کردند و در مرحله بعد به سرخ مردم یفقتند و مردم را از ماهلیت جدا کردند.

آیت‌الله حسینی بوشهری

این بیانیه یک منشور تمدنی است. توجه داشته باشید که رهبر برتری و فرزانه انقلاب، چه قبل از انقلاب، چه در دوران ریاست جمهوری و چه دوران رهبری، تالنجایی که بنده بپذیری کردم، سخنان و بیانات و تفاسیر و جلسات درس خودشان، تمدنی داشته و دارند که این نکتهی بسیار مهمی است. چون علمان و بزرگان ما کما در نگاه اجتماعی و ضدحکومتی دانشند. مثلا ملا احمد نراقی یا بزرگان دیگری که ما درطول تاریخ داشتیم مثل مشفق کرکی و ... نگاه حکومتی و اجتماعی به فقه داشتند که در جای خود ارزشمند است. اما نگاه اجتماعی و حکومتی،مقوله‌ای است و تمدنی مقوله‌ای دیگری شاید نگاه اجتماعی و نگاه حکومتی به فقه برای حل مسائل امروز کشور مناسب و کافی باشد اما مسائل بین‌المللی و جهانی نیاز به نگاه تمدنی دارد. بنابراین پیشنهاد می‌کنم که اسنادید و مدرسان عالی مقام ما از این منظر به فقه نگاه کنند.

و اجتماع و میدان عمل را می‌فهمند، در عین حال دوران جوانی سخت‌تری را نسبت به ما گذرانده‌اند. چرا که فضا برای نسل اول انقلاب یک فضای پاک و صاف بود و این نسل با کمترین کشمکش رشد کرده است. اما این نسل دوران نوجوانی و جوانی خود را هم بیشتر کشمکش طی می‌کنند. در عین حال زنجایی پاک، غنیف و پاساود هستند که این میراث بزرگی برای آن‌ها است.

«رسالت‌های ما برای تمدن سازی استفاده از تمام ظرفیت زنان است

اما گاهی این میراث برای آن‌ها سرذگم است که چه چیزی برای آن‌ها اولویت دارد. به اعتقاد من یکی از رسالت‌های ما برای تمدن سازی استفاده از تمام ظرفیت زنان است. نه خانه نشین کردن آن‌ها امری به صلاح است و نه اینکه دیوانه وار وارد فضای اجتماعی شوند و عرصه خانوادگی خود را قربانی کنند. انجام این امریودن مساعادت ممکن نخواهد بود و تمدن‌سازان مسلمان باید بدانند که زنان بدون حمایت قادر به نقش آفرینی در چیدن دیوارهای این تمدن نیستند. اگر نگاه اسلامی قصد دارد از ظرفیت زنان، بدون غفلت آنان از خانواده استفاده کند، لازم است حمایت‌های اجتماعی بسیار بیشتری از آنان به‌عمل آورد و نگرانی‌های مادانه و همسرانه آن‌ها به حداقل برساند تا بتواند از این ظرفیت استفاده کند. چرا که این نسل در حال دست و پا زدن در یک سرزمینی است و بطور دائم با خود می‌گردد. آیا من باید خانه نشین شده و فقط فرزندان را تربیت کنم؟ آیا فرزندان من باید درس‌خوان، منهدم، حرافظ و ... باشند؟ چنین الگوهایی باعث شدن گدیان بارمادانه خواهد شد و در این فضا مادر تصور میکند باید انسانی فقیه العاده جامع ازصلاح را تربیت کند. بنابراین دیگر قادر به فعالیت در فضاهای اجتماعی نخواهد بود.
به‌این ترتیب سرمایه زنان را از دست خواهیم داد. در چنین حالتی انقلاب خود را صرف جامعه زنان کرده و نظام اسلامی بوجه‌هایی را صرف تحصیل و رشد زنان کرده است، اما همه آن‌ها را دعوت به فضاى خانواده و خانه نشینی نمی‌کند. در این صورت جریان‌های مقابل حرکت دیگری را آغاز خواهند کرد. بخشی از تحصیل‌گرددگان مانند کسانی که در خارج از کشور تحصیل کرده و به کشور مراجعت می‌کنند، به کلی فاقد چنین تفکری هستند در اندیشه ن چندان دور مدبران و فضاهای اجتماعی و کسب و کار در اختیار این طیف قرار خواهد گرفت. به نظرم رسد لازم است در این رابطه نگرش معدنلی را اتخاذ کنیم که در نظر انقلاب اسلامی زنی است که سهم خودش را نسبت به خانواده ایفا کند و چنانچه برای او مقدور است در عرصه اجتماعی حاضر باشد.

ما مختار به انتخاب دو فضا هستیم که از یکی از این فضاها به نحو بسیار فنیلی استفاده کرده‌ام و آن فضای آموزش و پرورش است. روی کاغذ، در سال‌های بعد از انقلاب اسلامی همه وزراتی آموزش و پرورش قادرند پرونده‌های جیمیم از فعالیت‌های خود در خصوص تربیت اسلامی ارائه بدهند، اما در واقعیت مسئله، بعد از دوازده سال تحصیل، ارتباطی که حاکمیت بین نسل جوان و مسائل دینی ایجاد می‌کند به نحوی نیست که خرپویی آن دین‌جویان و یابیدنی آنان به اخلاقی باشد و ممکن است یک جوان طریقه صحیح وضو را نداند و تکالیف واجب شرعی خود را نداند یا انجام ندهد. به این معنی است دانش آموزان در کلاس غیبت نمانند، اما حاضر می‌شوند. به اعتقاد بنده نگاه آموزش و پرورش یک اشتباه استراتژیک بسیار جدی داشت که گمان می‌کرد دست‌سمازی از مفاهیم و گزاره‌هاست که لازم است به اطلاع افراد برسد. به این معنی که همه مأموریت خود را اطلاع‌رسانی در خصوص گزاره‌های دینی می‌نماید و

البته مشخص نیست که همین مأموریت را هم به درستی انجام داده باشد. در حالی‌که‌این کار بخشی از آموزش دین است. به‌عنوان مثال آموزش دین تبدیل به دورسی مانند ریاضی شد که بعنوان دانش آموزی که مدرک دیپلم را اخذ کرده و دروس ریاضی را هم خوانده‌است، ممکن است قادر به حل یک معادله درجه دوم نباشد.

در رابطه با دین هم مسئله به همین صورت است و چرن دین تبدیل به درس شد، برخی از دانش آموزان آن را پس زدند و عده‌ای دیگر زینر زد یا دیگری‌ها تحت تأثیر آن قرار گرفتند. در واقع چنانچه میراث خانوادگی از نظام آموزش و پرورش حمایت نکند، خروجی مفیدی از این نظام آموزشی نخواهیم دید. به‌نظرم رسد ما نیاز به یک تجدید نظر-جدی هم در محتوا در بخش اطلاع‌رسانی داریم و هم در اینکه آیا تربیت انسان متدین فقط دسترسزای و اطلاع و یادداشت‌هاست و یا اینکه لازم است نظام آموزش و پرورش ما نه‌اروش‌های آموزشی و تربیتی و با آدم‌هایی که معلم هستند، بلکه با افرادی که مری هستند و در یک ساختار متفاوت، دین‌ار یا نوجوانان تمرین کند و لازم است فضای آموزشی موزولوگ، در رابطه با مسائل دینی و اخلاقی تغییر کند.

به‌عنوان مثال گفته می‌شود نسل کنونی قانون نبرد است یا ولایت‌مدار نیست، چنین نسلی باید در کجا قانون‌مداری و ولایت‌مداری را فرا بگیرد؟ مسئله پذیرش یک قانون‌گذار، مدیر یا ولی و مسئله گردن‌سپاری به حوزه اجتماعی در کجا باید تمرین شود؟ نسل جوان در کجا باید مدارای اجتماعی، مویسات، همدردی، دلسواری، شفقت، احترام، ذفاکاری، نظم‌پذیری و مسائلی از این دست را تمرین کند؟ تمام دنیا برای آموزش این مفاهیم برنامه دارند. ما در کلیت مدنیه و ساختارهای سکولار و برنامه‌ریزی می‌کنیم، اما در دوران ساختار جریان سکولار شاهدیم زنان را از دست خواهیم داد. در چنین حالتی انقلاب خود را صرف جامعه زنان کرده و نظام اسلامی بوجه‌هایی را صرف تحصیل و رشد زنان کرده است، اما همه آن‌ها را دعوت به فضاى خانواده و خانه نشینی نمی‌کند. در این صورت جریان‌های مقابل حرکت دیگری را آغاز خواهند کرد. بخشی از تحصیل‌گرددگان مانند کسانی که در خارج از کشور تحصیل کرده و به کشور مراجعت می‌کنند، به کلی فاقد چنین تفکری هستند در اندیشه ن چندان دور مدبران و فضاهای اجتماعی و کسب و کار در اختیار این طیف قرار خواهد گرفت. به نظرم رسد لازم است در این رابطه نگرش معدنلی را اتخاذ کنیم که در نظر انقلاب اسلامی زنی است که سهم خودش را نسبت به خانواده ایفا کند و چنانچه برای او مقدور است در عرصه اجتماعی حاضر باشد.

ما مختار به انتخاب دو فضا هستیم که از یکی از این فضاها به نحو بسیار فنیلی استفاده کرده‌ام و آن فضای آموزش و پرورش است. روی کاغذ، در سال‌های بعد از انقلاب اسلامی همه وزراتی آموزش و پرورش قادرند پرونده‌های جیمیم از فعالیت‌های خود در خصوص تربیت اسلامی ارائه بدهند، اما در واقعیت مسئله، بعد از دوازده سال تحصیل، ارتباطی که حاکمیت بین نسل جوان و مسائل دینی ایجاد می‌کند به نحوی نیست که خرپویی آن دین‌جویان و یابیدنی آنان به اخلاقی باشد و ممکن است یک جوان طریقه صحیح وضو را نداند و تکالیف واجب شرعی خود را نداند یا انجام ندهد. به این معنی است دانش آموزان در کلاس غیبت نمانند، اما حاضر می‌شوند. به اعتقاد بنده نگاه آموزش و پرورش یک اشتباه استراتژیک بسیار جدی داشت که گمان می‌کرد دست‌سمازی از مفاهیم و گزاره‌هاست که لازم است به اطلاع افراد برسد. به این معنی که همه مأموریت خود را اطلاع‌رسانی در خصوص گزاره‌های دینی می‌نماید و

اما نکته دوم بحث خانواده‌هاست در گذشته میان کودک و والدین فاصله و حائل‌نشد و مسائلی مانند رفتن به سینما، بین تعداد اندکی از کودکان و خانواده ایجاد فاصله می‌کرد. در حالیکه نسل جدید هزاران حائل بین خود و خانواده می‌بیند. از گوشه‌های موشمند تلفن همراه تا شبکه‌های اجتماعی و ارتباط و گفتمان رفت با دوستان. در گذشته گذران زمان در پارک به همراه دوستان سود نداشت، امروزه گذران‌جوان وارد دانشگاه می‌شوند به شهرهای دیگر می‌روند و این‌ها فضاهای تربیتی هستند که وجود دارند. همچنین در گذشته برخی فضاهای

تربیتی وجود داشت، مانند جلسات مذهبی که شرکت نسل جوان در آن‌ها کمتر شده‌است. بنابراین خانواده اونویربه و استقلال آموزش دین تبدیل به دورسی داده‌است. در چنین فضایی چه باید کرد؟

لازم بود خانواده‌ها به موارات تحولا، الگوهای جایگزین تربیتی را اجرا می‌کردند. بنده گاهی به خانواده‌ها پیشنهاد می‌دهم تا اجازه بدهند کودکان آن‌ها بصورت مسافه‌های مفاهیم و گزاره‌های دینی را مورد کنکاش قرار بدهند. نشست‌ها و برنامه‌های زیادی مخصوص جوانان و نوجوانان در گروه‌های اجتماعی و ... و یا بصورت شبکه‌های اجتماعی در درون جامعه‌ای بزرگتر و یا اصلاحاً کامیونیتی‌ها وجود دارد که ظرفیت بسیار بالایی دارند و ما از این ظرفیت غفلت کرده‌ایم، چرا که این ظرفیت‌ها قادرند در تربیت نسل تمدن‌ساز ما اثرگذار باشند. ما شاهد هستیم که به‌عنوان مثال طلبه‌ای در یک محله یا یک مجتمع مسکنی محور قرار میگیرد و نوجوانان را دور خود جمع میکند تا آن‌ها بدون حضور پدر و مادر دین و فهم و تجربه می‌کنند و به‌صورت آزادتری دیدگاه خود را ابراز می‌کنند و دیدگاه آن‌ها مورد نقد قرار می‌گیرد. یا شاهد هستیم که خانواده‌ها هزینه زیادی را صرف آموزش مسائلی مانند زبان خارجه می‌کنند، اما هزینه‌ای صرف یادگیری دین یا اخلاق در مقطع مقضی و قبل از اینکه نوجوانان گریپا شوند نمی‌کنند. حداقل طیفی از خانواده‌ها، بعنوان مثال خانواده‌هایی که قصد دارند مذنب در نسل آن‌ها پایدار بمانند، نمی‌دانند که چقدر فرآیند یادگیری با مفاهیم قرآنی آشنا شود نگرفته‌است. ما نیاز به مراکزى بعنوان همیار خانواده داریم که مربیانی منتخب و امن را معرفی کند تا فعالیت‌های مشاوره‌ای انجام دهند. تجربه شخصی منیست، بنده به این صورت است که قصد داشتم فرزندم را در سن چهار سالگی به مهد قرآنی بفرستم تا با مفاهیم قرآنی آشنا شود و چنین مرکزی را نیافتم، چرا که همه مراکز از سال‌های پایانی دوره راهمایی اقدام به پذیرش می‌کردند که در این سن تمام گزارش‌کردن پدیدار شده و ذهن او فرار خواهد شد و تمام منابع تربیت در او خالی پدیدار شدن است و باید کودک را به روز به کلاس فرستاد. و یا اینکه مجبور بودم او را به مهدهای قرآنی بفرستم که قصد داشتم کودک را

برای یادکرد دست‌اندرکاران آموزش و تبیین و تبلیغ آموزه‌های دین اسلام در گفته‌ها و نوشته‌های عمومی از واژگان مفرد و جمع گوناگون مانند روحانی و روحانیان، عالم و علما، مبلغان، خطباء ووعاظ، منبری، حوزوی، طالب، آخوند، فضلا و مانند آن بهره برده می‌شود. اگر پاره‌ای مناسب وابسته به این قشر مانند امام جواد است که امام جمعه و فقیه و فقها را هم به این‌ها بیاوریم دایره همان‌ها مشخص فضای مجازی هستند؟ ما چقدر در والدین توقع داریم؟ بنابراین لازم است خانواده قادر باشند تا با توجه به شرایط جدید جامعه، قادر به اتخاذ استراتژی‌های جدید باشد.

« طلبه و هویت طلبگی

برای یادکرد دست‌اندرکاران آموزش و تبیین و تبلیغ آموزه‌های دین اسلام در گفته‌ها و نوشته‌های عمومی از واژگان مفرد و جمع گوناگون مانند روحانی و روحانیان، عالم و علما، مبلغان، خطباء ووعاظ، منبری، حوزوی، طالب، آخوند، فضلا و مانند آن بهره برده می‌شود. اگر پاره‌ای مناسب وابسته به این قشر مانند امام جواد است که امام جمعه و فقیه و فقها را هم به این‌ها بیاوریم دایره همان‌ها مشخص فضای مجازی هستند؟ ما چقدر در والدین توقع داریم؟ بنابراین لازم است خانواده قادر باشند تا با توجه به شرایط جدید جامعه، قادر به اتخاذ استراتژی‌های جدید باشد.

« چطور می‌شود خانواده‌ها را این مسئله‌ها آگاه کرد؟

اینجا می‌توانیم از ظرفیت نوجوانان اولیاء و مربیان استفاده کنیم، چرا که در هر کسول تحصیلی حداقل ۵ جلسه اولیاء، و مربیان برگزار می‌شود که قادر به مرتبط کردن تمام خانواده‌هاست، در حالی‌که ما این انجمن را به مجلات رشد نگاه می‌داریم، درحالی‌که در تمام دنیا مشافهه و آموزش روز رو و مهارت افزایی بصورت الگوهای شفاهی اجرا می‌شود و ما این‌ها را کنار گذاشته‌ایم و کار خود را سخت کرده‌ایم. بنابراین اگر قرار است انسان‌هایی را برای نظام تمدن اسلامی تربیت کنیم، لازم است آنها فضاهای پارکینم و این مسئله بسیار مناسب و مؤمنیت‌های مرتبط با روحانیت حتی امروزه تقلید بزرگوار خود را طلبه می‌دانند و این سخن مراجع تقلید بسیار ارزشمند است. متوجه هستیم چنانچه نظام آموزشی می‌توان یادبیرت به وظایف و ابایدها و در یادها مانده است. همانند صاحب منصبان ارتش

گام دوم انقلاب | تفسیر و تحلیلی بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی | دفتر اول

طلبگی و بیانیه گام دوم انقلاب

به قلم حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر محسن لویری

پرداختن به بیانیه گام دوم و فهم و تبیین آن و سپس فرهنگ‌سازی برای اهتمام عمومی به آن و سرانجام مشارکت در تحقق آن یک وظیفه همگانی است ولی اگر سهم و نقش افشار و گروه‌های مختلف به تفکیک مورد توجه قرار گیرد چه بسا بتوان نوشتار داشت که بر اساس این تفکرات و مآزاد این افشار در گسله‌ها برشمرد. طلبگی یک منزلت اجتماعی است و طلبه‌ها را هم می‌توان یک قشر متمایز دانست که بر اساس هویت و منزلت و جایگاه مشترکشان در کسول مرتب مختلف اجتماعی، نقش و وظایف ویژه‌ای دارند و کارکردهای ویژه‌ای را از آن‌ها می‌توان انتظار داشت.

« بیسته‌های آرمانده از هویت طلبگی در نسبت با بیانه

شاید در یک عبارت کوتاه بتوان مهمترین ویژگی و وظیفه یک طلبه را اموختن و کوشش برای آراستن خود و فضایل و روحیات مورد انتظار از یک انسان (مرد یا زن) دین‌دار و متولی امور دینی در چارچوب برنامه‌های مرسوم حوزه‌های علمیه دانست. طلبه در قالب یک مرد از طلبه در این نوشتار همان کسی است که هنوز در نخستین سطح فعالیت‌های علمی و تبلیغی این واژگان افزایش می‌یابد. شاید در مباحث عمومی و غیرتخصصی این تعابیر را در مواردی بتوان به جای هم به کار برد ولی روشن است که هر یک از آن‌ها دارای یک مفهوم معنایی ویژه و متمایزکننده است و مجموعه این کلمات در کنار هم یک نظام معنایی را تشکیل می‌دهند که اجزای تشکیل دهنده آن راوبیاضی خاص با هم دارند. در مباحث تخصصی باید به این تفاوت‌ها توجه داشت و به لزوم مفهومی و اجتماعی هر یک از این سخنی کوتاه داشته باشیم.

علمت این تأکید و تحدید این است که اگر طلبه‌ها وظیفه خود را خوب انجام دهند توجه داشته باشند که با حوزه‌های دیگر را چگونه به خوبی انجام دهند و تمرین این برداشت همسو و شاید هم برگرفته از تلقی رایج بین بسیاری از روحانیون هم هست. همه صاحبان این مفهومی‌ها در آن جا هم بهتر به وظایف خود عمل کنند و به عبارت دیگر کسی که به وظایف طلبگی خود خوب عمل نکند دشواری می‌توان پذیرفت به وظایف و ابایدها و عادت به مطالعه آن نداند. ای کاش یک بررسی

آیت‌الله حسینی بوشهری
کسی تصور نکند که فکر تمدنی، شیوه‌استنباطش هم باید از سلف صالح بگیریم اما این هنرمندی را باید داشته نگرداشتم.باشیم، مثل زمانی که بحث فقه پویا و فقه سنتی مطرح بود که اگر بخواهیم به مسایل مستحده برسیم معادلی این نیست که به ساز و کار استنباطی دیگری نیاز باشد.

این بیانیه غیر از اینکه بیانیه تمدنی است، نظریه انقلاب اسلامی هم هست اما اینکه در نظرات خود رهبری هم به عنوان نظریه نظام انقلاب اسلامی مطرح شده که اندیشه‌الله قرار است تا ۴۰ سال آینده بر این اساس کشور را اداره کنیم.

| شهریور ۱۳۹۸ | محرم الحرام ۱۴۴۱ | سپتامبر ۲۰۱۹ | **هفته‌نامه افق حوزه** | ۴۵

۴۴ | **هفته‌نامه افق حوزه** | شهریور ۱۳۹۸ | محرم الحرام ۱۴۴۱ | سپتامبر ۲۰۱۹ |

آیت‌الله حسین بوشهری
 • نهادها و افراد در تبیین این بیانیه تنها به پلاکار و دست‌نویشه اکتفا نکنند و درصدد عملیاتی کردن مویات آن گام بردارند، تبیین گذشته و فعلی، امید به امید، دیدهبانی و ارزیابی نسبت به کارکردهای ۴۰ ساله، تلاش برای برداشتن گام‌های استوارتر در چهل ساله آینده و شکستن حلقه‌های مدبریتی بسته و آزاد کردن انرژی جوان‌های مؤمن و پای‌کار و ویژگی‌های مهم این بیانیه می‌باشد.
 • تاکید و دعوت رهبری معظم انقلاب از جوانان برای مطالبه‌گری و حضور در عرصه مدیریت بر اساس اصل ما می‌توانیم از برچسب‌کنی‌ها و ویژگی‌های مهم بیانیه گام دوم انقلاب است، ترسیم کارکردهای انقلاب و مجموعه توصیه‌های رهبری بر مبنای چالش‌ها و فرصت‌ها از دیگر خصوصیات بیانیه گام دوم انقلاب است.

آزادی صورت می‌گرفت که مشخص شود چند درصد از طلبه‌ها قریب آسانی را مطالعه کرده‌اند؟ چند درصد از آن‌ها اسناد پایین‌دستی قانون اساسی مانند سند ایران ۱۴۰۰ و سند چشم‌انداز بیست ساله و نقشه جامع مهندسی فرهنگی کشور و نقشه جامع علمی کشور و سیاست‌های کلی کشور و سیاست‌های کلی حاکم بر برنامه‌های توسعه را مطالعه کرده‌اند؟

آزادی صورت می‌گرفت که مشخص شود چند درصد از طلبه‌ها قریب آسانی را مطالعه کرده‌اند؟ چند درصد از آن‌ها اسناد پایین‌دستی قانون اساسی مانند سند ایران ۱۴۰۰ و سند چشم‌انداز بیست ساله و نقشه جامع مهندسی فرهنگی کشور و نقشه جامع علمی کشور و سیاست‌های کلی کشور و سیاست‌های کلی حاکم بر برنامه‌های توسعه را مطالعه کرده‌اند؟ چند درصد آن‌ها از وجود چنین اسناد کلان خیر دارند؟ چند درصد آن‌ها که در باره برجام اظهارنظر و به ویژه سخنرانی ایچ‌ای یا سلسلی کرده‌اند آن را مطالعه هم کرده‌اند؟ چند درصد آن‌ها سند انگوری پایه اسلامی ایرانی پیشرفت را که رهبر معظم انقلاب به صراحت دانشگاهیان و اصحاب حوزه را به مطالعه و بررسی و نقد آن فراخوانده‌اند مطالعه کرده‌اند؟ فرضیه اولیه بنده این است که نتیجه این بررسی بسیار پایین و کمتر از ده درصد است. این یک داوری نیست، بلکه فرضیه است و مبنای آن هم یک بررسی آماری نیست، بلکه مشاهدات و تجریبات فراوان و البته برخی پرسشهای آماری بارکنده اینجا و آنجاست. این که نتیجه چنین کار آماری در محیط‌های دانشگاهی نیز تفاوتی چشم‌گیر با نتیجه آن در محیط‌های طلبگی ندارد، در بحث ما ازگنار نیست، اکنون سخن ما در این نوشتار در باره طلبه و طلبه‌هاست. کوشش برای تبیین سندی که خوب خوانده نشده است، تبلیغ سندی که خوب خوانده نشده است، شعار دادن برای سندی که خوب خوانده نشده است، دعوت دیگران برای عمل به سندی که خوب خوانده نشده است، امری غریب است ولی شوگنمانه وقوع آن بین طلبه‌ها غریب نیست. بنا براین توصیه اول به خود و دیگر طلبه‌ها این است که بیایید بیانیه گام دوم انقلاب را بخوانیم. فهم بیانیه فرع بر خواندن آن است. روشن است که خواندن مقدمه همیدان است و دعوت به خواندن بیانیه به عنوان گام نخست برای دریافتن معنای آن است. خواندن این گونه اسناد نیز با خواندن یک گزارش خبری و یا یک متن درسی متفاوت است. این بیانیه در مرحله نخست به صورت فردی باید خوانده شود ولی تشکیل گروه‌های کوچک تا حد کارگزاران نشر برای مطالعه جمعی آن هم بسیار سودمند می‌تواند باشد. در باره مفهوم خواندن بیانیه و مراحل آن و به عبارات دیگر مهارت خوانش سندهای کلان فطرت هم در فرصتی دیگر باید سخن گفت، ای و کاش آموزش این مهارت که شاید در یک کلاس پنجاه و

دقیقه‌ای و یا در قالب یک متن خودآموزده صفحه‌ای هم تحقق آن امکان‌پذیر است، در دستور کار معاونت پژوهشی حوزه قرار گیرد.
 ب، پرسشگری درباره بیانیه بر اساس آن چه به اختصار در باره هویت طلبگی گفته شد، پرسشگری دومین شأن و وظیفه مهم یک طلبه است. مراد از پرسشگری زیر سوال بردن نیست، بلکه مرحله‌ای برای فهم عمیق‌تر بیانیه و کوشش برای یافتن پاسخ پرسش از چرایی‌ها و چرایی‌های بسیاری از گزاره‌های تشکیل دهنده آن است. پرسشگری حتی اگر رنگ نقد به خود بگیرد، مادام که از دایره انصاف بیرون نرود، اشکالی ندارد. پرسشگری مورد نظر در این جا بازناب مضمون روایاتی از این دست است:
 • عن النبي صلى الله عليه و آله: الْعَلِمُ خَيْرٌ وَ مَقَاتِلُهُا الشُّرَّاءُ (صحیفه الامم الرضا، ج ۱، ص ۲۲)
 • عن الصادق عليه السلام: اِنَّ هَذَا الْعِلْمَ عَلِيٌّهُ قَلْبٌ وَ بِنَاءُهُا اَلْمَشَافَةُ (الکافی ج ۱، ص ۲۰۱)
 • عن الصادق عليه السلام: اِنَّمَا يَهْتَكُ النَّاسُ لِنَاسِ الْكُفْمِ لَا يَتَشَاوَرُونَ.
 پرسشگری روشی برای فهم و راه ورود به گنجهای دانش است، با پرسشگری است که می‌توان هفته‌های یک متن را کشف کرد. این که امیرالمؤمنین علی علیه السلام به جای این که چشمه علم خود را به سوی مردم جاری سازد آن‌ها را به پرسیدن برمی‌انگیزاند، می‌تواند نشانه اهمیت پرسشگری باشد؛ سلفی قبل آن تقدیرونی (صحه ۱۸۹)
 پرسشگری از یک سو تنظیم کننده سطح نیاز مخاطب و تعیین کننده سطح توانمندی او برای مواجهه با یک منبع علم و یا متن علمی است و از سوی دیگر موجب برخورد فعال و مبتکرانه و غیرمتغلازه او با متن می‌شود. وما طلبه‌ها به هر دو این‌ها برای مواجهه با بیانیه گام دوم نیاز داریم. ما باید با این بیانیه برخورد فعال داشته باشیم و با مایه متناسب با توان و ظرفیت خود آن را بفهمیم و پرسشگری می‌تواند این دورا به خوبی پرآورده سازد. البته پرسشگری نیز آدابی دارد که ای کاش برای آموزش این مهارت هم که کم‌هزینه و پرآینده است، دست‌انکاران حوزه تدبیری بیاندیشند. با الهام از فرازهایی از بیانیه چه بسا بتوان گفت که یکی از مهمترین آداب پرسشگری، انعطاف داشتن ولی انفعال نداشتن و آماده تصحیح خطاهای خویش بودن و حساسیت مثبت به نقدها باشد دادن ولی فاصله نگرفتن از ارزش‌هاست.

آیت‌الله حسین بوشهری
 • وظیفه روحانیت در وهله اول امید آفرینی در بین مردم است. برای رسیدن به آن تمدن اسلامی و نوین، باید به جامعه و مردم امید بدهیم. دومین وظیفه روحانیت، مستند سازی، تبیین و تشریح بیانیه است. کار دیگری که باید روحانیت انجام دهد این است که راه‌های نفوذ دشمن را شناسایی کند. رهبر معظم انقلاب در دیدار با معلمان فرمودند که دشمن با تمام قوا به میدان آمده و ما هم باید با تمام وجود و تمام قوا با آنها مقابله کنیم. درحقیقت دشمنان ما می‌خواهند راه‌های نفوذ را پیدا کنند و از همان جا به ما ضربه بزنند، پس وظیفه ما هم این است که راه‌های نفوذ دشمن را شناسایی و از همان نقطه مقاله کنیم.

سیاسی و فرهنگی ایجاد کند و مومنین براین باورند که دنیا نه تنها با تفکر سرمایه‌داری به پایان نخواهد رسید، بلکه معقدندان دنیا با ظهور حکومت مهدوی کمال خواهد یافت و این مسئله نیاز به تبیین، ارائه نظریه، تولید دانش و عمل جهادی دارد و نباید صرفاً به معجزه متکی بود.
 البته در این شرایط فعلی از حوزه انتظار است که ثابت کند، بر اساس قوانین دینی و اسلامی می‌توان در جهان، عادلانه و بر اساس معیارهای اخلاقی حکومت کرد و قوانین را اجرا نمود و در عین حال پاسخ‌گویی نیازها نیز بود.

نقش حوزه در تحول جامعه اسلامی و جهانی
 در موضوع تحول، باید دنبال دو دوازه پاسخ‌گویی به نیاز و حرکت به سمت حوزه تمدن ساز بود. پاسخ‌گویی قرین تمدن سازی است. امروز حوزه داعیه دار بحث الگوی جدید مدیریتی در دنیای معاصر است.

حوزه و پویایی در اسناد جامع
 تدوین و پویایی برنامه ریزی و نظارت حوزه های علمیه اظهارداشت: مجموع تحول و حرکت به سمت حوزه تمدن ساز تنها در دسترس چشم انداز و برنامه ۵ ساله حوزه است. در سایر کشورها و اسناد بالادستی حوزه لحاظ شده است.

ناکارآمدی و شکست دو نظریه مارکسیستی و نظام سرمایه داری
 درشرایط قراقرزیم که دو تفکر مبتنی بر الحاد، با شکست مواجه شده و شاهد سقوط آنها هستیم و این حوزه علمیه است که داعیه دار تئوری جدید و ارائه کردن این خلاء موجود است.
 اما حوزه برای تدوین انقلاب، اجرای صحیح و هوشمندانه بیانیه گام دوم، تبیین مبانی اسلام و نقش انقلاب اسلامی بوده، است. اسناد و مصوبات شورای عالی حوزه‌های علمیه رورویکن جدید مدیریتی، گزارشی از برخی از اقدامات تحولی صورت گرفته در ادامه تقدیم خوانندگانی عزیز می‌گردد:

حوزه علمیه ترزا انقلاب در گام دوم تحول گرا، تمدن ساز و پاسخ‌گو

مدیر دفتر برنامه ریزی و نظارت راهبردی حوزه های علمیه
 در تاریخ ۱۳۹۵/۷/۱۱ امام خامنه‌ای در دیدار اعضای شورای عالی حوزه‌های علمیه با معظومه ضمن تاکید بر این که برنامه بلندمدت حوزه باید مبتنی بر یک طرح تحولی، دقیق و زمان‌بندی شده باشد، به چند امر بسیار مهم و ضروری در این راستا توصیه نمودند که در ادامه به آن اشاره می‌شود.

تدوین طرح تحول
 «یکی از نیازهای مهم حوزه‌ی علمیه در شرایط کنونی، تدوین طرح تحول، در حوزه و برنامه‌ریزی بلندمدت، دقیق و زمان‌بندی‌شده براساس این طرح و اهداف مورد نظر است.»
ایجاد سازمان اندیشه ورز و برنامه ریز
 باید یک «مرکز مطالعات راهبردی» متشکل از نخبگان و فرازان هوشمند روزی تشکیل و برنامه‌ی تحول و دیگر برنامه‌های راهبردی حوزه، در این مرکز تدوین شوند.
ضرورت گیری و مدیریت تحول در حوزه‌های علمیه
 مخاطبان ارجمند می‌شود.
حوزه علمیه، حوزه تمدن ساز
 تبیین ارتباط حوزه و انقلاب اسلامی و نقش تمدن سازی حوزه های علمیه و لزوم تحول در برنامه‌ها برای نیت به این هدف، باید گفت: بر اساس فلسفه تاریخ، سنت آفرینش الهی است؛ این را بارها من مطرح کرده‌ام، گفته‌ام. تحول رخ خواهد داد... منتها تحول دو طرف دارد: تحول در جهت صحیح و درست، تحول در جهت باطل و غلط. ما باید مدیریت کنیم که این تحول در جهت درست انجام بگیرد. این وظیفه‌ی مؤثرترین در حوزه است. مدیران حوزه، فضایی خود را صاحبان تحول حوزه باید هوشمنان این باشد.

آیت الله حسین بوشهری
 ما به آن تمدن نوین اسلامی مورد نظر مقام معظم رهبری نمی رسمیم جز با ایجاد فضای معنوی و اخلاقی در جامعه. البته در این مسیر با مشکلات فراوانی مواجهیم. مثلا یکی از مشکلاتی که امروزه نسل جوان و حتی برخی جوانان مذهبی ما با آن درگیرند، مساله عرفان‌های کاذب است، اگر روحانیت و بزرگان اخلاقی ما کم و الحمدالله در حوزه‌های ما کم هم نیستند به صحنه بیایند، و به جای آن جاذبه کاذب، جاذبه صحیح دینی را به نسل جوان ارائه بدهند، امیدواریم که بتوانیم از این مشکلات هم عبور بکنیم.

ردیف	عرصه	عنوان برنامه	ردیف برنامه
۱	مدریس و برنامه‌ریزی	۱ اجزای برنامه پنج ساله مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه	۱۱
		۲ طرح آمایش سرزمینی حوزه‌های علمیه	۱۳
		۳ رسانه	۱۴
		۴ فضای مجازی	۱۵
		۵ نمایندگان ولی فقیه در استانها و ائمه جمعه	۱۶
		۶ مسجد	۱۷
		۷ آموزش و پرورش	۱۸
		۸ نمایندگان ولی فقیه در دستگاه‌های اجرایی	۱۹
		۹ نهادها و نهادهای نظامی انتظامی	۲۰
		۱۰ آموزش عالی	۲۱
		۱۱ قوه قضائیه	۲۲
		۱۲ اوقاف و امور خیریه	۲۳
		۱۳ بین الملل	۲۴
		۱۴ نظام کارشناسی کشور	۱
		۱۵ تبلیغ عمومی	۲
		۱۶ تبلیغ تخصصی	۳
۲	آموزش	۱ طرح زیربای و رتبه‌بندی مدارس علمیه سراسر کشور	۴
		۲ طرح ارتقاء مدارس علمیه در چهارچوب شاخص‌های مدرسه الگو	۵
		۳ طرح نقش آفرینی حوزه‌های علمیه در اجرای گام دوم انقلاب و سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	۶
		۴ طرح بازنگری اصلاح و نظام آموزش	۷
		۵ تهیه نقشه جامع حوزه‌های دانشی و رشته‌های تخصصی حوزه‌های علمیه (درخواره رشته‌های حوزوی) بر اساس طرح آمایش	۸
		۶ راه اندازی دروس خارج در سطح استان‌ها	۹
		۷ طرح نظام جامع اساتید	۱۰
		۸ طرح هدایت تحصیلی	۱۱
		۹ توسعه دروس فقه معاصر	۱۲
		۱۰ راه اندازی گروه‌های علمی در واحدهای آموزشی	۱۳
		۱۱ توسعه آموزش‌های غیرحوزوی	۱۴
		۱۲ تدوین حوزه‌های مهارتی بر اساس کارپوشه‌های روحانیت	۱۵
		۱۳ طرح توسعه دوره‌های آموزشی تأییدی	۱۶
		۱۴ توسعه آموزش زبان‌های خارجی به طلاب و روحانیون	۱۷
		۱۵ طرح جذب و گزینش درحوزه‌های علمیه	۱۸
		۱۶ توسعه مرکزیت مدرس و حمایت از آن	۱۹
۱۷ فعال سازی، حمایت از المپیاد علمی حوزویان	۲۰		
۱۸ و اسطوری فرزند مومندارک سطح (و به مدیریت استانی	۲۱		
۱۹ توسعه رشته‌های تخصصی در سطح کشور	۲۲		
۲۰ ساماندهی توسعه آموزش‌های مجازی	۲۳		
۲۱ توسعه و حمایت از تکنولوژی شدن	۲۴		
۲۲ ارائه خدمات آموزشی و تحصیلی به طلاب و اساتید	۱		
۲۳ حمایت و راهبری موسسه‌های تخصصی	۲		
۱ توسعه نظریه پردازی و نوآوری در علوم اسلامی و انسانی	۳		
۲ ارتقاء کمی و کیفی پایان نامه نویسی در حوزه‌های علمیه	۴		
۳ توسعه و تصحیح فقه معاصر	۵		
۴ توسعه و ارتقاء انجمن‌های علمی	۶		
۵ توسعه و ارتقاء کرسی‌های نوآوری، نقد، مناظره و آزاداندیشی	۱		
۶ تأسیس پایگاه علم سنجی علوم اسلامی	۲		
۷ نهضت ترجمه آثار حوزوی و اسلامی	۳		
۸ طرح جامع سامانه‌ها و بانک‌های اطلاعاتی و علمی پژوهشی	۴		
۹ راه اندازی مجامع عالی حوزوی و قلبی‌های علمی حوزوی	۵		

ردیف	عرصه	عنوان برنامه	ردیف برنامه
۳	پژوهش	۱۱ طراحی درخواره علوم اسلامی و مهندسی رشته‌ها	۱۱
		۱۳ تدوین نقشه جامع علوم اسلامی و حوزوی	۱۳
		۱۴ تأسیس فرهنگ‌خانه علوم انسانی اسلامی	۱۴
		۱۵ شناسایی، رتبه بندی و حمایت از پژوهشگران حوزوی	۱۵
		۱۶ شناسایی، رتبه بندی و حمایت از مراکز پژوهشی حوزوی	۱۶
		۱۷ بزرگداشت یکصدمین سال تأسیس حوزه علمیه قم	۱۷
		۱۸ احیاء سنت‌های پژوهشی حوزوی‌های علمیه	۱۸
		۱۹ توسعه و ارتقاء زیرساخت‌های پژوهشی مراکز استان‌ها و مدارس سراسر کشور	۱۹
		۲۰ طراحی و اجرای برنامه جامع پژوهشی طلاب سطح ۴ تا	۲۰
		۲۱ طراحی و اجرای برنامه جامع پژوهشی اساتید سطح ۴ تا	۲۱
		۲۲ مدیریت و حمایت از ایده‌ها	۲۲
		۲۳ اجرای طرح جامع نیازمندی (دانشی و منطقی) (ای)	۲۳
		۲۴ طراحی و اجرای شورای عالی تحقیقات و علوم اسلامی انسانی	۲۴
		۱ طراحی و استقرار طرح‌های تبلیغی مرتب با مساجد و مراکز فرهنگی (طرح بیانات)	۱
		۲ طرح توسعه مدارس امین	۲
		۳ ساماندهی و توسعه مهدکودک‌های امین	۳
۴ طرح توسعه آموزش‌های معارفی- حوزوی به علاقه‌مندان (حجل‌المؤمنین)	۴		
۵ طرح فعال سازی گروه‌های تبلیغی در مناطق آسیب پذیر و حاشیه نشین	۵		
۶ تشکیل جامعه میثاقان کشور	۶		
۷ مجموعه طرح‌های توسعه تبلیغ در فضای نت و فضای مجازی	۷		
۸ شناسایی، تقویت و حمایت از گروه‌های تبلیغی (بیش از ۵۰ گروه)	۸		
۹ اجرای طرح جامع هنر و رسانه	۹		
۱۰ طرح ساماندهی امور مستبصرین	۱۰		
۱۱ طرح جامع نظام موزومات دینی در کتب آموزش و پرورش	۱۱		
۱۲ ساماندهی، پشتیبانی و ارتقای میثاقان- تشکل‌ها و موسسات تبلیغی و فرهنگی	۱۲		
۱ برنامه جامع تربیتی حوزه‌های علمیه	۱		
۲ طرح استقرار ميثاقی طلبي در طول سال‌های تحصیل طلاب (طرح میثاقی ۲ و ۳)	۲		
۳ طرح سبک زندگی قرآنی (قوم)	۳		
۴ طرح سواد قرآنی ویژه طلاب (قوم)	۴		
۵ طرح راه اندازی مراکز مشاوره در استانها و اعزام مشاور به مدارس	۵		
۶ طرح استعدادسنجی طلاب	۶		
۷ طرح ساماندهی جایگاه اساتید مشاور کشور	۷		
۸ دوره‌های آشنایی با معارف ویژه خانواده حوزویان (طرح کوثر)	۸		
۹ طرح نظام اندیشه اسلامی	۹		
۱۰ طرح شهیدمطهری	۱۰		
۱ طرح کارپوشه‌های روحانیت	۱		
۲ طرح هدفمندی شیره طلب، اساتید و میثاقان	۲		
۳ ساماندهی دانش آموختگان حوزوی	۳		
۴ راه اندازی کارگاه‌های دانش آموختگان در استان‌ها	۴		
۵ ساماندهی امور شهرک مهدیه	۵		
۶ طرح مرکز رشد حوزه‌های علمیه	۶		
۷ طرح اطلس دانش آموختگان حوزوی	۷		
۸ طرح تسهیل انبواچ طلاب	۸		

آیت الله حسین بوشهری
 یکی از توصیه‌های مقام معظم رهبری، بحث سبک زندگی است. چه سبک زندگی فردی و چه سبک زندگی اجتماعی. سبک زندگی هم حوزه‌های مختلفی دارد، مثل تعامل و معاشرت. سبک زندگی کار با فضای مجازی. سبک زندگی و اوقات فراغت، سبک زندگی نظام آموزش و پرورش و سبک زندگی کسب کار و ... توضیح و تشریح هم تبیین و تفسیر دیدگاه اسلام درخصوص این سبک می‌تواند باشد. جز روحانیت و حوزه‌های علمیه؛ بنابراین مجدداً تکلیف می‌کنم که یکی از مخاطبان اصلی و خاص بیانیه گام دوم، روحانیون هستند که باید ضمن توجه و مرور بندها و توصیه‌های مختلف آن بیانیه، در جهت تحقق اهداف و آرمانهای رهبر معظم انقلاب گام بردارند.

ردیف	عرصه	عنوان برنامه	ردیف برنامه
۱	ارتباطات بین‌الملل	۱ ساماندهی تشکل‌های رسانه‌های حوزه و تشکیل مجمع	۱
		۲ ارتقای رتبه خبرگزاری حوزه در سطح ملی بین المللی	۲
		۳ بازخوانی تراث و بازمانی روحانیت در رسانه	۳
		۴ کلان برنامه ارتقای دانش و پیش رسانه ای طلاب	۴
		۵ گسترش چتر رسانه ای حوزه‌های علمیه	۵
		۶ انعکاس خدمات اجتماعی علما و روحانیت در فضای مجازی	۶
		۷ طرح شبکه سازی نیروهای اثری فعال در فضای مجازی	۷
		۸ تولید ویژه نامه های فاخر مناسبتی و شخصیت محور	۸
		۹ حضور تاثیر گذار در مطالبه گری و جریان رسانه ای	۹
		۱۰ گزارش بهنگام و موثق از دستاوردها، رویدادها و خدمات نهادهای عالی حوزه ای	۱۰
		۱۱ ساماندهی و پشتیبانی علمی از حضور نمایندگان حوزه در شوراها و نهادهای کشوری	۱۱
۲	ارتباطات بین‌الملل	۱۲ توسعه ارتباطات و تعامل و همکاری موثر در عرصه‌های ملی و بین المللی	۱۲
		۱۳ تأسیس دفتر ارتباطات حوزه علمیه قم و نجف	۱۳
		۱۴ تدوین طرح جمع آوری آثار حوزوی به کلیه زبان ها	۱۴
		۱۵ تدوین موضوعات فقه معاصر متناسب با عرصه بین الملل	۱۵
		۱۶ تدوین و تکمیل طرح سیر مطالعاتی بین الملل	۱۶
		۱۷ طرح تأسیس کتابخانه بین الملل	۱۷
		۱۸ طرح انجمن‌های عرصه بین الملل	۱۸
		۱۹ طرح گفتمان انقلاب اسلامی در عرصه بین الملل	۱۹
		۲۰ تدوین طرح تأسیس مرکز گفتگوی دینی و ارائه به مدیر محترم حوزه های علمیه	۲۰
		۲۱ تهیه طرح تعامل حوزه با سایر ادیان، مذاهب	۲۱
		۳	مرکز راهبردی اقتصاد مقاومتی
۲ تشکیل جبهه مردمی اقتصاد مقاومتی	۲		
۳ نهادینه کردن اقتصاد مقاومتی با اولویت حمایت از کالای ایرانی در سازمان روحانیت	۳		
۴ همکاری سه جانبه حوزه های علمیه، شورای سیاست گذاری ائمه جمعه و سازمان بسیج مستضعفین کشور جهت پشتیبانی از جبهه مردمی اقتصاد مقاومتی براساس نقشه راه تشکل های ملی مردم بنیاد	۴		
۵ پژوهشی و گفتمان سازی ایجاد مختلف نظریه اقتصاد مقاومتی	۵		

کانال هفته‌نامه افق حوزه

در پیام‌رسان‌های

سروش و ایتا

@ofogh_howzah

امام خامنه‌ای:

عزیزان! دهه‌های آینده، دهه‌های شما است و شما باید کارآزموده و پُرانگیزه از انقلاب خود حراست کنید و آن را هرچه بیشتر به آرمان بزرگش که **ایجاد تمدن نوین اسلامی** و آمادگی برای **طلوع خورشید ولایت عظمی (ارواحنافداه) است**، نزدیک کنید.

آنچه در دفتر دوم ویژه نامه گام دوم انقلاب می‌خوانید:

هفته‌نامه افق حوزه پس از ابلاغ بیانیه گام دوم انقلاب از سوی مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای، در راستای ایفای رسالت رسانه‌ای خویش جهت تبیین و تحلیل این بیانیه، نظرات بیش از ۳۰ نفر از نخبگان علمی در حوزه‌های علمیه و دانشگاه‌ها را در قالب گفت‌وگو جویا شده که بخش نخست آن در دفتر اول ویژه‌نامه تقدیم مخاطبان ارجمند شده است و به فضل الهی در دفتر دوم این ویژه‌نامه ضمن انتشار مقالات و گفت‌وگوها، گزارشی جامع از اقدامات و فعالیت‌های صورت گرفته از سوی جامعه مدرسین، شورای عالی حوزه‌های علمیه و سایر مراکز، نهادها و مؤسسات حوزوی منتشر خواهد شد.

